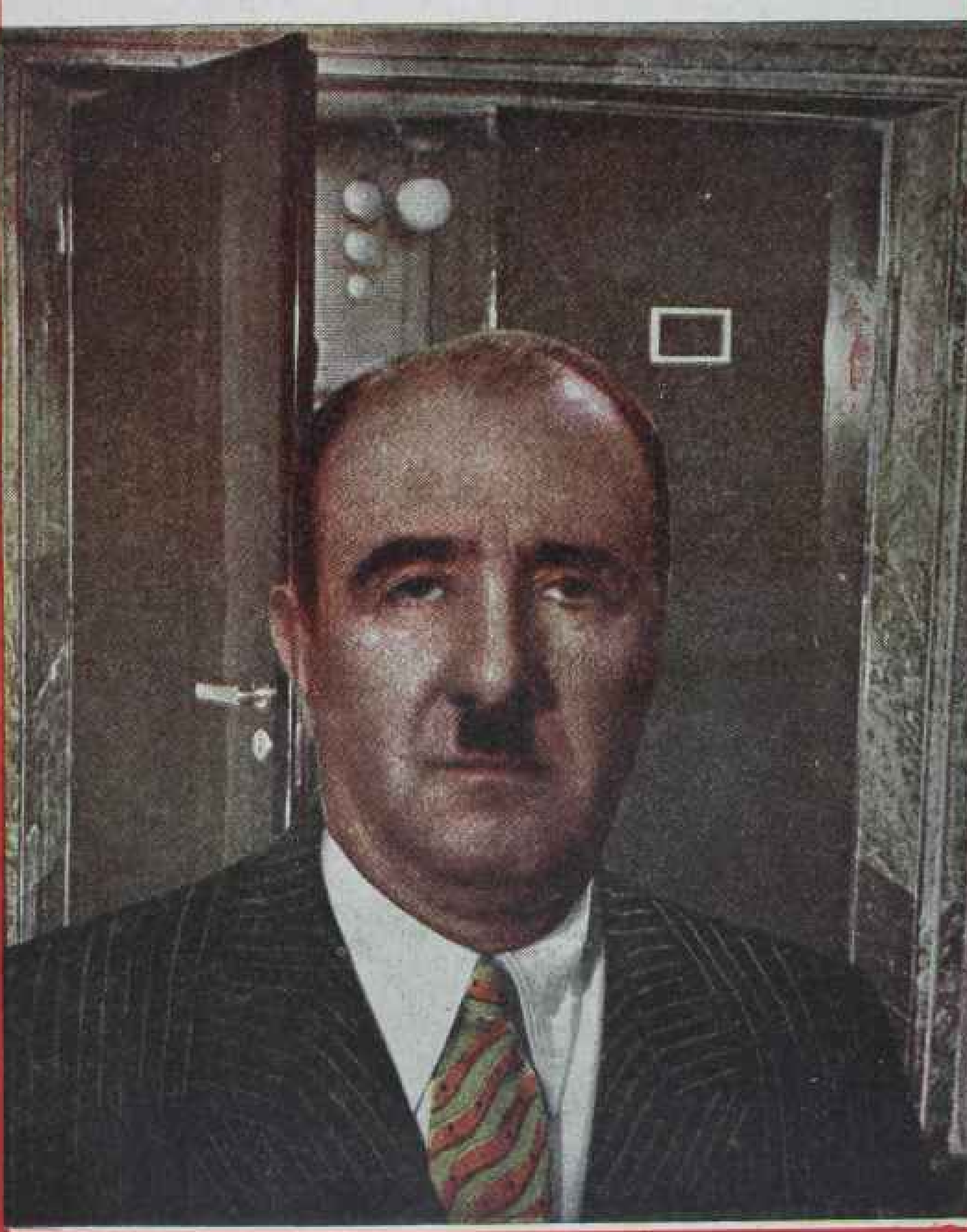
30 HAZİRAN 1956 Sene: 3 Cilt VII Sayı: 112

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

A K İ S

Haftalık Aktilalite Mecmusaı

Sene: 3, Cilt: VII, Sayı: 112

Rüzgârlı Sok. Ovehan

Kat: 3 Daire: 7

P. K. 582 ... Ankara

Tel: **15221** *(Başyazar)*

18992 (Yazı İşleri ve İdare)

Fiata: 60 Kuruş

Neşriyat Müşaviri:

Metin TOKER

İmtiyaz Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Mes'ul Müdür

Yusuf Ziya ADEMHAN

Umumi Neşriyat Müdürü:

Hamdi AVCIOĞLU

Teknik Sekreter:

M. Nevzat ÜNLÜ

Karikatür:

TURHAN

Fotoğraf:

Hüseyin EZER

Osman ÖZCAN

ASSOCIATED PRESS

TÜRK HABERLER AJANSI

Klişe:

Doğan Klişe ATELYESİ

Müessese Müdürü:

Mübin TOKER

Abone Şartları :

3 aylık	(12 nüsha) :	6 lira
6 aylık	(25 nüsha) :	12 lira
1 senelik	(52 nüsha) :	24 lira

İlân Şartları :

4 renkli arka kapak (Tam Sayfa) : 350 lira

Kapak içi 800 lira, metin sayfaları Santimi 4 lira.

Dizildiği ve Basıldığı Yer :

Güney Gazetecilik ve Matbaacılık T.A.O. — ANKARA .

Basıldığı tarih: 28/6/1956

Kapak resmimiz :

Prof. Fuad Köprülü

Biri daha çıktı

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Geçen sayımızın Kadın sayfasında çıkan bir yazıda, çok alâka uyandıran bir fikirden bahsedildiği elbette ki dikkatli okuyucularımızın Közünden kaçmamıştır. Fikir, bir felsefe doktora olan ve yirmi senedir yirmi yasından küçük çocuklara ders veren Mario Pei'ye aittir. Mario Pei'ye göre gençler büyüklerden ne aşırı bir sevgi, ne sempati, hatta ne de anlayış beklemektedirler. Onların her şeyin fevkinde atadıkları, en çok kıymetlendirdikleri adalettir. Bütün arzuları kendilerine karşı müsavat dairesinde hareket edilmesidir. Felsefe doktoru, tecrübesine dayanarak bazı tavsiyelerde bulunmakta, bazı müşahedelerini nakletmektedir. Gençlerin aradıkları adalet onlara değişmez kanunlar ve kaideler halinde tatbik edilmelidir. Cezaların ağır değil, fakat kati olmasına dikkat etmek lâzımdır. Âdil kaidelere gençler derhal cana gönülden boyun eğerler. Çocuklara yapılabilecek en büyük iyilik, küçük yaşlarından itibaren kendilerine mesuliyet hissini aşılayabilmektir. Ahlâk kaidelerinin her yaşta, her sınıf insanı aynı şekilde ilgilendirdiğini çocuklar öğrenmelidirler. Onların, kaidelerin ve disiplinin haricinde çabucak azarlanan ,çabuk affedilen, şimdi dövülüp biraz sonra okşanan küçük insanlar okluklarına dair en ufak bir zehap uyandırmamak lâzımdır.

Bunları okuduktan sonra hatıra gelen, küçüklerin bu huylarını büyüdükleri zaman da bütün kuvvetile muhafaza ettiklerinden ibarettir. Zira adalet, zira müsavi muamele, zira keyfi almayan tatbikat sadece Mario Pei'nin yirmi yaşından aşağı çocuklarının değil, hepimizin her yaşta özlediğimiz şeylerdir. Tarih göstermiştir ki insanlar istibdada tahammül ediyorlar, hatta hürriyetlerinin ellerinden alınmasına bir muayyen zaman boyun eğenler de çıkıyor, sıkıntılar kolaylıkla unutuluyor. Ama haksızlıkla idare edilen bir cemiyetin hareketsiz kaldığı, şimdiye kadar tesadüf edilen bir hâdise değildir. Geçmişin küçüklü büyüklü bütün isyanları, bütün ihtilalleri, bütün ayaklanmaları hep haksızlığa, müsavi olmayan muameleye karsı açılmış savaşlardır. "Âdil mutlakıyet" tâbiri, demokratik rejiminin meziyetleri bilinmediği veya unutulduğu sırada pek çok cemiyet için bir ideali ifade etmişse bunun sebebini âdil müstebitlerin haksızlıktan çekinmelerinde aramak lâzımdır. Ne var ki mutlakıyetin adaletsizliği bir nevi "eşyanın tabiatı" icabı bünyesinde taşıdığı kaide olarak müşahede edilmiş ve istisnai bir adil müstebit aranacak yerde adalete "eşyanın tabiatı" icabı malik başka bir rejim, yani demokrasi tercih olunmuştur.

Mario Pef'nin çocuklar hakkındaki müşahedesi son derece doğrudur ve alâka uyandırıcıdır. Hakikaten küçüklere her şeyi kabul ettirebilirsiniz; âdil olduğunuzu onlara telkin etmek suretile! Müsavatın tatbik edildiğini anladıkları anda, yapmayacakları şey yoktur. Ama, sanki büyükler başka türlü müdürler? Milletçe katlanılan fedakârlıklar, sıkıntılı günlerde gösterilen sabır, hatta metanet ağır cezaların değil, âdil idarelerin başarılarıdır. Gene geçen sayımızda ve gene Kadın sayfamızda "Şöhret ve Moda" başlıklı yazıda ikinci Cihan harbi sırasında İngilterede saray halkının teşvikiyle eskiler giymenin adeta moda haline geldiği anlatılıyor, fakirliğin bir iftihar vesilesi, bir adalet sembolü sayıldığı hatırlatılıyordu. Eğer saray, ilk hareketi yapmamış olsaydı böyle âdetlerin kendi kendine yerleşeceğini beklemek dahi saflık sayılmak gerekirdi.

Büyük kütlelerin ekmek ve eğlenceyle idare olunabileceğini sananlar tarihin her devrinde yanılmışlar, sonda hüsrana uğramışlardır. Büyük işler başarmak için yola çıkanlar âdil davranmayı beceremediklerinden, yakınlarını himayeyi, rakiplerini veya muhaliflerini ezmeyi daha kolay bulduklarından, bir kısım hareketlere göz yumup aynı hareketleri başkaları yaptığında şiddet gösterdiklerinden attıkları bir kaç adımın sonunda uçuruma yuvarlanmışlardır. Uçuruma yuvarlanmışlardır ve hem milletlerinin, hem de bütün insaniyetin ebedî nefreti ve lanetiyle çevrelenmişlerdir. Kendilerine şatafatın, lüksün en aşırısını lâyık görenler vatandaşlarına meşakkat tavsiye etmekle sadece gülünç olmuşlar ve haksızlığa dayanan idarelerini yürütememişlerdir. Cakigula, atı İncitatus'u konsül yapacak ve Roma buna katlanacaktır, ha? Nitekim katlanmamıştır. Neron'a gelince, Racine'in annesi Agrippine'in ağzından söylettiği cümleyle "ismi, müstakbel nesillerde zalimlerin en merhametsizine dahi küfürlerin en insafsızı" gibi gelmiştir. Zira bir kere haksızlık, bir kere adaletsizlik yoluna sapıldı mı, bir defa vicdan susturulup hisler konuşturuldu mu ne küçüklerin ve ne de büyüklerin tahamüllerine imkân kalmaz. İş, o yola hiç girmemektir.

Elinde kudret bulunanlar için bir ebeveyn için haksızlık yapmak, âdil davranmamak başta pek âlâ kolaydır. Yaparsınız, olur. Ama aslında olmamıştır. Olmayacaktır da. Mario Pei, oldu sananların aldandıklarını en güzel ifade eden adamdır.

Saygılarımızla

AKİS

YURTTA OLUP BİTENLER

Hükümet

Dr. Mükerrem Sarol
İdeal Devlet Bakanı

Bakan namzetleri

Geçen hafta içinde, İstanbulun Menderesci çevrelerinde Dr. Mükerrem Sarol ile ilgili bir teklif ortaya atıldı. Sabık Devlet Bakanı, temize çıkmıştı. Gerçi tasdik edilen komisyon raporlarında tahkikat mevzuu yapılan hemen bütün hâdiselerde galip vaziyetlerin mevcudiyeti kabul ediliyordu. Meselâ Etiler Kooperatifi 90 ton demire ihtiyacı bulunduğu halde Dr. Sarolun delâletile 2 bin ton demir almıştı ve 1910 ton demirin nereye gittiği tesbit olunamamıştı. Meselâ sabık Devlet Bakanının Türk Sesi gazetesini, üzerinde maddi ve manevî haklar muhafaza ederek devrettiği anlaşılmıştı. Bu gazetenin, tirajı 5 bini bulmadığı halde birinci sınıftan ilân aldığı, Dr. Sarol bakanlıktan ayrılınca yeni bakanın ilân kontenjanını normal haddine indirdiği, bunun üzerine Türk Sesi'nin kapanmak zorunda kaldığı da kürsüden belirtilmişti. Türk Sesi Ankara ilkokullarına abone de yapılmıştı, Türk Steel İstanbul Belediyesinden 15 bin lira da almıştı, Türk Sesi matbaasının kaçak katı da vardı. Ama Meclis, bu hâdiselerden dolayı sabık Devlet Bakanını Yüce Divana sevketmek tekliflerini reddetmişti. İstanbulun Menderesci çevreleri havadisi "Dr. Sarol hakkında acılan tezvir ve iftira kampanyası"nın bu suretle fiyaskoyla neticelendiği şeklinde veriyorlar ve yaslarında son derece mühim bir husufu belirtiyorlardı t Dr. Sarol, Adnan Menderesin ne kadar yakın, ona nasıl bağlı bir arkadaşı, bir ideal yoldaşı olduğunu fiilen ispat etmişti. Şimdi Adnan Menderese yakışan da bu "idealist"in, parti içi tertiplerle alınan haklarını iade etmesi ve hattâ eski mevkiine getirmesiydi. Öyle ya, bundan daha âdil bir karar olabilir miydi? İşte, Dr. Sarol hakkındaki bütün kampanyanın -kampanyaya mevzu olan hâdiselerden hemen her birinin hakikat Olduğu anlaşılmış bulunmakla beraber iftira ve tezvirden imal edildiği ortaya çıkmıştı. Eee, sabık Devlet bakanı tahkikat altında tutulduğu günlerde Menderese karşı cephe de almamıştı. Bu çevreler, "Menderes, dostlarını tanı!" diye yazılar yazıyorlardı. Kabinede iki bakanlığın münhal bulunması, akla Dr. Sarolun tekrar kabineye girmesi ihtimalini getirdi. Dr. Sarolun sadece Menderesin yakını olmayıp, bilhassa 1954'ten bu yana bizzat Cumhurbaşkanı Celâl Bayarın da tam itimadını kazanan bir devlet adamı diye bilinmesi, onun da ideal arkadaşları arasında yer alması İstanbulda yapılan neşriyata ehemmiyet verilmesini gerektiriyordu.

Hem Dr. Sarolun Devlet bakanlığında D.P. ye büyük hizmetler sağladığı, o sıfatla yaptığı seyahatlerdeki nutuklarının partinin yüksek çevrelerini pek memnun ettiği, basının başına yeniden onun getirilmesinin de iktidarın prestijini çok arttıracağı kolaylıkla hatıra gelebilirdi. İktidarın prestijinin Dr. Sarolun tekrar kabineye girmesi suretiyle artması ise bir çok demokratı sevindirecekti.

Her halde, geçen hafta içirde hâdise Dr. Sarolun Adnan Menderese hatırlatılması ve ona haklarının iade edilmesinin -yani evvelâ partiden muvakkat ihraç kararının kaldırılmasının- gerektiği yolunda neşriyat yapılmasıydı. Sabık bakan hakkında Meclisin temize çıkarma kararı bulunduğuna göre, Dr. Sarolun bir Menderes kabinesinde yer almasına hiç bir mani yoktu ve üstelik -aynı çevrelere göre- bu idealist arkadaş malik bulunduğu meziyetleri bütün Türkiyeye tasdik ettirmişti. Şem'i Ergin Millî Savunma bakanlığına asaleten tâyin edildiği takdirde ondan açılacak Devlet Bakanlığına Emin Kafalat alınabilir, Emin Kalafatın basın işlerini tedvir eden Devlet Bakanlığına da -hele meşhur Türk Sesi'nin fiilen kapanmış olması karşısında- Menderes III. kabinesinin muvaffak siması diye bilinen Dr. Mükerrem Sarol getirilebilirdi. Başka bir kombinezon Dr. Sarolun Sağlık Bakanlığını kabul etmeliydi

Dış İşleri Bakanlığı

Fakat hükümette **ikinci bir münhal vardı ve** o makam alakayı daha ziyada çekiyordu. Prof. Fuad Köprülünün yerine Dış İşleri Bakanlığına kim getirilecekti? Dudakların ucuna gelen isim, elbette ki Başbakan Adnan Menderesin mutemed arkadaşı Fatin Rüştü Zorluydu. Fatin Rüştü Zorlu da parlak bir şekilde Meclis tarafından temize çıkarılmış, lehinde tezahürat yapılmış, Başbakanın da hararetle katıldığı alkışlarla selâmlanmıştı. Onun da, bir çok kimseye göre görülmemiş bir dirayet ve vukufla idare ettiği Dış İşleri Bakanlığının başına getirilmesine hiç bir mâni kalmamıştı. "Zorlu" ismi, beynelmilel diploması âleminde son senelerde pek tanınan bir isim olmuştu. Onun da kabineye girmesinin, Demokrat iktidarın prestijini arttıracak bir tayin olarak telâkkisi mümkündü. Üstelik bakanlığın yüksek memurları, bunu tehalükle bekliyorlardı

Fatin Rüştü Zorlu bakanlığa tayin edildiği takdirde NATO'da bizi temsil vazifesi de yeniden uhdesine verilebilirdi. Zorlu'yu çok iyi tanıyan NATO'daki müttefiklerimiz temsilcileri, hiç şüphesiz eski arkadaşlarını tekrar bakan payesile aralarında görmekten sevinç ve iftihar duyacaklar, memleketimizi takdir edeceklerdi.

Fakat bu haftanın ortasına kadar Başbakan Adnan Menderes, hükümetiyle alâkalı her hangi bir hukuki karar olmadı. Dr. Sarol ve Fatin Rüştü Zorlu bir Menderes kabinesinde münhal iki bakanlığa en yakışan namzet olmak vasıflarını muhafaza ediyorlardı.

Zira yeni rejimin tatbikçileri olmak için bütün vasıfları haiz bulundukları oryadaydı.

Fatin Rüştü Zorlu
Hariciye onu bekliyor

BİR PARTİ VE İKİ JANDARMA NEFERİ HİKAYESİ

Bir gün tarih İsmet İnönüyü, elinde imkân bulunduğu halde, 1950 nin arefesinde iki jandarma neferi gönderip "halkın sevgili Demokrat Partisi" ni kapatmamış olduğundan dolayı hararetle övecektir. Hem sadece Türk milletini demokratik rejime layık ve ehil bulan idealizminden dolayı değil; aynı zamanda devlet idare etmiş olmanın realizmine sahip olduğu için...

İsmet İnönü'nün bu imkâna malik bulunduğuna ve böyle davrandığı takdirde hiç kimsenin sesini çıkaramayacağına inanan onun taraftarlarından biri değil, en büyük rakibi Adnan Menderestir. Dünün muhalefet lideri ve bugünün Başbakanı bunu geçenlerde Meclis kürsüsünden alenen ifadeden çekinmemiştir. Hâdise şudur: Basın Kanununun müzakeresi sırasında Hüseyin Balık ile Adnan Menderes arasında bir çatışma cereyan etmiştir. Başbakan eski arkadaşına cevap vermek için 1949 a ait bir hatırasını nakletmiştir. İfadesine göre o tarihte Demokrat Parti bir tehlikeyle karşı karşıyaydı. Onun için istişari kongreyi toplamak zarureti hasıl olmuştu. İktidar iki jandarma neferiyle milletin sevgili Demokrat Partisini kapatabilirdi ve hiç kimse sesini çıkaramazdı. Bunu önlemek lâzımdı. Nitekim Adnan Menderesin mahareti sayesinde tehlike bertaraf edilmiş, iktidara emniyet telkin olunmuştu. İktidar da, elinde imkan bulunduğu ve muhalefetin başındakiler o haleti ruhiye içinde olduğu halde halkın sevgili Demokrat Partisini kapatmamış, bilâkis o sevgili Demokrat Partiyle tamamen serbest seçimlerde karşılaşmayı kabul etmişti. İsmet İnönü için dünyada akla gelebilecek methiyelerin en büyüğünü teşkil eden bu beyanat» bizzat Adnan Menderesin ifadesi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin zabıtlarına geçmiş bulunmaktadır.

Fakat doğrusu istenilirse, İnönüden ziyade İnönücü olmaya ve eski Millî Şefi. elinde olmayan biz tedbiri almadığı için alkışlamaya da lüzum yoktur. Zira eğer İsmet İnönü 1949 da iki jandarma neferi gönderip Demokrat Partiyi dağıtmaya kalkışsaydı, bizzat kendisinin yedi sene sonra kullandığı tabirle dünyanın başına zindan olduğunu o hareketinin yapıldığı gece anlar, şahsını, yakınlarını, arkadaşlarım, partisini ve memleketini tarifi imkânsız felâketler içine atardı. İnönünün demokratik rejime bu milleti lâyık ve ehil bulduğunun iki büyük delili vardır; demokrasinin yolunu bizzat ve isteyerek açmış olduğu da artık şüphe götürmez hakikatler arasında yer almıştır. İki delilin biri 1945 in sonunda çok partin bayata geçilme kararını vermesi, diğeri de 1947 Temmuzunun 12 nci günü Türkiyenin bir çok yerinde D.P. ocaklarının levhaları mahalli idarelere teslim edilirken meşhur beyannamesini yayınlamasadır. Eğer kaderin icabı olarak hayatının bir kısmında, kendisine verilen Milli Şef sıfatım taşımış bulunan, fakat aslında, kültür sahibi bir insan olduğu için demokrasinin faziletine daima inanan İnönü istememiş bulunsaydı demek çok partili hayatın dördüncü senesinde dahi partilerinin iki Jandarma neferiyle dağıtabileceği kanaatini taşıyan bala liderlere sahip D.P., iktidarı almak şöyle dursun, belki de iktidar için mücadele sahasına dahi atılamazdı. C.H.P. Genel Başkanı, bu yüzden istendiği kadar övülebilir; nitekim tartta içinde bütün Türklerin en büyüklerinden biri olarak 4a yerini şimdiden yapmıştır; bununla da kalmamış, iktidardan ayrıldığının altıncı senesinde milletin büyük kısmının sevgilisi ve ümidi haline gelmiştir. Ama yapılmayacak bir şey varsa, o da 1949 da iki jandarmayla D.P. yi dağıtmak kudretine sahip olduğu halde, bunu denememiş bulunduğunu beyan etmektir. Hayır! 1949 da, hattâ D.P. liderlerinin aksi kanaatte olmalarına rağmen, Türk milleti bir büyük ve millî partinin iki Jandarma neferiyle -ne da iki iktidar hırslısı tarafından- dağıtılmasına asla müsaade etmezdi ve bunu, sırtında muzaffer kumandan hırkasından Milli Şef etiketine kadar her türlü hilafa taşıyan İsmet İnönü bile akla başında bir insan olarak başaramazdı.

Ama İsmet İnönü aklı başında bir insan olmasaydı ve mutlaka iktidarda kalmak hırsı teinde gözü dönmüş bulunsaydı, yahut kendisini muhalefete geçmeye cesaret edemeyecek kadar suçlu görseydi iki jandarma neferiyle "milletin sevgili Demokrat Partisi" ni dağıtmaya elbette ki teşebbüs ederdi Devletin kudreti kayıtsız şartsız elindeydi ve o zaman hangi şartlar altında teşkil edildiği herkes tarafından bilinen Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir ekseriyet onun arzusunu görülmemiş tehalükle meşru kisveye bürürdü. Adnan Menderesin dediği gibi, bunun üzerine iki jandarma neferi "milletin sevgili Demokrat Partisi" ni dağıtmaya yeter de artardı bile.. Ancak, o hâdiseden altı sene sonra değil, altı ay sonra İsmet İnönü bugün yaptığı gibi Ankara caddelerinde elini kolunu sallıyarak gezebilir miydi? Elini kolunu sallayarak gezmek ne kelime Acaba zırhsız bir araba içinde dolaşabilir miydi? Dünyanın başına zindan olmasının manası, işte bundan başka bir şey değildir. İsmet İnönü buna teşebbüs etmemek suretile, idealizmin yanında -idealistliğini 1945 de ve 1947 de göstermişti- en katı realizmin icabını yerine getirmiştir. 1949 da demokratik rejim milletin malı olmuştu ve millet, rejimi her ne pahasına olursa olsun korumak azmindeydi. İki jandarma neferinin bir partiyi kapatması elbette ki kabildir; jandarmalar partinin kapısına kilit asarlar, Siz de zannedersiniz ki rahata kavuştum. Hangi rahat? Asıl o zaman siz, arkadaşlarınız, teşkilâtınız ve yakınlarınız dikenlerin üstüne geçmiş olursunuz. Asıl o zaman hayatınızın en tehlikeli devresi başlar. Tito'ya, Franko'ya, Nasır'a bakmamak lâzımdır. Gerçi onların da her anı bir cehennem azabıdır; ama iktidara geçme şekilleri rejimlerine yaşamak imkânını sağlamaktadır. 1947 den sonra Türkiyede tek parti devrine dönmek, devlet adamı realizmine sahip kimselerin aklından bile geçemez; zira bunun şartları o tarihten bu yana ortadan kalkmıştır. Ama İsmet İnönü de, 1949 da kısa bir müddet için vaziyete hâkim olabilirdi. Adnan Menderesin endişe ettiği gibi iki jandarma neferi marifetiyle partnerin kapısına kilit vurdururdu. Hattâ 1860 de, seçimleri kaybettikten sonra, bir darbei hükümet denemesi bile yapabilirdi. Eğer bir sergerde, bir maceraperest, bir budala olsaydı. Bırakmış ki böyle bir adam, daha 1945 de bir gün kendisini iktidardan ayrılmak tehlikesiyle mecburen karşı karşıya bırakacak bir rejime gönül rızasıyla geçmezdi. Ama sonradan aklını kaçırmış olduğu düşünülse bile, bunun, aslında kendisine felâketten başka bir şey getirmeyeceğini görmemeli için gözlerin kapalı bulunması gerekir. Oldu sanılan bir çok şeyin hakikatte olmadığına, bu da güzel bir misâldir. Belki bir çok kimse şu anda bile İnönünün kâfi derecede cüretkâr davranmadığından dolayı iktidarı verdiği zehabındada ve kendileri olsa böyle hareket etmeyecekleri, bu hatayı işlemeyecekleri kanaatindedir. Halbuki İsmet İnönü, bir devlet adamının basiret ile hareket etmiş, "milletin sevgili Demokrat Partisi" ni iki jandarma neferiyle kapatmaya teşebbüs deliliğini yapmamıştır.

Maamafih D.P. Genel Başkanını 1949 da nenin yanılttığını anlamak zor değildir. Geçirdiği acı Serbest Fıkra tecrübesi ve bu tecrübenin nihayete erme şekli onda en büyük siyasi partilerin dahi Türkiyede iki jandarma neferiyle kapatılabileceği, meselenin buna cüret etme olduğu fikrini vermiş bulunabilir Halbuki aradan tam 19 sene geçmişti ve bu arada Türkiyede köprülerin altından pak çok su akıp gitmişti.

Demokrasi

Son perde başlarken

Bu haftanın başında Ankara hava meydanında eğlenceli bir hâdise cereyan etti. Pazartesi günü saat 14.30 da İstanbul ve İzmir tayyareleri gelecekti. İstanbul tayyaresinin yolcuları arasında Başbakan Adnan Menderes de vardı. Kendisini karşılayacaklar platin üzerinde bekliyorlardı. Ethem Menderes, Emin Kalafat ve Ahmet Salih Korur başta duruyorlardı. İşte bu sırada bir tayyarenin süzülerek indiği görüldü. Tayyare meydana konduktan sonra yavaş yavaş ilerledi, çıkış kapısının hizasına geldi. Başbakanın karşılayıcıları yürüdüler, tayyarenin kapısı önünde yer aldılar. Merdiven kondu. Ethem Menderes ve Emini,Kalafat alt basamağın kenarındaydılar. Kapı açıldı. Kapı açıldı ve Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu göründü. Herkeste bir şaşkınlık vardı. Hür. P. Genel Başkanı merdivenden indi, orada duran iki bakanla sanki kendisini karşılamaya gelmişler gibi el sıkıştı, bu arada üç kelimeyle hatır soruldu, sonra Fevzi Lûtf i Karaosmanoğlu, üzerine toplanan nazarların altında yeğeni Ragıp Karaosmanoğlunun otomobiline binerek Ankara'ya doğru yola çıktı. İnen tayyare İstanbuldan değil İzmirden geliyordu ve Hür. P. Genel Başkanı arkadaşları tarafından acele başkente davet edilmişti. Toplantılara dair tasarının Meclisteki müzakeresi sırasında partisi adına söz alması isteniliyordu. Bu, ilk defa vuku bulacak, Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu D. P. den ayrıldıktan sonra Meclise hitap edecekti. Mevzuun ehemmiyeti aşikârdı.

Muhalefetin hazırlıkları

Adnan Menderesin mitinglerden şikâyeti ve bunları men etmek arzusu zaten Muhalefetin meçhulü değildi. Başbakan bu şikâyetlerini ve bu niyetini Seyhan da açıklamıştı. Basın kanunundan sonra toplantı • hürriyetinin de kısılması Muhalefeti sessiz hale getirecekti Nitekim hükümet tarafından Meclise sunulan tasarı, komisyonda daha da Bert hale sokuldu. Tasarıyı inceleyen komisyon Adalet ve İç İşleri komisyonundan seçilen yedişer üyeden teşkil edilmişti. Bu üyeler, isimleri son tedbirlerin alınışı sırasında sık sık işitilen ve D.P. nin yeni zihniyetinin temsilcileri olan milletvekilleriydi: Atıf Benderlioğlu, Nusret Kirişcioğlu, Hamdi Sancar, Selâmi Dinçer, Pertev Arat, Vacid Asena, Ekrem Anıt, v.s. Üyeler, secim zamanlarının haricinde resmi olmayan teşekküllerin müsaadeyle dahi toplantı tertiplemek hakkını da ortadan kaldırdılar. Toplantı olarak, partilerin tüzükleri gereğince yapılacak kapalı salon toplantılarından başka düğünlere, sünnetlere müsaade ediliyordu.

Muhalefet partileri, Anayasanın sarih hükümlerine aykırı buldukları bu tasarı karşısında ilk defa olarak Mecliste müşterek cephede mücadele etmek lüzumunu hissettiler. Liderler konuşacaklar ve vatandaşları acık şekilde uyandıracaklardı. Hür. P. adına Muammer Alakantın, C.H.P. adına Nüvit Yetkinin söz almaları düşünülmüştü. Bundan derhal vaz geçildi. Evvelâ İnönü konuşacak onu Karaosmanoğlu takip edecek, son sözü

Atıf Benderlioğlu
Klasik başkan

Ethem Menderes
Kanunun müstakbel tabikçisi

Bölükbaşı söyleyecekti. Muhalefet, tasarının Anayasa komisyonuna **hava**leşini istiyordu. Hâdise son derece mühimdi ve Muhalefetin kanaatice rejim bakımından hayatiydi İktidarın zayıf esbabı mucibesi hiç kimseyi tatmin etmemişti. Muhalefet, tasarının altında başka niyetler seziyordu. Bunu Mecliste açıklamak lâzımdı. Nitekim üç lider de son derece sert birer konuşma hazırladılar. Müzakerenin hararetli geçeceğine zerrece şüphe yoktu. Tasarının bizzat Başbakan tarafından müdafaa edileceği tahmin ediliyordu. Cumhurbaşkanı da İstanbulda iki gün kalarak Salı akşamı başkente **uçakla** dönmüştü.

Kızışan hava

İşte Çarşamba günü saat 15'de Meclis bu hava içinde açıldı. Biraz sonra da Cumhurbaşkanı gelerek hususi dairesine geçti. Sıra meşhur kanunun müzakeresine geldiğinde başkanlık makamını işgal eden İhsan Baç, söz alanların ilimlerini okudu. Hür. P. adına Fevzi Lutfi Karaosmanoğlunun konuşacağı bildirildiğinde D.P. sıralarından "ooo" sesleri yükseldi. Sonradan, D.P. grubu adına konuşma yapıldığında anlaşıldı ki iktidar sadece Karaosmanoğlunun konuşacağından değil, Muhalefet partilerinin kendi konuşmalarından sonra Meclisi terkedeceklerinden de haberdardır. Nitekim Demokrat hatip bunu hitabesinde belirtti. D.P. grubu adına söylenilenler, esbabı mucibe lâyihasının biraz daha genişletilmiş şekliydi ve mitinglerde söylenenlerden bir demet yapılmıştı.

Müteakiben kürsüye İsmet İnönü çıktı. İnönü gayet sert bir konuşma hazırlamıştı. Ne var ki sertlik kelimelerde değil fikirlerdeydi. Kanaatince müzakere edilmekte olan kanun Anayasaya aykırıydı ve böylece iktidar Anayasa dışı idareye girmiş oluyordu. Türk milleti buna razı olmayacak ve mücadele edecekti İş başında bulunanlar düşmek ihtimalini dahi düşünmeğe tahammül edemiyorlardı. Ama gene de düşeceklerdi. C.H.P. Genel başkanının konuşması nisbi bir sükûnet içinde dinlendi. Bu sırada başbakan salonda değildi. Muhtemelen konuşmayı yukarda, hoparlörden dinliyordu.

İkinci Muhalefet sözcüsü Fevzi Lutfi Karaosmanoğluydu. Hür. P. liderinin kürsüye çıkması da "ooo" sesleriyle karşılandı. D. P. nin sabık kurucusu eski arkadaşlarının bu alâkasına teşekkür mahiyetinde bir kaç söz söyledi, sonra nutkuna başladı. Nutkun başlangıcından anlaşılan ,bunun çok güzel, çok edebi ve çok hukuki olduğuydu. Fakat bir cümlesinde gürültüler arttı. Bazı milletvekilleri hükümete hakaret edildiğini ileri sürüyorlardı. Başkan hatibe sözünü geri aldırmak istedi, fakat Karaosmanoğlu bunu reddetti. Bilâkis daha ağır bir cümle sarfetti. Bunun üzerine başkan ha-

tibe celseye iştirak etmeme cezası verdi ve cümlelerinin zabıttan çıkarılmasını reye koydu, kabul edildi. Karaosmanoğlu kürsüden inerek salondan ayrıldı.

Onu Osman Bölükbaşı takip etti. Onun da konuşması çok güzel, çok sertti. Sözleri sükûnet içinde dinlendi. O kürsüden indikten sonra bütün muhalefetin, topyekûn ayağa kalktığı görüldü. Hepsi dışarıya gıktılar. İçerde Demokratlar kalmıştı. Biraz sonra da Başbakan Adnan Menderes salona girdi .Meclis başkanı Refik Koraltanla bir iki cümle konuştu. Meclis Umumi Kâtibi yanlarına gitti, müteakiben Başkan İhsan Baç Osman Bölükbaşının konuşmasında da hükümete hakaretler bulunduğunu belirterek umunu heyetten bu hakaretlerin zabıttan çıkarılması için selâhiyet istedi. Selâhiyet verildi. Ancak hangi cümlelerin hakaret sayıldığı belirtilmedi. Başkanlık divanı C M. P. Genel Başkanının nutkundan istediği kısımları zabıtlara dahil etmeyecekti, yani bunlar yazılamayacaktı.

D. P.grubu, ufak tefek tadillerle tasarıyı kanunlaştırdı.

C. H. P.

Denizde aslanlar

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Muhalefet gruplarının müşterek bir hareket yaptıkları Çarşamba gününün sabahı Ankara'da Ziya Gökalp Caddesi üzerindeki sarı boyalı bir evde otuz kişi bir araya gelmiş, konuşuyordu. C.H.P. nin kendi Meclisi toplantı halindeydi. Bu, Kurultaydan bu yana ilk toplantıydı ve okunan rapor o arada pek çok hâdisenin cereyan etmiş bulunduğunu belirtiyordu. Hakikaten hükümetin teklifile Millet Meclisinin aldığı kararlar hep bu devreye isabet ediyordu. Rapordan sonra, umumî müzakerelere geçildi. C.H.P. nin kendisine yeni bir mücadele tarzı tesbiti gerekiyordu.

Şu satırlar yazıldığı sırada Parti Meclisinin sayın azaları, sarı boyalı binanın dar odasında konuşuyor, konuşuyor, birbirinden parlak fikirler ileri sürüyorlardı. Fakat içlerinden hemen hiç biri bahis mevzuu kanunların meriyete girmesinden sonra, hattâ evvel bir ocağa, bir bucağa, bir kazaya gidip te halkı tenvir etmeyi, mücadele edeceklere örnek olmayı düşünmemişti. Kurultayın seçtiği Parti Meclisi her biri ötekinden muhterem şahsiyetlerden müteşekkildi. Fakat hemen hepsinin üzerine garip bir atalet çökmüştü. C.H.P. sanki bir futbol takımıydı ve galibiyeti sadece rakiplerin kötü oyunundan bekliyordu. Parti Meclisinin âzâları ise iki ayda bir Ankara'da toplandıklarında o şahane fikirlerinden partilerini müstefit etmeyi kâfi sayıyorlardı. İhtimal ki iki ay içinde istişareye yatıp bu fikirleri geliştiriyorlardı.

Çarşamba sabahından itibaren konuşanlar bol oldu. Partinin son hâdiseler karşısındaki durumu vuzuhla ortaya çıktı. Bunlar hakikatti. Müzakerelerin sonunda bir de tebliğ neşredilecekti ve tebliğ vatandaşlara C.H.P. nin kanaatince nereye gitmekte olduğumuzu bildirecekti. Ama, Parti Meclisinin vazifesi sadece bu olmamak lâzımdı. Toplantıda a*sıl* kararlaştırılması gereken husus, toplantı günlerinin haricinde Meclis âzalarının lütfen rahatlarından ve keyiflerinden biraz fedakârlık edip nasıl el birliğiyle çalışacaklarıydı. Ciddi bir programa ihtiyaç vardı. Şimdi bütün yük Genel Başkan İsmet İnönü ile Genel Sekreter Kasım Gülek'in üzerindeydi. İsmet İnönü Muhalefetin umumi taktiğinin tesbitinde C.H.P. adına müzakerede bulunuyor, Meclisteki müdahaleleriyle söylenmesi gereken şeyleri söylüyor hattâ başı sıkışınca eline kalemi alıp Ulus'a makaleler yazmak suretiyle fikirlerini, duyuruyordu. Kasım Güleğe gelince, yeni kanunlar karşısında o da kendisine mahsus bir "tenvir plânı" bulmuştu. Millete, iktidara C.H.P. geldiği takdirde memleketi nasıl idare edeceğini anlatıyor, gözlerin önüne tatlı levhalar çiziyordu. Ama ikisinin haricinde, sanki CHP. de bir tek kul yoktu. Anlaşılıyordu ki, CHP. kendisine hâlâ Muhalefet partisi olarak faaliyet gösterecek mücadeleci bir kadroyu yaratamamıştır ve eski kadro da yeni şartlara intibak edememiştir. Memleketçe tanınmış şahsiyetlerin inanılmaz bir çekingenlik içinde kenarda kalmaları, kendilerini mücadelenin içine atmamaları, onlardan faydalanmak imkânının bulunmaması iktidarın sert tedbirler almasını kolaylaştırıyordu. Muhalefet, Meclis içinde ne yapabilirdi ki ?Asıl fren vazifesi -meşhur tâbirle- vatan sathında görülecekti. Vatan sathında büyük kütleler mühim şahsiyetler tarafından ayakta tutulmak suretile Muhalefetin memleket meselelerinde söz sahibi olduğu belirtilebilirdi. D.P. kendi muhalefet devresinde iste bunu yapmıştı. Böyle muvaffak olmuştu. Türkiye, Muhalefetin şiddetli mücadelesine **hâlâ** muhtaçtı.

Fakat C.H.P. Meclisinin sayın azaları, gölgede yatıp güneşte çalışanların işine karışmaktan başka şey yapmıyorlardı.

Kıbrıs

Tehlike çanları

Geçen hafta içinde İngiliz gazetelerini okuyanlar, dünyanın büyük havadis ajansları tarafından verilen haberleri takip edenler Kıbrıs meselesinde bir kararın arifesinde bulunulduğundan başka şey düşünemezlerdi. Başta meşhur London Times olduğu halde bütün İngiliz gazeteleri ihtilâf mevzuu adanın' istikbali hakkında kararın alınmak üzere bulunduğunu büyük başlıklarla bildiriyorlardı. Umumiyetle yazılan şuydu: İngiltere hükümeti Kıbrısa "self-government — kendi kendini idare" hakkını tanımaya karar vermişti. Yalnız, üç ana mevzuda söz İngilizlerin olacaktı. Bunların biri dış politika, ikincisi savunma meseleleri, üçüncüsü de iç emniyet idi. Bu statü on sene devam edecekti. On senenin sonunda bir plebisit yapılacak ve ada halkı nasıl bir idare istediği hakkın-

İnönü Karaosmanoğlu Bölükbaşı
Menderes'in birleştirdikleri

da karar verecekti. Yani Yunanistanla mı birleşilecekti, İngiliz milletler camiasına mı katılınacaktı, yoksa müstakil bir hüviyet mi muhafaza edilecekti? On sene boyunca Türk ekalliyetin hakları da emniyet alfanda bulunduruluyordu.

İngiliz basını bizzat haber verdiği bu plâna karşı Türk hükûmetinin reaksiyonunu da bir kaç gün sonra bildirdi. Türkiye Londraya bir nevi ültimaton vermiş ve bahis mevzuu kararı asla tanımayacağını, gerekirse adayı işgal edeceğini söylemişti. Hattâ bazı İngiliz gazeteleri Türk askeri birliklerinin adanın karşısına gelen vatan topraklarında yığınaklar yaptıklarını ilân ediyorlardı. Bunların kanaatince Londra hükümetinin karart açıklanır açıklanmaz bu birlikler derhal Kıbrısa sevkedileceklerdi ve Türkler haklarım zorla kabul ettireceklerdi Türklerin ada üzerindeki hakkı İngiliz basını tarafından hususi bir alâkayla belirtiliyordu .

Bunu başka bir havadis takip etti. Londra Büyük Biçimiz Suad Hayri Ürgüplü kendi arzusu ile İngiltere Dış İşleri Bakanı tarafından kabul edilmişti. İngiliz Dış İşleri Bakanlığına mensup bir sözcü da İngiliz basını tarafından yayınlanan havadislerin asıl ve esası olmadığını, bunların bir takım spekülasyondan ibaret bulunduğunu, ciddiye alınmamaları gerektiğini ifade etmişti. Aynı zamanda Ankara'da da bu yolda bir teminat Türk hükümetine verilmişti. Fakat İngiltere Genel Kurmay Başkanı General Templer Temmuz ayıma başında Ankaraya gelecekti ve yapılacak görüşmelerde Kıbrıstan da bahsedilmesi tabiiydi Adadaki İngiliz Genel Valisi ise, bu sırada Londrada bulunuyordu. İşler, kelimenin tam manasıyla arap saçına dönmüştü.

Hükümet ve basın

İngiliz Dış İşleri Bakanlığının sözcüsü Londra basınının neşriyatının hiç bir asıl ve esasa dayanmadığını belirtmişti. Fakat Londra basınının nasıl işlediğini ve bilhassa London Times gibi gazetelerin havadislerini nerelerden aldığını bilenler, sözcüye inanmakta mazurdular. Ateşin olmadığı yerden, dumanın çıkması İngilterede mümkün değildi. Üstelik tekzip te İngiliz gazetelerinde değil, bizim gazetelerimizde çıktı. Londra basını bildiğini yazmakta devam ediyordu. Kıbrıs hakkında hükümet karar almıştı! Bu ne perhizdi, bu ne lahana turşusu?

Hatıra bir tek şey gelebilirdi: Londra basınının kulağına havadisleri fısıldayan bizzat Londra hükümetiydi. Böylece hem bir sondaj yapılıyor ve hem de Türk hükümetine ada hakkındaki görüşünü bir defa daha belirtmek fırsatı veriliyordu. Türkiyenin böyle bir karar alındığı takdirde adaya asker çıkaracağı havadisi de aynı gayeyi istihdaf ediyordu. İngiliz hükümetinin müşkül bir mevkide bulunduğunu anlamak lâzımdı. Yaptırılan neşriyat bir nevi S.O.S. işaretiydi. Muhalefet bir yandan, umumi efkâr bir yandan, nihayet Amerika ve NATO'daki bazı müttefikler bir yandan Muhafazakâr hükümeti zorluyorlar, fena halde sıkıştırıyorlardı. Muhafazakâr hükümet Kıbrısı terketmek niyetinde değildi; hükümranlığı elinde tutmadığı bir toprak üzerinde üs sahibi olmanın da fazla bir mâna ifade etmediği Mısır hâdiseleri sırasında açıkça meydana sıkmıştı. Fakat İngiltere Kıbrısta kalabilmek için Türkiyenin ciddi desteğine muhtaçtı. Neşriyat bu desteği temin ederse. Muhafazakâr hükûmetin İşleri kolaylaşacaktı. Yoksa dünyanın en iyi haberi alan İngiliz basınıma bahis mevzuu haberleri hiç bir asıl ve esasa dayanmadan yaydığını sanmak safdilliklerin en büyüğü olurdu. Bir gizli orkestra şefinin konseri idare ettiğini anlamamak için kör olmak lâzımdır.

Amerikanın durumu

Kıbrıs meselesini kritik bir vaziyete sokan Amerikanla tutumuydu. Amerikada Yunan tezine karşı sempati artmıştı ve pek çok Amerikalı -hem de mesul makamlar işgal edenler- Kıbrısın Yunanlılara verilmesinin ne zararı olacağını anlamıyordu. İngiltere bunun farkındaydı. Amerikan basını da Yunan tezi lehinde vaziyet almıştı. Atlantiğin ötesindeki müttefiklere göstermek lazımdı ki bir emri vaki kimse tarafından kabul edilmeyecektir. Bilâkis buna teşebbüs, askeri kuvvetlerin harekete geçmesine yol açacaktır. Son günlerde Kıbrısla alâkalı olarak birbirini tutmaz havadislerin intişarının derin sebebi buydu.

İngiltere Türkiyenin ciddi şeklide ve yeniden vaziyet almasını bekliyordu. Bilhassa Amerika'da esaslı bir faaliyete geçilmemesi handikap teşkil ediyordu. İngiliz hükümeti İngiliz basını vasıtasıyla etrafı kızıştırmak istiyordu. Bizim Londranın ne kadar müşkül mevkide olduğunu anlamamış ve ona göre davranmamız lâzımdı. Muhalefet partilerinin de iştirakiyle millî bir politikanın tesbiti ve bunun kat'i şekilde ifadesi büyük faydalar sağlayacaktı. İngiltere bunu, kendi basınının kulağına fısıldayıp sonradan tekzip ettirdiği havadislerle bize çıtlatıyordu.

Bu haftanın ortasında Kıbrıs meselesinin durumu iste buydu.

Bayar Çeşme'de Kıbrıs Türktür Cemiyeti mensuplarıyla

"Çanlar kimin için çalıyor!"

B A S I N

Demirperde

Sansür

Demirperde gerisi memleketlerde Sovyetler Birliği bir yana, yabancı muhabirlerin haberleri sansür edilmez. Yerli basına olduğu kadar yabancı basına da sansür tatbik eden tek Demirperde memleketi Rusyadır. Bir yabancı muhabir haberlerini uçak postası ile gönderiyorsa mektupları kontrol edilir. Tok telgrafla çalışıyorsa, gönderdiği haberin telgraf memurundan başka kimseler tarafından okunması çok tabii bir şeydir. Memleketlerarası telefonla haber vermek isteyen bir muhabir ise, haberlerinin başkaları tarafından dinlendiğinin farkına varmakta pek fazla gecikmez.

1955 yılının son aylarında Amerikayı ziyaret eden Sovyet gazeteciler heyetinin başkanı Borla Kampov Polevoi, U.S. News and World Report adlı Amerikan dergisine verdiği bir mülakatta, İkinci Dünya Harbinden sonra Sovyetlerde sansür diye biz şey kalmadığını söylüyor, "şimdi bizde bir sansür varsa o da yazı işleri müdürlerinin iyi niyetleridir" diyordu. Boris Kampov'a göre hele edebi eserler hiç bir suretle sansüre tâbi değildi. Edebi yayınlarla ilgili "Glavlit Dairesi" nin sansürle hiç bir ilgisi yokta. Ama ban "ilmi sahalar" vardı ki ha konularda Glavlit'e danışmadan hiç bir şey yayınlanamazdı. "Yeni Zamanlar - Novye Vremia" gazetesinin başyazarına göre ise, "dış ve iç politika ile ilgili yayınlarda Glavlit'den talimat almağa hiç lüzum yoktu. Bu konularda yazı işleri müdürleri nelerin ve nasıl yazılacağına kendi başlarına karar verebilirlerdi."

Sovyetlerde basın işlerinin nasıl idare edildiğini yakından bilenler için bu iddialara hayret etmemek işten bile değildi. Bununla beraber, Moskovada çalışan yabancı muhabirler Stalin'in ölümünden bu yana sansürde bir hafifleme olduğunu hissediyorlardı. Öte yanda ise Sovyet basını aynı ağızı kullanmakta İsrar ediyordu. Bunun başyazılarda kendi kendine olagelen bir fikir anlaşmasının sonucu olduğunu iddia etmek biraz safdillik olurdu. Boris Polevoi'nin bütün iddialarına rağmen Rus gazetelerinin Partinin doğrudan doğruya idare ve nezareti altında olduğu açıkça hissediliyordu. 8u var ki bu işin nasıl, hangi vasıtalarla idare edildiği ve sansürün hangi ölçülere göre tatbik edildiği sarih olarak bilinmiyordu.

Smolensk Arşivi

İkinci Dünya Harbi sıralarında Sovyetlerde sansür müessesesinin nasıl işlediğine dair kıymetli bilgileri ihtiva eden vesikalar Almanların ali ne geçmişti Zaman saman Smolensk Arşivi diye adı geçen bu vesikalar

Kruçef

İpleri elinde tutan adam

sonradan Amerikan ordusuna teslim edilmişti. Bu arşivde basın yolu De ve radyo ile yayılması yasak edilen konular liste halinde belirtiliyordu 1930 yıllarına alt bir listeye göre, askeri, iktisadi ve siyasî sırlar yayınlanamazdı. Meselâ askeri sahada silâhlı kuvvetlerin bulundukları yerlerden, savunma tesislerinden, harp sanayimden, hava meydanlarından, köprülerden, yeni silâhlardan, yeni taktik ve stratejik görüşlerden bahsedilemezdi. Hangi askeri birlikler den söz açılabileceği bir bir sayılmıştı. Ekonomik alandaki tahditler ise müthişti. 1084 yılında memleketin herhangi bir bölgesindeki istihsal durumundan adetler vererek neşriyat yapmak yasaktı. Ancak Pravda ve İzvestia bu konuda bir şey yazarsa onlardan almak mümkündü. Belirli bölgelerdeki demiryolu inşatı işçi istihdamı konularında gazeteler ağız axamazlardı. Hayvan hastalıkları hastalık bölgeleri ve bir salgının ne kadar hayvanı ilgilendirdiği de ya zılamıyacak mevzular arasındaydı Sovyet tahvillerinin satış durumu. Uzzak Mogolistan ve öteki doğu memleketlerine yapılan yardımlar, ihracat zararları, her türlü iç istikrazlar hakkında haber yazılamazdı. Siyasî alanda ise Sovyet sansürünün gayesi, "bütün ideolojik inhirafları ve memleket gerçeklerinin yanlış aksettirilmesini "önlemekti Bu yüzden "sola veya sağe mütemayil" zararsız eserlerin bile neşri yasak edilmişti

Teferruatlı mahkeme •• cinayet ha* berleri neşredilemezdi. Gizli Polis'in faaliyetine dair haberler anında imha edilirdi. Lenin'in, Stalin'in tahrif edilmiş resimlerinin veya karikatür lerinin yayınlanmasını inlemek için her türlü tedbir alınmıştır. Tedhiş kundakçılık, resmî şahsiyetlerin katledilmesi, seçim yolsuzlukları gibi "istikrarı bozucu" mübalâğalı haberlerin neşredilmemesi için sansür aza mî gayret sarf ederdi. Yasak edilen kov nular bu kadarla kalmıyordu. Sansür çerçevesine giren bütün mevzuları Smolensk Arşivinde bulmak kabil değildi. Listeye hergün yeni mevzular giriyor, vaziyetteki değişikliklere göre bazı yasaklar kaldırılıyor, yerine yenileri konuluyordu.

Sansürün işleyişi

Sansür iki türlü tatbik edilmekteydi. Sansürün kazai sahasına giren her türlü yayınlar doğrudan doğruya kontrol edilirdi. Bunun yanında bir de "koruyucu sansür" diye bit şey vardı. 8u doğrudan doğruya kontrol yükünü hafifletmek için basın veya radyo ile yayınlanması yasak edilen şeylerin önceden tespit edilmesiydi. Sansür daireleri gazete yazı işlerini, ve matbaaları "perechen" denilen ve sansüre tabi yayınlan gösteren listede yapılan değişikliklerden haberli kılmak zorundaydılar. Sonra bu "gizli liste" fabrikaların, şirketlerin, işletmelerin "istihbarat" servislerine de gönderiliyor, böylece "koruyucu sansür" kolaylıkla tatbik edilebiliyordu. Günlük sansür faaliyeti ise, hiç bir şüpheye meydan vermiyecek açık kaidelere bağlanmıştı. Bu kaidelere göre, partiye, hükümete, sendikalara, kooperatiflere ait her türlü yayınlar, basılmadan önce sansür dairesinin bir memura tarafından kontrol edilirdi. İlk kontroldan sonra basılmasına müsaade edilen yayın baskıya girerken ve baskıdan alındıktan sonra olmak üzere iki defa daha kontrolden geçerdi. Sansürün yaptığı değişiklikleri ihtiva eden provalar matbaada bırakılmaz, daha üst kademedeki sansür makamlarına gönderilir, yayınların ise "kontrol nüshaları" mahalli polis teşkilâtına -OGPU- devlet kitaplıklarına gönderilirdi. Kültürel Propaganda Dairesi tarafından hazırlanmadıkça hiç bir konferansa izin verilmezdi. Konferanstan önce bir sansür memuru konferansın konusunu, tezini incelerdi Radyoda ise bütün yayınlar sansür ediliyordu. Bu iş en geç yayından bir saat önce yapılırdı. Sansür edilen yayınların kopyaları saklanır ve üç ayda bir yakılırdı. Sansür kaidelerine riayet etmiyenler derhal üst makamlara bildirilirdi. Bütün bu sıkı tedbirlere rafinen yetişmiş, siyasî bakımdan kendisine itimad edilir personel azlığı yüzünden sansür faaliyetinde önemli aksamalar olduğu Smolensk Arşivinde vesikalarla belirtiliyordu. Sansür teşkilâtında kültürlü memurların kullanılmamasına bilhassa dikkat

gösterilirdi. Esas olan kültür değil sadakat, emirlere riayetti. Moskova Sansür Şefi bir tamiminde kültürlüler hakkında şöyle diyordu: "...tecrübeler göstermiştir ki sansür işlerinde en kötü elemanlar onlardır. Kendilerinde disiplin diye bir şey yoktur. Bir vesikanın üstüne sansür mühür rünü basarlar, sonra da çekip giderler."

Sansür eğitimi

Sansür faaliyetindeki aksaklıkları önlemek için, zaman zaman mahallî sansür memurlarının kalitelerini yükseltmek için kampanyalar açılıyor, onlara sansürle ilgili olarak neleri okumaları gerektiği izah ediliyordu. Bunlar arasında Lenin'in, Stalin'in basın hakkındaki yazıları, partinin basına dair kararları, Stalin'in "Leninizmin Problemleri" adlı eseri, Fogoleviç'in Meri Basın Kanunları adlı eseri, 17. Kongre Raporu ve öğretici el kitapları vardı Bunlar bir sansür memurunun "lâzımı gayri müfarik"iydi. Fakat bütün bu tedbirlere rağmen sansür memurlarının zaman zaman gazete yazı işleri müdürlerinin mukavemetleriyle karşılaşıldığı Smolensk Arşivinden anlaşılıyordu.

Yakılan kitaplar

Smolensk Arşivinde sansüre dair en ibret verici vesikalar zaman zaman bazı kitapların imha edilmesi hususunda verilen emirlerdi. Stalin çağında bu iş azami haddine varmıştı. Birbiri arkasına gelen emirler tamimler karşısında bazı kütüphane müdürleri, kütüphanecilik müşavirleri soruyorlardı: Zinoviev'in, Karnenev'in, Bukharin'in parti kongrelerinde Merkez Komitesinin toplantılarında söyledikleri nutuklar, Marksizm antolojilerindeki yazılar, şiirler, Lenin'in Kamenev tarafından toplanmış yazıları, Bukharin'in, Kamenev'in Lenin biyografileri ne olacaktı? Bunların hepsi ortadan kaldırılacak mıydı? Lenin Kütüphanesi Müdürünün yazdığı bu muhtıraya verilmiş bir cevaba Arşivde rastlanamıyordu. Temizlik hareketinin intizamsız yapıldığı "çok gizli" kaydı ile gönderilen bir tamimden anlaşılıyordu: "Troçkici ve Zinovievci edebiyatın temizlenmesi sırasında intizamsızlık, başıboşluk yüzünden kütüphanelerde kitapların tahribe uğradığı, çalındığı bildirilmektedir" diye başlıyan bu tamimde kütle halinde kitapların kitaplıklardan alınmasına son verilmesi emrediliyor ve işin nasıl yapılacağı açıklanıyordu.

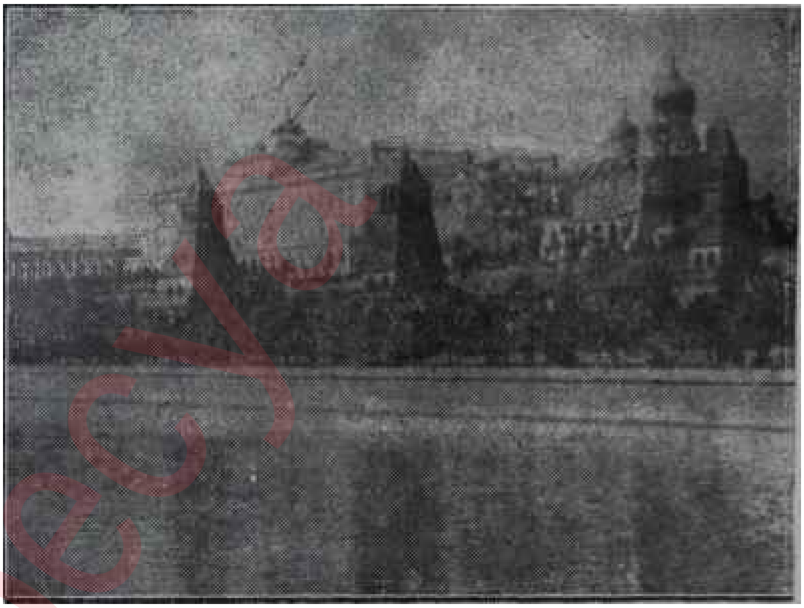
Peyklerde durum

Romanya, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya'da çalışan muhabirler sansürden şikâyet etmiyorlardı. Bu memleketlerde yabancı muhabirlerin haberleri sansür edilmediği gibi telefon konuşmaları da dinlenmiyordu. Muhabirler fotoğraf çekmekte serbesttiler. Bununla beraber negatif filmleri huduttan geçirmeğe teşebbüs etmemek lâzımdı. Peyk memleketlerde son zamanlarda kaydedilen gelişmelerden biri de vize almaktaki müşkülâtın biraz hafiflemiş olmasıydı. Fakat bütün bunlardan evvel bir gazetecinin düşüneceği şey haber olmalıydı. Haber bahsinde de vaziyette biraz ilerleme vardı. Prag, haber alma bakımından Demirperde gerisi memleketlerin en iyisi olmamakla beraber burada iki batı ajansının bürosu ve New York Times'in bir daimi muhabiri vardı. Bulgaristan, Amerikalı olmayan gazetecilere kısa müddetler için müsaade ediyordu. Arnavutluk peyklerin en inatçısı çıkmıştı. 1956 Mayısına kadar hiç bir yabancı muhabiri hudutlarından içeri sokmadı. Ancak geçenlerde Le Monde'dan Marc Marceau ile Milletlerarası Basın Enstitüsü muhabirinin Arnavutluğa girmesine müsaade edildi.

mümkündür. Macaristanda yabancı muhabirler Basın Direktörlüğü ile doğrudan doğruya temasta bulunabilirler. Basın Direktörlüğü yabancı gazetecilere yardımcı olmaktadır. Prag'da yüksek rütbeli memurlarla görüşmek, resmî malûmat elde etmek hemen hemen imkânsızdır. Polonyada vaziyet bambaşkadır. Gazeteciler Cemiyetinde yabancı muhabirler, Polonyalı meslekdaşları vasıtasıyla istedikleri randevuyu alabilirler. Bu temasları Basın Direktörlüğü kanalı ile de temin etmek kabildir. Burada bir yabancı muhabir yüksek rütbeli bir hükümet memurunun hususi davetlisi olabilir ve istediği konuda konuşabilir.

Hassas memurlar

Peyk memleketlerde çalışan muhabirlerin karşılaştıkları bir mesele de hükümet mensuplarının Batı matbuatında kendileri hakkında çıkan haberlere karşı gösterdikleri hassasiyettir. Müspet intibalarla, menfi intibalar arasında bir muvazene ihtiva etmiyen bir haber, hakikatin ifadesi de olsa bu memurlar İçin "objektif olmak" vasfından mahrumdur. Muhabir bu yüzden mahallî gazeteler ve radyo ile tekzib edilir, resmi makamlarla temasları imkânsız hale gelmese bile güçleşir.

Moskovada Kremlin Sarayı
Sansürün merkezi

Peyk memleketlerde haber alma ile ilgili bir çok mesele vardır. Bunlar arasında başlıcası haberin kaynağında sansür edilmesi ve bürokratik idaredir. Geri kalanları hükümet adamlarının yabancı muhabirlere güvensizliği, Batı memleketlerinde normal sayılan haberleşme ve nakil vasıtaları kifayetsizliği ve muhabirlerin mesleki faaliyetleri ile ilgili bazı tahditlerdir. Peyk memleketler arasında yabancı muhabirlerin en çok tercih ettikleri Polonya'dır. Burada muhabirler memleket içinde istedikleri yere gidebilmektedirler. Romanyada ise Ploeşti gibi yasak bölgeler hariç, yabancı muhabirler serbest hareket ederler. Meselâ Başbakan Yardımcısı Constantinescu ile görüşmeleri

Nihayet bu komünist memleketlerin çoğunda Çek Kanununun benzerleri meridir. Çekoslovakyada memleketin iktisadi durumu hakkında haber toplama teşebbüsü casusluğun bir çeşidi telâkki edilmektedir. Demirperde arkasında basının iplerinin Krutçef'in elinde olduğu unutulmamalıdır.

Kapaktaki Demokrat

Prof. FUAD KÖPRÜLÜ

Partiyi kurdukları saman yedi kişiydiler. İçlerinden dördü, demokrasi hareketi başladığında Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili bulunduklarından kurucu sıfatını aldılar. Diğer üçü ise, onlara şahsiyetlerinin desteğini sağladılar. Partinin en ziyade kolaylıkla geliştiği yer Ege olda; o kadar ki D.P. deyince hatıra Ege geliyordu. Evet yedi kişiydiler ve eğer D.P. bir kuvvet olarak ayakta kaldıysa bunu o yedi kişiye medyundur. İşte geçen hafta, bahis mevzuu yedi kişiden dördüncüsü de ve ilk defa, bir Kurucu partinin gidisine muhalefetini açıkça ifade etti.

Hakikaten 1946 nın ilk günlerinde, D.P. insanın hatırına yedi kişinin adını getiriyordu. Bunlar Celâl Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü, Refik Koraltan, Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, Ekrem Hayri Üstündağ ve Refik Şevket İnce idi. Son Mecliste milletvekili bulunan ilk dördüydü. Geri kalan üçü, sadece muhalif olarak tanınıyorlardı. Bu yüzdendir ki parti dahilindeki mevkileri, zaman zaman bazı kurucuların fevkine çıkıyor, bilhassa Egede birinciler ikincilerden fazla alkışlanıyordu. Fakat hepsi, o tarihlerde aynı ideal uğrunda çarpışıyora benziyorlardı ve ayrıları gayrdan yok gibiydi. Memlekete vaad ettikleri daha çok saadet, millete vaad ettikleri hürriyet idi. İktidara geldikleri takdirde o gün sıkıntı mevzun olan bütün yolsuzlukları bertaraf edeceklerdi. Demokrasinin temiz iklimi her tarafa hâkim olacaktı. Hırsızların ve uğursuzların sesi ebediyen kesilecek, devlet idaresine başka prensipler hakim olacaktı. Şeflik ebediyen gömülecekti ve Türk vatandaşının hakları teminat altına alınacak, kayıtlardan kurtarılacaktı. Halk bu prensiplere gönül verdiğindendir ki, D.P. tarihte belki de misli görülmemiş bir süratle iktidara getirildi.

Yediden ilk ayrılan, Refik Şevket İnce olda. Egenin bu hürriyet asığı çocuğu, D.P. iktidarında aradığım bulamadığını daha 1954 ten evvel anladı. Kanaatince pek çok güzel sözden baki kabın, kubbede bir hoş sedadan ibaretti. Şeflik ebediyen gömülmemişti Bilâkis, kalitesinden de kaybederek parti içkide hükümran olmuşta. Gidiş iyiye doğru değildi. İkaz etmeği, Refik Şevket İnce bir vazife bildi.

Partide ve hattâ ilk Yedilerin arasında onun gibi düşünenler mevcuttu. Ama, sessiz kalmaktan kendilerini alamadılar. Bugün, o tarihte basiretlerinin bağlandığı kanaatindedirler. Hakikat sudur ki ne mücadele etmek ve ne de mücadele edenleri kuvvetle desteklemek marifetini gösteremediklerinden kalkan baş, kolaylıkla, hem de bizzat kendisi gibi düşünenlerinin el yardımıyla ezildi. Refik Şevket İnce, pek çok kimse için birinci ihtardı. Ça nın sesi, duyulmak istenmedi. Belki de Yedilerin pek azı, okudukları "Horace" ı, Corneille'in bu meşhut trajedesini ve orada genç Horace'ın rakipleri Curiace'ları nasıl altettiğini unutmuşlardı. Zaten işin başında talih, Yedilerin son dördüne gülmemişti. Üç Egeli, milletvekili seçilememişler, Meclise girememişler, şöhretin kremasını başkalarına bırakmışlardı. Bu yüzdendir ki 1950 nin Mayıs ayında ikinci plânda kalmışlardı.

D.P. dahilinde ikinci ihtar, ger) kalan altının ikisinden geldi. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu ve Ekrem Hayri Üstündağ ispat hakkının lehinde vaziyet aldılar. Meselenin adı başkaydı, ama mahiyeti Refik Şevket İnce'nin dâvasının eşiydi. İnceyi tutmayanlar, onun ezilmesine göz yumanlar, hattâ yardım edenler şimdi gözlerinin açıldığım hissediyorlardı. D.P. bunun için kurulmamıştı. D.P. nüfuz ticaretiyle ve suistimallerle kâfi derecede kuvvetle mücadele etmek imkânını millete vermemişti. Basının ispat hakkına malik bulunması lâzımdı. Bu olmadan, her iktidarın etrafında türeyen tufeylilerle, servet avcılarıyla başa çıkılamazdı .İşin başı buydu. Bu başın altında, partinin sevk ve idaresi meselesi yatıyordu; abra herkes biliyordu ki İspat Hakkı hâdiselerin soruyla bir sembol haline gelmişti ve şikâyet çok daha umumiydi.

İkinci büyük ihtar da, intibah temin etmedi. Yedilerin arasında üç Egeli gibi düşünenler, muhtelif sebeplerin altında seslerini çıkarmadılar, hatta karşı hizbin aleti rolünü oynadılar. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu'nun, Ekrem Hayri Üstündağın partiden ihraç edilmeleri teklifinin altında onların imzaları vardı. İspat hakkıyla kimin ve nenin hedef tutulduğu bilindiği halde, mücadele edenler desteklenmedi. D. F. içinde basiretler sanki bir defa daha bağlanmıştı. Horace'larla Curiace'ların oyunu yeniden tekrarlanıyordu. 1950 den evvelkilere benzeyen vaadler, yüreklerin üzerine konan tasların vazifesini gördü. İnanmak ihtiyacı, inanmamaları lâzım gelenleri inandırdı. Acıklı son bahar hadiselerinde, mağdurlara daha yakın olanlar mağdurlara karşı cephe almayı kurdukları partinin menfaati bahis mevzuu imiş düşüncesiyle kabul ettiler. Oyun devam etti. Ta, bir kişinin daha gözü açılıncaya kadar... Yedilerin içinde D.P. nin yanlış yolda, bir çıkmazda olduğunu görmek zorunda kaldığım anlayan dördüncü, bizzat Prof. Fuad Köprülü oldu. Refik Şevket İnceyi, Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlunu, Ekrem Hayri Üstündağı Kurucu Profesör takip etti.

Prof. Fuad Köprülü ismi, 1946 ile 1950 arasında duyuldu. Dört kurucudan biriydi ve o sıfatla D.P. yüksek sevk ve idaresini deruhte ediyordu. Parti içindeki protokolde mevkii Celâl Bayardan hemen sonraydı. Fakat partide "düşünen beyin" in Köprülü değil, Menderes olduğa biliniyordu. Doğrusu istenilirse Profesörün, genç kurucunun parlak zekâsına karşı bir nevi hayranlığı vardı ve eğer 1950 den sonra 1956 ya kadar Köprülü Menderes kabinelerinde bazen el üstünde tutulan —dar zamanlarda—, bazen istiskal edilen —sıkışık olmayan anlarda— uzuv rolünü oynamakta devam ettiyse bu hissin neticesidir. Ama her sabrın bir sonu vardı ve görmek istemeyen gözler bazen görmek mükellefiyetinden kurtulamazlardı. Kurucu profesörün istifası, bu kaidenin bir icabıdır.

İstifayı yeni bir hareket olarak görmek hatalıdır. Köprülü, İncelerin, Karaosmanoğluların, Üstündağların teşkil ettikleri zincirin son halkasıdır. Eğer bu dört hakiki kurucu daha Refik Şevket İncenin D.P. nin gidisine baş kaldırdığı anda ona hararetle destekleselerdi birer hakiki kuvvet halinde fren rolü görürlerdi. Ama takar teker bertaraf edilmeleri, zaaflarının neticesi olmuştur. Bugün aynı parti içinde ayni hisleri yüreklerinde duyanlar şüphesiz eksik değildir, ama bunlar "Köprülü hâdisesi" sırasında, "İnce hâdisesi" nde Köprülünün, Karaosmanoğlunun ve Üstündağın ataletine kendilerini bırakırlarsa, "İspat hakkı hâdisesi" nde Köprülünün tavrını takınırlarsa zamanı geldiğinde mağlûbiyeti peşinen kabul etmiş olacaklardır. D.P. bugün hukuken söz sahibi iki kurucu, Menderes ve Koraltanın etrafında yer alan yeni ideal arkadaşları tarafından, Dr. Sarollar, Fatin Rüştü Zorlular, Nusret Kirişcioğlular, Vacid Asenalar, Hilmi Sancarlar, Mehmed Ali Sebükler, Ekrem Anıtlar ve Süleyman Çağlarlarla Murad Ali Ülgenler marifetile temsil edilmektedir.

S A N A T

Resim

Birleşmiş Milletler

Bundan bir ay kadar önce Ankarada bir resim sergisi açılmıştı. Sergide yeni Büyük Millet Meclisi binasını süsleyecek resimler teşhir ediliyordu. Şimdiye kadar açılan sergiler hilâfına bu sergiye girenlerin ekseriyetini gençler teşkil ediyordu. Bu yüzden sergideki resimlerin büyük bir kısmı modern resim hüviyetini taşıyordu. Genç ressamların modern çizgileri bazı büyüklerimizin hoşuna gitmemişti. Jürinin satın aldığı bütün tabloların çerçevelerindeki "Satın alınmıştır" etiketleri kazındı. Sergi bir kaç gün sonra böylece kapandı. Neye karar verilmişti? Bunu kimse bilmiyordu.

Bu sırada Paris'te, Birleşmiş Milletlere bağlı UNESCO Teşkilâtının Merkez binası inşa ediliyordu. İnşaat hayli ilerlemişti. Bu binanın dekorasyonunu, salonlarına asılacak tabloları şimdiden düşünmek lâzımdı. Gecen hafta başında altı büyük artist kendilerine yapılan teklifler üzerine bu işi üzerlerine aldıklarını bildirdiler. Bu sanatkârların adları Pablo Picasso, Paris resim ekolünden Joan Miro ve heykeltraşlar Henry Moore, Jean Arp, Alexander Calder ve Isamu Noguchi idi. Dünyaca tanınmış bu sanatkârların eserlerini daimi olarak ve bir arada UNESCO Merkezinde görmek mümkün olacaktı. Fransız Milli Müzesi Müdürü ve UNESCO Sanat Müşavirleri Komitesi İkinci Başkanı Georges Salles bu artistlerin UNESCO binasını süslemeyi kabul edişleri hakkında söyle diyordu. "Bu, bu kıymetli sanatkârların UNESCO ideallerine inandıklarının sarih bir ifadesidir. Alacakları ücretler hayret edilecek derecede küçük olmasına rağmen, büyük bir karşılıklı itimad ve anlayış havası içersinde heyecanla çalışmaktadırlar." Dünya çapında şöhrete sahip olan bu artistlerin şimdiye kadar bu çeşit âmme hizmetlerinde çalıştırılmamış olmaları hayret edilecek bir şeydir. Bu şöhretli artistler arasında sadece Moore daha önce bu türlü işler almıştı.

Bina ve dekorlar

İnşaat bir hayli ilerlemiş olduğuna göre altı sanatçının yapacakları dekorların nerelere ve nasıl konacağı, mimarî ile nasıl imtizaç ettirilecekleri şimdiden tespit edilmiş olmalıdır. UNESCO binası üç tanınmış mimarın, Amerikalı Marcel Breuer, İtalyan Pier Nervi ve Fransız B.F. Zehrfuss'un eseridir. Bina projede üç bölüm olarak tasarlanmıştır. Esas ön cephe muhteşem bir kavis halindedir. Bina "trapezoidal" beton sütunlar üzerinde durmaktadır. Bu kütlevi sütunlar eski Mısır mimarisini hatırlatmaktaysa da yukarı doğru incelerek devam edişleri çok zarif bir görünüş temin etmektedir. Beton dökümlerinde kullanılan tahta kalıpların özel olarak yapılmış olması neticesinde beton kısımlarda dekoratif izler meydana gelmiştir. Küçük kapalı bir geçit Merkez bölümünü Konferans bölümüne bağlamaktadır. Bu bölüm muazzam bir akordiyonu hatırlatmaktadır. Çatı keskin bir ters V şekli arzetmektedir. Picasso'nun murali Konferans binasında, koridordan görünen bir duvarda olacaktır. Picasso'nun bu mürali 122.5 metrekarelik bir sahayı kaplıyacaktır. Picasso'nun heykeltraş Zehrfuss'a anlattığına göre, bu fırsatın eline geçmesi kendisini son derecs heyecanlandırmaktadır.

Picasso bir tablosunu tamamlıyor

Sihirli çizgiler

En zor iş

Heykeltraş Moore'a verilen iş hepsinden zordur.Kendisinden binanın önündeki alandaki yeşil sahanın ortasına bir heykel yapması istenmektedir. Sanat Müşavirleri Komitesinin işaret ettiği gibi, bu heykel abidevî bir karakter taşımalıdır. Birinci kattaki kütüphanenin arka duvarına yapılacak kabartma kompozisyonu da Arp üzerine almıştır. Kendisi beton sütunlara ve Traverten üç duvara bir kontrast olarak bu kabartmayı yaldızlı bronzdan yapmak istemektedir. İki binayı birleştiren geçidin arkasındaki sahada Noguchi bir "Delegeler Meydanı" yapacaktır. Bu ananevi Japon bahçelerinden ilham alınarak yapılmış bir yirminci asır bahçesi olacaktır. Bu bahçede havalandırma sisteminden gelen suyu kullanan havuzlar, kayalar, ağaçlar, çiçekler ve delegelerin oturması için kanapeler bulunacaktır. Bahçeye heykeller de serpiştirilecektir. Noguchi geçenlerde Parise giderek bu bahçenin bir modeli üzerinde çalışmağa başlamıştır.

Diğer sanatkârlar

Bu altı sanatkârdan başka binadaki işaretler, afişler ve levhalarla binama içinde kullanılacak renkleri hazırlamak ve seçmek üzere Herbert Bayer ile Nizzoli vazifelendirilmişlerdir. Bütün bu sanatkârları tespit eden Sanat Müşavirleri Komitesine gelince, bu komite Milletlerarası Sanat Münekkidleri Birliği tarafından gösterilen adaylar arasından seçilmiştir. Komiteyi teşkil eden şahıslar şunlardır: Başkan C. Perraperez Venezuella temsilcisi, İkinci Başkan Georges Salles, Sir Herbet Read, sanat münekkidi, Francisco Javier Sanchez Canton Madrid Prado Müzesi Müdürü, Pakistan temsilcisi H.E. Shadid Suhrawdry. Komitede bunlardan başka müşavir mimarlar Ernesto Rogers ve Sven Markelius ile UNESCO kültür faaliyetleri müdürleri Breur, Zehrfuss ve Jean Thomas bulunmaktadır.

Bu komite UNESCO ile ilgili bütün sanat faaliyetlerinde selâhiyetle karar vermektedir. Umumî kanaate göre UNESCO Merkez binasının dekorasyonu için seçilen artistler kendi sanat alanlarında büyük başarılar kazanmış kimselerdir. Sanat Müşavirleri Komitesinin UNESCO Merkezinin salonlarında gelecek nesillere kalacak eserleri bu sanatkârlara yaptırmakla çok isabetli bir karara vardığından şüphe edilemez.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Sovyet Rusya

Yeni bâr blok

İki **mangal**: Zukov ve Tito
Kruçef alkışlıyor, Molotof gülüyor

Batı demokrasilerinde yaşıyanlar umumiyetle komünist blok içinde cereyan eden hâdiseleri anlamakta müşkülât çekerler. Sovyet liderlerinin eskiden beri yaptıklarına kimse akıl edirememiştir. Tito'nun Moskovayı son ziyareti bunun yeni bir misalini teşkil etmiştir.

Moskovada yapılan görüşmelerde en arka plânda kalması icab ettiği sanılan bir kimse gayet aktif bir rol oynamıştır. Bu zat, müstafi Dışişleri Bakanı Molotoftur. Gelen haberlere göre Molotof Tito'yla barıştıktan sonra Sovyet - Yugoslav görüşmelerinin yıldızı olmuştur. Hiç şüphesiz ki bu, Rus zihniyetinde ufak da olsa bir değişiklik olduğunun delili sayılabilir Zira eskiden gözden düşmüş, mevkiinden atılmış bir şahsın, böyle toplantılarda ön plânda yer almak şöyle dursun, hayatta kalıp kalmıyacağı bile bilinemezdi. Ama Tito'nun seyahati, bize bunu gösterdiği için önemli değildir. Moskova görüşmelerinden elde edilen neticeler, bu ziyarette son derece büyük ehemmiyet kazandırmıştır.

Filhakika ziyaretin sonunda yayınlanan resmi tebliğ, verilen nutuklar, yapılan basın toplantıları insanı uzun uzun düşünmeye sevkedecek mahiyettedir.

Tebliğ, Titonun Komünist Çin'in tanınmasını, Formoza'nın Komünist Cine ilhakını, Almanya ve silâhsızlanma mevzuundaki Rus görüşünü kabul ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan Titoyla Rus Komünist Partisi genel sekreteri Kruçef arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Buna göre Yugoslav ve Rus komünist partileri bundan sonra daha sıkı bir işbirliği yapacaklarını taahhüt etmişlerdir. Alınan bu kararların Yugoslavyayı tekrar bir Rus peyki hâline getireceğini düşünmek yersiz olun Zira ,Tito her şeyden evvel istiklâlini düşünmektedir. Fakat Yugoslavya komünist bir devlet olduğuna göre, kendini batı aleminden ziyade Rusya'ya daha yakın saymaktadır.

Rusya seyahati sona ererken Mareşal Zukov'un verdiği bir beyanatta sarf ettiği sözler bilhassa ilgi çekicidir. Zukov "Eğer bir gün harp tekrar çıkacak olursa Rus ve Yugoslav askerleri omuz omuza savaşacaklardır" diyordu. Tito bu beyanat üzerinde hiç bir tefsirde bulunmamıştır. Gazetecilerle yaptığı görüşmelerde ve verdiği nutuklarda Yugoslav Cumhurbaşkanı bundan sonra Batıya karşı takınacağı tavırda kendisine Batılıların yol göstereceğini ihsas etmiş ve Amerikan yardımının kesilmesinden hiç korkmadığını söylemiştir. Tito'ya bu cesareti veren hususî durumudur. Hâdiselerin gelişmesiyle Yugoslav devlet başkanı tarafsız memleketler üzerinde en fazla tesir eden şahıs olmuştur. Bu yüzden ne Batı bloku, ne de Doğu bloku şimdilik Tito'yu gücendirmeyi arzu etmemektedir.

Temmuz ayının ortalarında Yugoslavyadaki Brioni adası mühim hâdiselere sahne olacaktır. Zira bu tarihlerde bir taraftan Hindistan Başbakanı Nehru, diğer taraftan yeni Mısır Cumhurbaşkanı Nasır, Tito'yu ziyaret edeceklerdir.

Bu üçlü görüşmelerin sonunda dünyada üçüncü bir blokun resmen teşekkül etmesi beklenmektedir. Ruslar şimdi bütün gayretleriyle bu kurulacak tarafsız bloku kendilerine yaklaştırmaya çalışmaktadırlar. Nitekim Mısır seyahati esnasında yeni Rus Dışişleri Bakanı Şepilof Mısır'ın bugün için en mühim meselesi olan Assuan barajını finanse etmeyi teklif etmiştir. Daha evvel Hindistanda da bu çeşit yatırımlar yapmış olan Ruslar, Yugoslavya ile tekrar barışmanın yolunu da bulmuşlardır.

Bütün bu hâdiseler karşısında Batılılar hareket tarzlarını henüz tespit etmiş değillerdir. Dış siyaset alanında Batı demokrasilerinin en büyük zaafı belki de kuvveti- hâdiselere derhal intibak edememeleri ve olayları geriden tâkip etmeleridir. Bu husus demokrasi rejiminin icaplarından biridir. Liderlerin ,şahsi tasarruflarıyla şimdiye kadar yapılan işlere bir kalem çekmeleri ancak hürriyetin var olmadığı yerlerde mümkündür. Fakat böyle bit yetki dış siyasete elastikiyet vermektedir. Sovyet Liderleri tenakuza düşmekten korkmamaktadırlar. Avrupada milyonlarca insanı, hürriyetsizlikten boğarken Asya ve Afrikalıların karşısına insan haklarının müdaafi olarak çıkmaktan çekinmemektedirler.

Kurulacak yeni bloku kazanan taraf, yeni bir kisveye bürünmüş olan soğuk harpte bir adım İleri atmış olacaktır. Müstemlekecilik aleyhtarı Amerika Birleşik Devletleri hareketlerini de hislerine uydurabilirse dünyaya çok faydalı bir yardımda bulunmuş olacaktır.

Şepilof *ve* Nasır
Haydi hayırlısı

A. B. D.

J. Foster Dulles
İnanmak o kadar güç ki..

Ümit verici işaretler

Adenauer'den sonra Fransız Dışişleri Bakanı Pineau'nun da Amerikayı ziyaret etmesiyle, Birleşik Devletlerin hükümet çevreleri umumi dünya siyasetini anlayış bakımından iki ayrı kutup teşkil eden noktai nazarları peşpeşe dinlemek fırsatını elde etmiş bulunuyor.

Bilindiği gibi Adenauer, Ruslara inanmanın caiz olmadığım ileri sürmekte ve buna samimetle kani bulunmaktadır. Halbuki Pineau, Batı âleminde Ruslara inanmanın şampiyonluğunu yapmaktadır. Her iki devlet adamı da Stalinin ölümünden sonra Rusyayı ziyaret etmişler ve gördüklerinin bu husustaki kanaatlarını büsbütün kuvvetlendirdiğini ifade etmişlerdir .Amerikan Dışişleri Bakanı J. Poster Dulles'e gelince, bu şok gezen diplomat yakın zamanda Rusyayı ziyaret etmemiştir. Fakat Amerikan istihbarat servislerinin şefi olan kardeşi ona bu mevzudaki haberleri ulaştırmakta hiç kusur etmemektedir. Bu malûmatın J. Poster Dulles'de uyandırdığı kanaatlar, Adenauer'inkilerden pek farklı değildir. Bunu gayet iyi bilen Pineau, Amerikaya hareket etmek üzere uçağa binerken "Amerikaya dolar almak için değil, Amerikalıları ikna etmek için" gittiğini ısrarla belirtmiştir. Pineau'nun bu görüşe vasıl olmasını temin eden en belli başlı âmil son Rusya seyahatinde karşılaştığı hava olmuştur. Bilhassa Ermenistanı ziyaret ederken karşılaştığı hadiseler onda Rusya'da hakikaten bir şeylerin değişmekte olduğu kanaatını uyandırmıştır.

Pineau'nun görüşünün ne kadar itibar göreceği şimdilik meçhuldür. Fakat söyliyeceği sözlerin de tesirsiz kalmıyacağı muhakkaktır. Zira Amerikan hükümet çevrelerinde de Rusların tutumu hakkında yavaş yavaş görüş ayrılıkları belirmektedir. Fakat çok yavaş işleyen Amerikan dış siyasetinden 180 derecelik bir dönüş beklemek doğru olmaz. Zaten bu gibi mühim meselelerde ânî bir yön değiştirmenin tehlikeli neticeler doğurabileceği de unutulmamalıdır. Şüphesiz ki Pineau sadece bu mesele için Amerikaya gitmemektedir, Fransız Dış İşleri Bakanı Komünist Çinle münasebetler mevzuunda da temaslarda bulunacaktır. Bilindiği gibi üç Batılı büyüğün ikisi - İngiltere ve Fransa - Komünist Çinle münasebetlere girişmeye taraftar bulunmaktadır,

Amerikalılar bu tarz hareketin aleyhinde olduklarını defalarca belirtmişlerdir. Halbuki Fransa ve İngiltere iktisadi menfaatlerinin icabına göre hareket ettikleri kanaatindedirler. Nitekim geçenlerde İngiltere, Amerikaya danışmadan Komünist Çinle ticari münasebetler ihdas ettiğini açıklamış ve esbabı mucibe olarak Rusyaya satılan malların Kızıl Çine gittiğini, bu yüzden Çinle doğrudan doğruya münasebetlerin kendi menfaatine daha uygun olduğunu ileri sürmüşlerdir. Amerika İngilterenin bu hareketine ses çıkarmamıştı. Fransa aynı şekilde bir teşebbüse girişmek için Pineau vasıtasıyla Amerikanın fikrini sormak istemektedir.

Pineau bu arada az gelişmiş memleketlere yapılan yardımların Birleşmiş Milletler kanalından geçmesini teklif edecektir. Plneau'nun fikrine göre bu suretle çok mühim bir mesele olan yardım işi politika oyunlarıhm vasıtası olmaktan kurtarılacaktır. Fransız Dışişleri Bakanı aynı mealde bir teklifi Moskova'da Rus liderlerine de yapmış ve bunun müsait karşılandığını belirtmişti. Şimdi aynı teklifi Amerikalılara yapacaktır. Amerikalılar da bu teklifi müsait karşılasalar bile mesele komisyonlara havale edilecek ve tıpkı silâhsızlanma meselesinde olduğu gibi Rusların zaman zaman istismar ettiği bir propaganda mevzuu olacaktır.

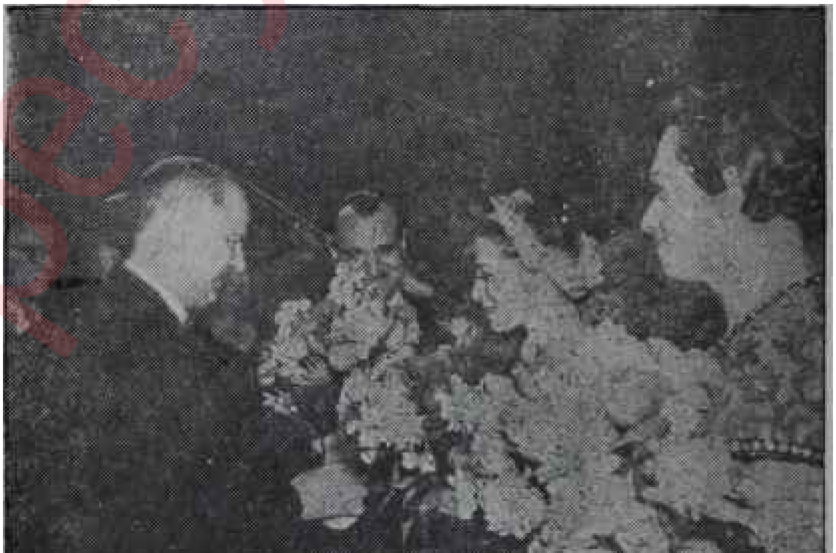
Pineau'nun yaptığı seyahatin hemen akabinde büyük değişiklikler olması beklenemez. Fakat hiç şüphe yok ki, yüksek kademelerdeki bu görüş teatileri çok faydalı olmakta ve tesirlerini yavaş yavaş göstermektedirler. Bu sayede dünyanın havası teneffüs edilebilir hale gelmektedir.

Ruslar İngiliz ve Fransız liderleriyle yaptıkları görüşmelerde onlara, Amerikanın kulağı nazarıyla bakmışlardı. Bu seyahatların Amerika ile Rusyayı karşı karşıya getirecek biz dörtlü konferansla neticelenmesi beklenmiyen bir şey olmıyacaktır. Ancak bu konferansın Amerika'da yeni secimler yapılmadan gerçekleşmesi beklenemez.

İngiltere

Bir bardak suda fırtına

İşçi mebuslar geçen haftanın başında. Maliye Bakanı Mc Millan'ı peş peşe sıraladıkları suallerle terletiyorlardı. Muhafazakârlar ise **parti**

C. Pineau Moskova'yı ziyareti sırasında
Hatıraların tesiri devam ediyor

Harold Mc Millan

Parti menfaati sayesinde,.

tesanüdünün icab ettirdiği kadar muhalefet ediyorlardı. Mesele İngiliz hükümetinin Antil Adalarında bulunan "Trinidad Oil Petrol" şirketini bir Amerikan petrol kampanyasına satmasından doğmuştu.

Efkârı umumiye ve gazeteler bu kararı bir kaç günden beri şiddetle tenkit ediyorlardı. İşçi Partisinin Organı Daily Herald, Muhafazakâr hükümet vatana ihanet etti diyordu. Churchill'in yakın arkadaşı Lord Beaverbrook'un gazetesi Daily Express-de Maliye Bakanı Mc Millan'ı müzayede memuru şeklinde gösteren biz karikatür çıkmıştı. Karikatürün altında ise "Antilleri sattım. Sıra Buchingham Sarayı ile Kraliyet koltuğuna geldi" yazılıydı. Lord Beaverbrook muhafazakâr hükümeti İngiliz İmparatorluğunu parçalamakla itham ediyordu. Hükümet çevreleri, iktidar partisi içinde muhalefeti önlemek için meseleyi itimat oyuna bağlamışlardı. Bu suretle Muhafazakâr milletvekilleri partileri memleket içinde prestijini kaybetmesin diye hükümete güvenlerini bildirmek zorunda kalmışlardı.

Mesele hakikaten mühimdi, İngilterenin elinde kalan biricik petrol membaı da "Texas Oil Company" vasıtasıyla Amerikalıların eline geçiyordu. Mc Millan elinden geldiği kadar Meclisi ikna etmeye çalıştı ve hükümeti adına güven oyu aldı ama, muhalif ve muvafık kimse meclisin bu toplantısından tatmin edilmiş olarak çıkmadı. İngilizleri korkutan şeylerden biri Amerikan firmasının Trinidad Oil'un İngilteredeki tesislerinden faydalanmak istemesiydi. Zira bu zengin Amerikan Petrol şirketinin bilindiğine göre yeni kuyulara pek fazla ihtiyacı yoktu. Arabistan yarımadasında ve Venezuelladaki imtiyazları, onu hiç olmazsa daha 25-30 yıl rahatça geçindirebilirdi. öyleyse Texas Oil ingilteredeki petrol satışının inhisarım eline geçirmek istiyordu. Mc Millan bu hususun yapılan anlaşmada geniş olarak mevzuubahis edildiğini bildirdi ve anlaşmanın şartlarını sıraladı Buna göre Amerikan şirketi Trinidad adasındaki petrol kuyularını, tasfiyehaneleri tam randımanla çalıştıracağına dair söz veriyor, hâlen şirkette çalışan memurlara müktesep hak tanıyor, bundan sonraki memur ve işçi alınımında renk farkı gözetmiyeceğini taahhüt ediyordu. Bütün bu şartların garantisi de şirketin merkezinin Antil-adasında bulunması ve dolayısıyla İngiliz kanunlarına tâbi olmasıydı.

Sonra Trinidad ahalisi böyle bir devire aleyhtar değildi. Amerikalıların adaya refah getirmesi memnuniyet bile uyandırmıştı.

Bu meseleden İngilizlerle tamamen ziyanlı çıkmış sayılamazlardı. Zira bir kere Amerikan şirketi adadaki tesisleri satın almamıştı. Fakat bu İngiliz mallarını daima iyi muhafaza etmeyi ve yenilemeyi taahhüt etmişti. Bu suretle milli servette mühim bir eksilme meydana gelmiyordu. Sonra İngiltere dövizden de bir şey kaybetmiyecekti. Zira Texas Oil da, diğer bütün Amerikan petrol şirketleri gibi İngiltereye sterling mukabili satış yapacaktı. Petrol satışından elde edilecek kârın kaybı ise başka yollarla kapatılmıştı. Bu satış sayesinde ingiltere Millî Bankasının kasalarına 180 milyon dolar girmişti. Bu kadar döviz kârdan elde edilen zararı telâfiye yeter, hattâ artardı.

Fakat Mc Millan'ın bütün bu teminatları gene de efkârı umumiyede müsbet bir intiba yaratamamıştı. Fakat gene herkes biliyordu ki bu satışın önüne geçilemezdi, bunu aklıselim sahibi İngiliz halkı takdir ediyordu. Zaten tarafsızlığı ve ağır başlılığı ile tanınmış Times gazetesi efkârı umumİyenin hislerine tercüman olarak şöyle yazıyordu. "Bu hâdiseden sonra İngilizler artık dünyanın hiç bir yerinde yatırımlarım muhafaza edemiyeceklerini ve eskilerine yenilerini ilâve edemiyeceklerini anlamış bulunuyorlar."

Esasen İngilizleri üzen ve korkutan da bu olmaktadır. Asırlar boyunca dünyanın dört bucağında hüküm sürmüş ve daima zenginlikleriyle tanınmış İngilizlerin altın çağının geçtiğinin farkına varılması halkın morali ve maneviyatı üzerine çok fena tesir etmiştir. İngiliz halkı Trinidad Oil'un elden çıkmasına değil İmparatorluğun gerileme devresine girmiş olmasına üzülüyor ve durumu da daha çok bu yüzden hazmedemiyordu.

İngiliz İmparatorluğunun bu halinin tesirleri dünya siyasetinde de kendini göstermektedir. Bundan- sonra eskiden olduğu gibi İngiliz diplomatlarından çekinilmiyecek ve İngilizlerin sözleri bir meselenin halli için son sözler olmaktan uzak olacaktır.

F E N

Atom

Radyasyon ve cinsiyet

Geçen hafta başında Washingtonda radyoaktivitenin irsiyet üzerindeki tesirlerine dair bir rapor yayınlandi. Atomik şuaların etkilerini inceleyen alimler raporda atom enerjisinin barış zamanındaki tekâmülü sırasında insanoğlu'nun talihinin yaver olduğu kanaatine varıyorlardı. Çünkü insan, kudretini ve tesirlerini pek karanlık olarak bildiği muazzam bir kuvvetle uğraşıyordu. Buna rağmen barış zamanındaki çalışmalarda çok az sayıda insanın başına gelen bir kaç acıklı kaza istisna edilirse, atom silâhlarının tecrübe edilmesi de dahil olmak üzere, atomun biolojik tahribatından umumiyetle kaçınılabiliniyordu.Sonra, radyasyon meselesi, dikkatle ve bilinerek ele alınırsa, atom enerjisi alanında kaydedilen büyük ölçüdeki gelişmeleri önleyecek bir engel olamazdı. Radyasyon meselesi iki büyük bölüme ayrılıyordu: İnsanlar üzerindeki tesiri ve şuaların insanlara ulaşabilecekleri türlü yollar.

Radyasyona karşı veraset mekanizması öteki biyolojik sistemler arasmda en hassas olanıdır. Üretici hücrelere ulaşan bir ışın, hücrenin irsiyeti idare eden maddesinde gelecek nesile intikal eden değişiklikler meydana getirmektedir.

İnsanın irsiyetinde müessir olan faktörlerde husule gelen ve gözle görülür tesirler meydana getiren bu değişmelerin dünyamız bakımından tehlikeli olduğu kanaati hâkimdir. Kendi kendine meydana geldiği söylenen bir takım değişmelere sebebiyet veren tabii radyasyona herkes maruz kalmaktadır. Bu tabii miktara radiyasyon ilâve edecek herşey, yeni değişmeler yaratacağı için genetik olarak tehlikelidir. Radyasyon ne kadar az olursa olsun, muhakkak bir tahavvüle sebebiyet verir. Üretici hücrelere ulasan radyasyon, miktarı nisbetinde bir değişme husule getirir. Bu değişme radyasyon çoğaldıkça artar. Yaşayan herşey, bakteriler, sinekler, fareler, meyvalar ve insanlar için bir tahavvül bahis konusudur. Bu tahavvüller, kozmik şualardan, radium gibi madenlerin neşrettiği şualardan, hararetten, kimyevi maddelerin etkilerinden ileri gelebilir. Yukarda da işaret edildiği gibi bu türlü tahavvüllere öteden beri "kendi kendine husule gelen tahavvüller" denilmektedir. Radyasyondan ileri gelen değinmeler gibi bu kendi kendine husule gelen tahavvüller de eğer tesirleri belli oluyorsa zararlı olabilirler. Fakat bu türlü değişmeler, bunları taşıyan kimseler yaşamağa tam manasıyla ehil olmadıkları için insanın doğumundan sonra karşılaşacağı tehlikelerle yok olmağa mütemayildirler. Hepimizde izah edilen şekilde kendi kendine tahavvüle uğramış üretici hücreler mevcuttur. Tabii sebeplerden ileri gelenlere eklenecek radyasyonlar yeni değişmeler meydana getirecektir. Bir kimsede muayyen bir süre içersinde tabii sebeplerden başka sebeplerle meydana gelen radyasyonların yapacağı tahavvüllerin miktarı, bu süre içersinde üreme organlarındaki üretici hücreler tarafından alınan ek radyasyonun toplamına bağlıdır. Elde mevcut son bilgilere göre radyasyon yüzde x artırılırsa, hücrelerdeki değişmeler de yüzde x artacaktır. Bir şahsın ilâve olarak maruz kaldığı radyasyon çok fazla değilse bundan ileri gelen tahavvüller zararlı olmaz. Yani bir kimse "haftada şu kadar" radyasyona zarar görmeden dayanabilir diyebiliriz. Fakat burada şahsın kendi vücudunda doğrudan doğruya vuku bulması muhtemel arızalar bahis konusudur. Fakat gelecek nesiller üzerinde genetik olarak yapacağı tahribat düşünülürse "zararsız radyasyon", "zararsız değişme" diye birşey olmamak icab eder. Çünkü genetik bakımdan mühim olan "miktar" değil, bir şahsın üretici hücrelerinin, o şahsın ana rahmine düşmesinden kendi çocuğunun ana rahmine düşmesine kadar geçen süre içinde maruz kaldığı radyasyon toplamıdır. Bu süre Amerika'da ortalama 30 yıl olarak kabul edilmektedir.

Radyasyon ötrimi

Radyasyonun genetik bakımdan ne kadar tahribat yapabileceğini gösteren bir sayı bulmak gerçekten çok güçtür. Bir ölçü olarak, insanda tabii radyasyonun meydana getirdiği değişmelere benzer tahavvüller vukua getirebilecek "ek radyasyon miktarı," gösterilebilir. Bu ise otuz ila seksen röntgendir. Röntgen radyasyon birimi olarak kullanılmaktadır. Ortalama bir diş röntgeni esnasında hastanın çenesi 5 röntgenlik bir radyasyona maruz kalmaktadır. Fakat vücudun Gonadlar (cinsiyet guddesi) gibi uzak köşelerine ancak bir röntgenin 6000 de biri kadar radyasyon tesir edebilmektedir. Bugün Amerika'da halk 1) Tabii olarak, 2) Diş ve umumî röntgenler vasıtasıyla, 3) Atom silâhlarının tecrübeleri dolayısıyla radyasyona maruz kalmaktadır. 80 yıl içinde bu kaynaklardan ortalama olarak bir şahısta gonadlara, yani cinsiyet guddelerine tesir eden radyasyon miktarları şöyledir, a) Tabii olarak 4, 8 röntgen, b) Röntgen veya fluoroskopi yoluyla S röntgen, c) Atom silâhları tecrübeleri yoluyla - tecrübeler gecen beş yıl içindeki tempo ile devam ederse 0.1 röntgen. Bu doz 0.02 röntgenle 0.5 röntgen arasında değişebilir. Amerikan halkının maruz kaldığı radyasyon. miktarı Genetik Komisyonun raporunda tespit edilen sınırları aşmadığı takdirde, radyasyona maruz kalan şahıslarda patolojik bir tesir bırakmıyacaktır. Yüksek dozlar, meselâ 100 röntgen ve daha fazlası bütün vücut veya vücudun büyük bir kısmı için zararlıdır. Ancak çok daha yüksek dozlar vücudun muayyen bir noktasına veya bir uzva hekimin tavsi-

Tecrübeye tabi tutulan Hiroşimalılar
Geçmiş olsun!.

yesiyle tedavi maksadiyle verilebilmektedir. Bugün radyasyonun patolojik tesirlerinin nasıl tedavi edileceği veya vücudun bu tesirlerden nasıl korunacağı konusunda bilgiler çok sınırlıdır.

Tesirler

Tesirlerden biri hayatın kısalmazdır. Radyasyona maruz kalan kimseler Leukemia gibi radyasyon hastalıklarına tutulmasalar bile normalden daha çabuk ihtiyarlarlar. İstatistik olarak tespit edilebilecek bir hayat kısalmasına sebebiyet verecek en az radyasyon dozunun ne olduğu henüz bilinmemektedir. Umumi olarak radyasyonla çalışan kimseler için tespit edilen doz seviyelerinin emniyet sınıları içinde olduğu kabul edilmektedir. Radyasyon bugün için henüz ciddi bir mesele haline gelmemiştir. Fakat yirmi otuz seneye kadar kurulacak atom enerjisi şebekelerinin istihsallerinden artakalan radyoaktif maddeler muazzam bir radyasyon menbaı olacaktır. Bu radyoaktivite, insanların içinde yaşadıkları, birbirleri ile münasebette bulundukları ağın içine ne dereceye kadar nüfuz edebilecektir? Bu, radyoaktivitenin insanların çevresinin dışında tutulabilmesine bağlı bir keyfiyettir.

Şimdilik tabii radyasyon başka belli başlı radyasyon kaynağı atom silâhlarının infilâklarıdır. Meteoroloji alimleri atom infilâklarının havayı, iklimi değiştirdiğini tespit edememişlerdir. Bunun gibi atom silâhları tecrübeleri bugünlerdeki ölçüsünde devam etse bile ileride iklim ve havada herhangi bir değişiklik olacağına da inanmamaktadırlar. Atom silâhlarının infilâklarından husule gelen radyasyon atmosfere geçmekte ve büyük bir kısmı tekrar toprağa dönmektedir. Bu toprağa intikal hâdisesi su suretlerde olmaktadır:

1) İnfilâkten sonra on ilâ yirmi saat içinde infilâk sahasının bir kaç yüz mü çevresine düşen maddelerle. 2) İnfilâkten bir kaç hafta sonra toprağa düşen maddelerle. 8) Aylarca, yularca havada kalan maddelerin toprağa düşmesiyle.

İnfilâkten hemen sonra dökülen maddeler yalnız gayrı meskûn olan infilâk sahasına tesir eder. infilâkten az zaman sonraki dökülüş yer çekimi ile olduğu zaman çok ağırdır. Bu umumiyetle kar ve yağmur yağışlarıyla olur. İnfilâkten sonra radyoaktivite yeryüzünün büyük bir parçasına yayılır. Eğer radyoaktif bulutlar bir arazi parçası üzerindeyken kesif bir yağış olursa o bölge daha kuvvetli bir radyasyona maruz kalır. Geç intikâlde radyoaktif maddeler uzun müddet stratosferde depo edilmektedir .Meteoroloji uzmanları stratosferle daha aşağıdaki tabakalar arasında hava alış verişinin ne şekilde olduğunu kat'i olarak bilmedikleri için stratosferdeki radyoaktif maddelerin ne zaman nereye ineceği hakkında bir şey söyleyememektedirler.

Denizler

Şimdilik denlilerin dikkate değer miktarda radyoaktif madde almadığı söylenebilir. Bu sebeple ilerde atom enerjisi şebekelerinden arta kalacak radyoaktif maddelerin okyanusa dökülmesi düşünülebilir. Fakat bunun emniyetle yapılabilmesi için denizlerin çeşitli mıntıkaları arasındaki karışma nisbetleri üzerinde etraflı araştırmalar yapmak gerekmektedir. Denizlerin derin yerlerine atılan radyoaktif malzeme orada yüzlerce sene kalır ve satha çıkmadan radyoaktivitesinin büyük bir kısmını kaybeder. Diğer taraftan dökülen radyoaktif maddeler denizlerdeki hayata tesir edecek, bir kaç sene içinde bütün dünya sularına radyoaktivite bulaşmış olacaktır. Bu sebeple radyoaktif arayıcılar kullanarak deniz ve hava cereyanlarını, deniz hayvanları arasındaki münasebetlerin derecelerini tespit etmek îcab edecektir. Önümüzdeki on yıl içinde bu sahalarda inceden inceye araştırmalar yapılacağı şimdiden kolaylıkla tahmin edilmektedir.

Yiyecekler

Radyasyon toprağa düştükçe, eninde sonunda insanın yiyeceklerine bulaşacaktır. Topraktaki radyoaktif elemanları nebatlar alıp depo edeceklerdir. Bu nebatlar da ya insanlar tarafından, ya da gene insanlara yiyecek olan hayvanlar tarafından yenilecektir. Radyasyon bulaşmış gıdaları yiyenlerde ne gibi uzun vadeli biyolojik değişmeler olacağı şimdiden bilinmemektedir. Bu sahada da derhal araştırmalara ihtiyaç vardır. Muhtemel olarak yiyeceklere bulaşmış en kuvvetli ve en önemli madde Strontium 90 denilen radyoaktif bir eleman dır. Bu, kemiğin dokularında bulunmaktadır. Bu maddenin izlerine atom infilâkinden binlerce kilometre uzaktaki yerlerde sağılan sütün içinde tesadüf edilmiştir. Okyanustan alınacak yiyecek maddelerine de radyoaktivite bulaşmaktadır. Deniz nebatları ve hayvanları deniz, suyuna düsen radyoaktiviteyi kapmakta ve depo etmektedirler.

Faydaları

Radyasyon iyi kullanıldığı takdirde insanın gıdasını tahrib etmek şöyle dursun onu çoğaltacaktır.Radyasyon tekniği şimdiden tarım sahasında mühim bir çığır açmıştır. Tarımda radyasyonun kıymeti günden güne artacaktır. Fakat tarım metodlarında iktisadi bakımdan tehlikeli neticeler doğurabilecek değişiklikler olması beklenmemektedir. İlerde yapılacak tetkikler nebatlarda ve hayvanlardaki metabolik değişmeleri bize öğretecektir. Radyasyonun gübre olarak kullanılacağı günlerin gelmesi mümkündür. Nebatlardaki istihale, radyasyonla sun'i olarak hızlandırılmış ve böylece iktisadi değer taşıyan bir kaç yeni çeşit elde edilmiştir. Bu metoddan ilerde büyük faydalar sağlanması muhtemeldir. Radyasyonun yiyecekleri sterilize etme kabiliyeti yiyecek teknolojisinde yeni bir çığır açacak, soğutmaya ihtiyaç bırakmıyacak, gıdaların ömürlerini uzatacak tır.

Komitenin tavsiyeleri

Hiroşima'da atom bombasının İnfilâkinden meydana gelen radyasyonların tesirlerine maruz kalan Japon kadınları üzerinde yapılan araştırmalardan da faydalanan komisyon şu tavsiyelerde bulunmaktadır:

1 — Her ferdin ne kadar radyasyona maruz kaldığını gösteren kayıtlat tutulmalıdır.

2 — X şuaının tıbbî olarak kullanılışı imkân nisbetinde azaltılmalıdır.

3 — Nüfus üretici hücreleri ana rahmine düşmeden 30 yaşına gelene kadar suni olarak 10 röntgenden fazla radyasyona maruz bırakılmamalıdır.

4 — Üretme hücrelerini mümkün olduğu kadar az radyasyona maruz bırakmak için bu 10 röntgenlik limit zaman zaman tekrar tetkik edilmeli ve mümkünse azaltılmalıdır.

5 — Fertler, üretici hücrelerini 80 yaşına varıncaya kadar radyasyon dozu toplamı olarak 50 röntgenden fazla radyasyona maruz bırakılmalıdır. 30 ilâ 40 yaş arasındaki radyasyon da gene 50 röntgenden fazla olmamalıdır.

6 — Radyasyon yağışlarını dünya ölçüsünde takib edebilmek için teknik imkânlar geliştirilmelidir.

7 — Stratosferdeki radyasyon birikintisinin ölçülmesine devam edilmeli ve bu isin tekniği geliştirilmelidir.

8 — Özel bir daire Okyanusa atılan radyoaktif maddeleri kontrol etmeli ve bu işin kayıtlarını tutmalıdır .

9 — Denize ve havaya terkedilecek radyoaktif maddelerin emniyet miktarları elde mevcut bilgilere göre milletlerarası bir teşekkül kurulmak suretiyle tespit edilmelidir.

10 — Radvoaktif maddelerin denize terkedilmesinde araştırmalar milletlerin elbirliği ile yapılmalıdır.

11 — Reaktör teknolojisinde kaydedilecek gelişmelerle tehlikeler azaltılıncaya kadar civarı meskûn reaktör binalarında bir kaza vukuunda dışarıya radyoaktif maddelerin sızmasını önleyecek tedbirler alınmalıdır.

12 — Temel genetik bilgisi, memeli hayvanlar genetiği, insan ve nüfus genetiği, radyasyonun patolojik tesirleri, atmosferin ve Okyanusların muh telif bölümlerinin karışması, radyoaktif maddelerin konsantrasyonunda denizdeki ve karadaki hayvan ve nebatların rolü, insan ve hayvan yiyeceklerinde müsamaha edilebilecek radyoaktivite miktarı, radyoaktif artıkların nihai olarak elden çıkarılmasının jeofizik ve jeoşimi bakımından görünüşü, atom tesisleri tein biyolojik bakımdan elverişli yerlerin seçilmesi için devamlı ve süratli araştırmalar yapılmalıdır.

K A D I N

Ankara

Mavi Melekler

Gecen Cuma Kızılay Genel Merkezinin kapısında mavi keten gömlekli ve mavi bonneli gayet zarif hanımlar gelen misafirleri karşılıyorlardı. Bunlar Kızılay kan programı gönüllü teşkilâtına mensup hanımlardı.. Birçok kimseler kendilerine "mavi melekler" adı ile hitab ediyorlardı. Yalnız giyindikleri çok güzel üniforma yüzünden değil, yapacakları iş yüzünden bu ismi hakedecekleri muhakkaktı.

Gönüllü gazeteci

Mavi meleklerin neşriyat kolu başkanı Perihan Arıburun, gazetecilere "hoş geldiniz" dedi ve güzel bir hikâye ile konuşmasına başladı.

Vaktiyle üstat Selim Sırrı kendilerine şöyle bir hâdise anlatmıştı: ilk konferansına hazırlanırken üstat, büyük bir heyecan hissetmiş ve yüzlerce insana hitab edeceğini tahayyül ederek çalışmıştı. Fakat bu ilk konferansında ,onu ancak üç kişi dinlemeye gelmişti..

Perihan Arıburun burada gülümsedi ve durdu. Gazeteciler birbirlerine baktılar ve biraz da mahcup oldular : dört kişiydiler. Ama bu dört kişi, bugün Perihan Anburun'un ifade ettiği gibi, yarın 400 kişi demekti. Kızılay kan programının herşeyden evvel gönünü gazetecilere ihtiyacı vardı. Çünkü yazarlar beraber olmadıkça bir topluluğun istendiği randımanı vermesi müşküldü. Bir topluluk daima kuvvetli ve besleyici fikirlerin yayılması ile devam edebilirdi .

Gazeteci, Kızılayın kan programı gönüllü teşkilâtına ne gibi bir hizmette bulunabilirdi?. Şüphesiz, isterse kanını o da verebilirdi veyahut başka şekilde yardım edebilirdi ama en büyük yardımı kalemi ile yapacaktı., Kan vermek ne demekti, bu hizmeti yaparken donneur (kanı veren) ne hissederdi?. Kan vermeden bir gönüllü, bu teşkilâta ne şekilde yardım edebilirdi? en mühimi kendisinden, cemiyete birşey veren insan neler kazanır ve cemiyetten ne alırdı?.

Gönüllü gazeteciler "Mavi Melekler"e birer hediye de verebilirlerdi. Bu, kısa va veciz şekilde kan programının propagandasını yapan cümleler hazırlamaktan ibaretti. Bu dövizler gazetelerde, sinemada, radyoda daima tekrar edilerek halka hitab edecekti.

Cemiyete yardım

Cemiyete yardım eden, cemiyetten muhakkak yardım görürdü.Manevi ve maddi her yardımın her ferde manevi ve maddi bir yardım sağladığı muhakkaktı.. Medeniyet, insanlara içinde yaşadıkları dört duvarı genişletmek, aile muhiti çemberinden, memleket hudutlarına ve memleket hudutlarından insanlık hudutlarına kadar gitmeyi öğretmektedir.. Her anne bu-ün kendisini yalnız kendi çocuklarının değil, biraz da bütün çocukların annesi olarak hissetmelidir. Evinden hariçte, cemiyet hizmeti için harcadığı birkaç saat başka yollardan bizzat kendi evine faydalı olacak ve cemiyet için çalışırken, o kendi evini de daha büyük bir emniyet altına almış olacaktır.

Bugün "Mavi melekler" arasında bu hakikati yakından tanımış olanlar vardır. Mavi meleklerden bir tanesi annesini kan verememek yüzünden kaybetmişti. Bir başkası aynı yüzden, yeni doğan çocuğunun ölüme terkedildiğini görmüştü.. Bu acıları unutmanın en güzel çaresi başkalarını bu acılardan kurtarmak değil miydi?.

Savaşta kan verme

Boşa gitmeyen fedakârlık

Kızılay Merkezinde toplantı

Mavi melekler

Mavi Meleğin vazifeleri

Birkaç ay evvel faaliyete başlıyan Kızılay kan programı gönüllü teşkilâtı bugüne kadar 600 küsur gönüllü kaydetmiştir. Mavi meleklerin çeşitli vazifeleri vardı. Kimisi önümüzdeki aylar isinde açılacak olan merkez binasında, mavi üniformaları ile, kan vermeye gelen gönüllüleri karşılıyacak, kan yermeden evvel bir müddet onların istirahatını temin edecekler, manevi takviyelerde bulunacaklardı.. Erkek gönüllülerin ceketini çıkarmak, kıravatını çözmek kadınlara aynı şekilde hazırlık husunda yardım etmek onların vazifesi idi. Bir kısmı kan alınırken doktora yardım edecekti Diğer bir kısmı kan alındıktan sonra gene "donneur" ile meşgul olacak ona limonata, sandeviç ve kuvvetli bir gıda ikram edecek, istirahatını temin edecekti.

Otomobil kullananlar acil vakalarda, gene üniformaları ile "donneur"leri veya hastaları taşıyacaklardı. Her gönüllü kendi imkânları nispetinde haftada iki, üç, dört saatini bu ise hasredecek ,bu program dahilinde çalışacaktı.

Kan vermenin ehemmiyeti

Eskiden kan verilememek yüzünden gerek sulh gerek harp senelerinde insanlar birçok kurbanlar verirlerdi. İkinci Cihan Harbinde, Amerikada kurulan bir teşkilât kansızlıktan mütevellit ölümleri o derece azalttı ki kanı en mühim ilaçların arasında zikretmek lüzumu hasıl oldu. Hele Kore harbinde bu kansızlık yüzünden ölümün sıfıra düşmesi kan vermenin ne derece ehemmiyetli olduğunu bütün dünyaya tanıtmış oldu. Suni olarak yapılamıyan kan, bir meseleyi daha ortaya atıyordu. İnsanların birbirlerine yardım etmek mecburiyetlerini ve birbirlerine muhtaç olduklarını.. Kanını vererek başkasının canını kurtaran insan hayatın en büyük hazzına varır. Bu öyle bir histi ki bütün düşmanlıkları, ayrılıkları bir anda siler ,her insanın, her insana kardeş olduğunu inkâr edilmez şekilde ispat eder.

Faaliyet programı

İşte bu yardımlaşma arzusunu artırmak ve insanlar arasındaki sevgiyi kuvvetlendirmek için "mavi melekler" çeşitli faaliyetlere geçmişlerdi.. Okullarda konferanslar veriyor, radyoda konuşuyor, topluluklara hitab ediyorlardı. Bir radyo konuşmasından sonra Afyonun Sincan köyünden, Diyarbakır'dan mektup yazarak gönüllü kaydedilmek istiyenler olmuştu. Türkiyenin birçok vilâyetlerinde şubeler açılacak, böylece teşkilât her an genişletilecekti. Harp vukuunda teşkilâtın nasıl çalışacağı şimdiden tespit edilecekti..

Bir mavi melek, Tomris Atikan, mekteplerde yaptığı konuşmalarda uyandırdığı alâkaya işaret ederek: "Türk milleti harplerde ve mühim anlarda daima kendinden çok şey vermesini bilmiş, üstün fedakârlıklar yapmıştır, diyordu. Yalnız bu kendimizden birşey verme kabiliyeti sulhte ve normal zamanlarda bizde adeta uyur vaziyettedir. İşte yapacağımız şey mevcut olan birşeyi uyanık tutmaktan ibarettir.

Gayemiz, halka birçok şeyler vermektir, yalnız almak değil! Kan vermek istiyen kadar kan almak istiyen de bize koşacaktır."

Kolay Değildir

Jale *CANDAN*

Bana öyle geliyor ki, birçok erkekler, bu arada birçok muharrirlerimiz "ev idare" etmenin ne kadar müşkül birşey olduğunu henüz bilmiyorlar.

Çok sevilen bir muharririmiz, geçenlerde "ev hizmeti" hakkında yazdığı güzel bir makalede, söyle bir ev kadınlarına da dokunuvermekten kendisini alıkoyamamış: Eskiden bütün evi silip süpüren, mutfağa girip yemeğini pişiren, çoluk çocuğun iç çamaşırlarını diken, dadısız üç dört çocuk büyüten bir ev kadını tipini canlandıran muharrir belli ki, bu tip kadının hasretini duymaktadır.

Allahtan ki muharrir Amerikada değil Türkiyededir. Çünkü birkaç ay evvel, Amerikada aynı hasreti duyan bir muharrir, oldukça müşkül bir durumda kalmıştır. Vakıa ev kadınları onu yakalayıp yakapaça hapise attırmamışlardır. Çünkü yeni dünyada, hüküm süren kadın hâkimiyetine rağmen, henüz "demokratik aile mefhumu" bu derece ilerlememiştir .Ama ne de olsa Bob Krauss adındaki bu muharrir oldukça müşkül anlar yaşamıştır...

Evvelâ, kadınlar onu mektuplarla bombardıman ateşine tutmuşlar, sonra da çetin bir imtihana davet etmişlerdi: Bob Krauss bir eve gidecek ve hiçbir yardımcın olmadan ,ev işlerini yapacaktı.

İşte bundan sonra muharririn başına gelenler, pişmiş tavuğun başına gelmemiştir: Beş gün ev silip süpürmüş, çamaşır ve çocuk bezi yıkamış, yemek pişirmiş, çocuk bakmıştır.

Allahtan Bob Krauss Türkiyede değil Amerikadadır. İşler aksayınca, yeni etüdler yapmak üzere kendiliğinden çıkıp gitmiştir. Mağlûp olmuştur ama, bu mağlubiyette edindiği tecrübeler üzerinde çalışacak, ev kadınlarına gene de yardım edecektir. Sinekten yağ çıkaran bir zihniyet, Bob Kross'un ev işi tecrübelerinden, ev hizmetinde kullanılmak üzere yeni buluşlar ,içatlar elde edecektir.

Muharririn tecrübeleri ev kadınlarının iddialarına ilâve edilince, şu netice çıkmıştır : Ev idare etmek kolay iş değildir.

Evin bir "dahiliye"si olduğu muhakkaktır. Ev halkını mesut etmek, memnun ve müreffek kılmak her aile büyüğünün gayesidir. Ama bu, hiç te kolay birşey değildir. Evin temizliği, intizamı herşeyden evvel sıkı bir ii birliğine ve vazife taksimine bağlıdır. Evin en küçük ferdinin bile bazı vazifeleri ve bazı haklan vardır. Vazife ve hak daima beraber yürür. Bunun için, ev islerinin iyi yapılabilmesi, tıkırında gitmesi yalnız maddi bir gayrete dayanmayıp bir takım manevi şartları temin etmeğe de bağlıdır. İşte kadının vazifesi de burada güçleşmektedir : Sopasız bir disiplin ve disiplinli bir hürriyet kurabilmek! Dava buradadır ve muvaffakiyetin de yegâne şartı budur; Çocuklarla uğraşmak kolay değildir: Onlar bazen cezayı hakederler. Fakat en ufak bir haksızlık yapın, derhal isyan ediverirler. Cezalar şiddetlenir, cezalar şiddetlendikçe yüzsüzlük artar: tipin ucu kaçmışlar.

Bütçe meselesi de mühimdir .Ekseriya aile büyükleri, baba ve anne, para sıkıntılarının mesuliyetini birbirlerine yüklerler. Bu da çocuklara emniyetsizlik ve huzursuzluk hissi verir.

Evin hariciye işleri de göründüğü gibi kolay değildir. Alış - Veriş bahsi tehlikelidir. Ondan vazgeçelim : Ev kadınının komşuları ile kurduğu münasebet bazen hayatî ehemmiyettedir. Ekseri kadınlar komşuları ile iyi geçinmekle övünürler, ama bazen birine fazla yüz verirler ve bu kimse onların tepesine çıkıverir. Yalnız hüsnüniyet değil, siyaset te şarttır.

Bize arada sırada takılıp tenkit eden muharrirleri "ev işi" imtihanına sokmak belki biraz insafsızlık olacakta. Ama emin olsunlar, bu iş kolay iş değildir ve bir ev idare etmek, küçük çapta bir devlet idare etmek gibidir.

Cemiyet

Dünyanın en cesur, kadını

Tarih, milletlerini, kurtarmak **için harbedip ölen, kahramanlığın en son mertebesine** ulaşan **kadınlarla, doludur. Zalimlerin** karşısına diki**len, hürriyet âşığı, faziletli kadınlar da tarihte ve dünya edebiyatında parlak yerler işgal etmektedirler.. Evlerinde, çocukları için bazan herşeye katlanan isimsiz kahraman kadınlar da vardır. Fakat bunların hiçbirisinin cesaret derecesi "Ottumwa"lı Lucile Mc Farland Fray'inkine ulaşamamıştır.**

Lucile onuncu çocuğunu doğurduğu zaman 35 yaşında idi. Henüz hastahaneden çıkmamıştı ki, sol göğsünde tuhaf bir rahatsızlık hissetti. Fakat bu belirli belirsiz rahatsızlık çabuk geçti. Lucile de ev işlerine dalarak, ev bakımı ve çocuklardan başka hiçbir şey düşünemez oldu. Aradan bir sene geçmişti, Lucile birden çok hastalandı. Onun sol göğsünde kanser vardı. Ameliyat oldu; fakat geç kalınmıştı. Lucile biliyordu ki, yaşamak için, artık ancak bir senesi kalmıştı.

Lucile bu acı hakikati, muhakkak ki, üzüntüsüz karşılamamıştı. O gidince evdekilere kim bakacaktı? İşte onun, bir türlü halledemediği mesele buydu. Had romatizmadan muzdarip olan kocası çoğu zaman yatakta idi

ve muhtemelen bir müddet sonra kendi kendisine dahi zor bakabilecekti. Şu halde çocuklar sefil olacak veyahut bir yetimhaneye terkedileceklerdi. Lucile işte en çok buna üzülüyor ve derdine bir hal çaresi bulmak için çırpınıp duruyordu* Nihayet kendisini huzura kavuşturan bir çare buldu. Artık ne yapacağını biliyordu. Herhalde, dünyada çocuk sahibi olmak isteyen birçok iyi insanlar vardı. Lucile geç kalmadan, harekete geçecek ve çocuklarına iyi birer anne bulacaktı.. Bunun için, evvelâ kocasının muvafakatini aldı. Sonra teker teker her çocuğa, gayet samimi ve kuvvetli bir sesle: -

"— Hepinizin yeni evleri olacak, dedi. Çünkü ben Allanın yanına gitmeden, hepinizi benim kadar sevecek iyi bir anneye terketmek istiyorum. Siz de bana yardım edeceksiniz."

Gazeteler annenin kısaca hikâyesini yazmış ve manevî evlât edinmek isteyenlere 10 tane sapsarı, güzel çocuğun resmini göndermişti..

Lucile bu hususta çok müşkülpesent davrandı. Onun bazı şartları vardı. Evvelâ her çocuğun, kardeşleri ile daima irtibat temin etmesi lâzımdı. Sonra çocuklarını manevi evlât olarak alan aile reisinin malî durumu, buna müsait olacaktı.

Lucile çocuklara talip olan çiftlere bazı sualler de soruyordu: acaba mesut bir karı-koca mı idiler? Çocuk terbiyesi hakkında ne düşünüyorlardı? Kiliseye giderler miydi?.- Beğendiği çiftler, çocukları muvakkaten evlerinde misafir ediyorlar, sonra çocuklar tekrar kendi evlerine dönüyorlardı. Bu bir tecrübe devresi idi. Vakıa bu devrede birçok şeyler gizli kalabilirdi. Fakat Lucile çocukların his bakımından müthiş bir önseziye sahip olduklarına inanıyor ve onları ancak sevebilecekleri evlere bırakmak istiyordu.

Çocuklar böylece, birer birer evlerini ve Lucile'i terkettiler. Bir çoğu birbirine yakın çiftliklere gitmişlerdi, yalnız Lucile'in "sar'a"ya müptelâ olan hasta oğlu yanında kalmıştı. Lucile belki onu da bir isteyen olur diye sonuna kadar bekledi Sonra onu iyi bir hastahaneye yerleştirdi. Son günleri yaklaşmıştı. Lucile birden canlandı ve doktorun itirazına rağmen, çantasını hazırladı, son defa çocuklarını ziyarete gitti.. Bunu o aynen, sevimli bir teyze ziyareti anlayışı içinde yapmaya muvaffak olmuştu. Çocukların yeni anneleri, onun bu cesaretine bir hayli şaştılar ve çocuklar hiçbir zaman, annelerini son defa gördüklerini hissetmediler.

Sonra Lucile rahatça öldü. Zaten herkes ölecek değil miydi?

Fakat o öldükten sonra bir mucize oldu. Çocuklardan birisi, Warren, yeni ailesiyle Kaliforniya'da yaşamağa gidiyordu. Kardeşleriyle vedalaşırken, hastahanedeki kardeşine de uğradı ve Warren'in iyi kalbli yeni ailesi bu hasta çocuğu yalnızlığa terketmenin doğru olmıyacağını düşündü, onu da manevi evlât edindi.

Zaten Lucile hasta çocuğunu kardeşlerinden birinin, bir gün yanına alacağını daima hissetmiş, bunu adeta bilmişti.

Moda

Renkler ve zevkler

Yaz demek renk demektir. Kadınları vitrinlere celbeden ,onlara delilikler yaptırtan şey, biraz da bu renk cazibesi değil midir? Fakat renkler, cazibeli Oldukları kadar da tehlikelidirler. Bir kadının gardrobundaki elbise ve aksesuar renkleri daima birbirini tutacak şekilde seçilmiş olmalıdır. Renk hususunda kendisini kaprislere kaptıran kadın, daima, fena giyinmiş olmak tehlikesi ile karşı karşıyadır. Meselâ beyaz bir çanta almak için çarşıya çıkan ve dayanamayıp güzel bir pembe çanta alan kadın sarı elbisesini giyinirken gene çantasız kalacaktır. Yeni çantasına uydurmak için yeni pembe ayakkabılar yeni pembe eldivenler almak hevesine kapılacak, yeni ve lüzumsuz bir masraf kapısı açacaktır. Bir yeni kumaş satın alırken de, evdeki aksesuarların rengini hesaba katarak karar vermek kadının hem şıklığını, hem de bütçesini koruyacaktır. Bir kadının şıklığını ve zarefetini temin eden şey yalnız son model elbiseler ve sık sık değiştirilen kıyafetler değil, giyiminde kullandığı renk ahengidir.

Siyah elbise

Bir kutup

Çok renkli giyinmeyi seven Amerikalılar bu hususta biraz kaprislidirler, lakat modanın merkezi olan Pariste renklerin adeta klâsik bir imtizaç tabloları vardır ve her kadın, bunu alfebe ezberler gibi ezberlemiştir. Meselâ siyah elbise ,siyah tayyör veya manto giyinen bir kadın ne renk aksesuarları tercih edecektir? Eğer giymen kadın çok sade olmayı tercih ediyorsa "renk kılavuzu" kendisine siyah kıyafetle siyah ayakkabı, siyah çanta beyaz şapka, beyaz eldiven, altın ve koray süs eşyası, koray rengi makyaj tavsiye edecektir. Eğer mevzubahis hanım biraz daha frapan olmaktan çekinmiyorsa 1956 modasına göre, renk klavuzu ona gene siyah ayakkabı ve siyah çanta fakat sarı gernitürlü portakal rengi bir şapka, sarı eldivenler, portakal rengi ve sarı cam ziynet eşyalarını sağlık verebilecektir. Beyaz bir elbise ile çok klâsik ve sade olmak istiyen kadın meselâ bal rengi ayakkabı ve çanta kullanacak, mavi bir süs eşyası takabilecektir. Daha frapan olmaktan çekinmiyenler için beyaz namütenahi kombinezonlara cevaz vermektedir. Ama gene 1956 için beyaz ile en uygun izdivacı yapan renk çilek rengi ve kırmızılardır.

Mavi bir kıyafetle, kibar olmak istiyen kadın tereddütsüz taba rengini tercih etmelidir..

Bu sene çok moda olan "kum rengi" aynı renkte ayakkabılar ve çanta ile ve türkuaz mavisi süs eşyası ile fevkalâde kibar durmakta, portakal rengi aksesuarlarla da kadına büyük bir cazibe vermektedir. Hele bu aksesuarlara, portakal rengi emprime eldivenler ve aynı emprimeden bir küçük şapka ilâve edilecek olursa.

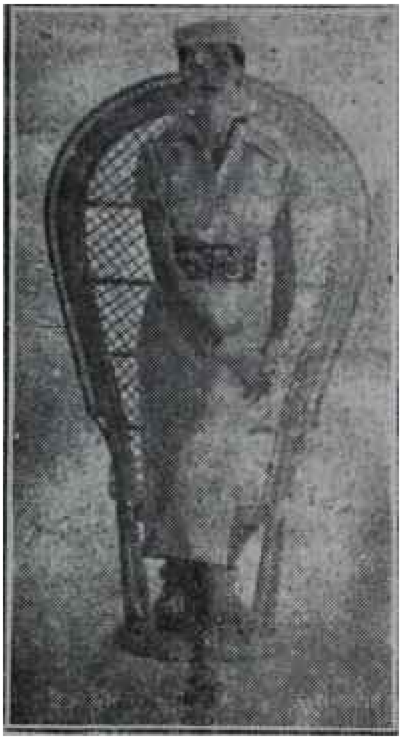
1956 renk kılavuzunda bunlara benzer birçok tavsiyeler vardır- moda, renkler üzerinde de bazı değişiklikler yapar. Fakat esas her kadının kıyafet olarak kendisine en çok yakışan renklerde elbiseler seçmesi ve bu elbiselere uygun, takım aksesuarlar kullanmasıdır. Kaçınılacak en mühim nokta aynı rengin muhtelif tonlarını beraber kullanmak ve fazla renk taşımaktır.

Dalma muvaffak olan bir usul de elbise İle aynı renkte ayakkabı giyip meselâ yalnız değişik renkte bir şapka veya çanta kullanmaktır.

Renkler ile zevkler münakaşa edilmzz, derler. Bu doğrudur ama bir kadının şıklığı ve güzelliği de en çok kullandığı renk ahengine bağlıdır ve bu da bir hakikattir.

1956 *yaz renkleri*

Her kadın kendisine yakışan renkleri tercih eder. Her rengin bir diğeri ile imtizacı mevzubahistir. Ama

Çok renkli elbise
İngiliz şekerini sevmez misiniz?

işte gene **de bir renk** modası vardır **ve Parisli büyük terziler, her mevsim** başında **bir renk** ortaya **atarak, onu** herkesi **bıktırıncaya kadar kullanırlar..**

***Dior'a** göre*

Bu yaz sözde siyah giyilmiyecekti. Güneş altında siyah cidden güzel durmuyordu. Fakat siyah bu. Sözüne güvenilir mi, birden çıkıverir. Hele Dior işin içine girerse.. Birkaç sene evvel Capri'de, şık kadınlar tarafından ortaya atılan siyah modası tam ölmek üzereydi ki, Christian Dior ona elini uzatıverdi ve o tekrar sahneye çıktı.. Bu siyahın adı "hafif siyah" tır. Dior'un mankeni onu saman rengi çok büyük bir hasır şapka ve saman rengi eldivenlerle, bol etekli bir elbise şeklinde kullanmış ve bir hayli alâka toplamıştır.

Fath'a göre

Fath'ın **"su** yeşili" dediği **renk** ümidi ifade eden yeşille, berrak **gök** mavisinin birleşmesi, adeta bunların s**uya** vuran akisleridir. Bu **ton** mayolar, deniz kıyafetleri, plaj çantaları ve eteklikler son modadır.

İngiliz sekerleri

J Desses **renk** modasında **ilk** defa tamamiyle klâsik ahenk anlayışından kaçmış re birbiriyle alâkası ol**mıyan, göze pek te** hoş gelmiyen **renkleri hoş bir şekilde birleştirmiştir. Siklamene kaçan bir bluz ve acı** sarı **bir** eteklik, pembe bir süre ile sarı şapka, şart eldiven, sarı çanta gibi.. İtiraz edenlere "Nasıl, sevmediniz **mi?** demiştir. Fakat siz İngiliz şekerini sevmez misiniz? Birbirine uymuyan **-renkler** aynı şekerlikte ne güzel durur iş göz alışkanlığında." İhtimal biraz da haklıdır. Çünkü onun bu çok genç, çok şirin kıyafetleri genç kızlar tarafından kapışılmıştır..

***İki** kutup*

Lanvin-Castillo için yaz demek beyaz demektir.. Zaten beyaz her renkten birşey taşır. Lanvin - Castillo şapkasından ayakkabısına kadar mankenlerini, hep beyaz ve yalnız beyaz giydirmiştir. Böylece Dior'la ikisi bu yazın iki renk kutbunu teşkil etmişlerdir.

Çalışan Kadının Modası

Bir zamanlar, çok eskiden, çalışan kadınlar erkek biçimi tayyörler giyer, saçlarını dümdüz keser, hatta erkek gibi kravat takarlarmış.. Zamanla, bu sun'i kıyafet tarzından vaz geçmişler. Erkek gibi çalışmak, büro ve kafa işleri yapmak için erkek gibi giyinmek şart değildir. Zaten kadına en az yakışan şey de, erkeklerin kopyesi olmak arzusudur. Ancak "çalışan kadının" diğer kadınlardan biraz farklı bir gardrobu da olmalıdır. Kışın bu problemi "sveter ve eteklik"le halleden kadınlarımız yazın muhakkak ki, daha büyük bir zorluk içindedirler. İklim sıcak iklimdir. öğle güneşinin altında daireden eve ve evden daireye giden kadın herşeyden evvel, ferah ve serin tutan elbiselere muhtaçtır. Ama bu elbiseler plaj kıyafetlerinden biraz farklı olmalıdır. Dünyanın her tarafından gelen kadın mecmuaları, daima kadınların büro elbiselerine geniş sayfalar ayırırlar. Bu elbiselerin ilk nazarı dikkati celbeden hususiyetleri mümkün mertebe klasik, sade ve teferruatsız oluşlarıdır. Kol ve yaka açıklıkları mazbuttur. Bu elbiseler ne vücudu boru gibi sarmaktadır, ne de kat kat volanlı ve saçaklı bir manzara arzetmektedir. Tamamiyle zarif, güzel ve yakışan biçimlerdir. Ama kadına lüzumsuz bir süslülük vermekten çekinen bir halleri vardır. Güzel bir eşarp, bir kolye, küçük bir; çiçek, bir buluş bu elbiselere de kadının aradığı fanteziyi verebilmekte, onu itinalı, zarif ve hoş göstermektedir. Bu elbiseleri giyen kadınların saçları; da mazbut şekilde toplanmış veya kesilmiştir: Saçaklı saçlar, saçaklı etekler kadar yasaktır. Hele sallantılı, taşlı, büyük küpeler!. Bunları sabahleyin büroya giderken takmak kadına hiç te hoş olmıyan bir hal vermektedir. Hattâ mübalâğalı şekilde uzun topuklu ayakkabıları bile, mümkün mertebe tercih etmemek, son senelerini modası olan terlik ayakkabıları Iee| büroya giderken hiçbir roman giymemek lâzımdır. Maksat büroya giderken süslenmemek değil, işin ciddiyetini bozmamak, lâubaliliğe kaçmamaktır. Yoksa çalışan kadının daima itinalı, güzel ve zarif görünmeye ga-| ret etmesi tabiî lâzımdır. Zaten çalıl san kadınlarımızın ekseriyeti kaidelere dikkat etmektedirler. Yalnız ya**zın sıcak ayları, birçokları için de, şaşırtıcı bir tuzak olmaktadır.**

Beyaz elbise
Diğer kutup

Salantılı küpe ve süslü şapka
"Daireye mi gidiyorsunuz?"

K İ T A P L A R

TOPAL KOŞMA

*(Nezihe **Meriç'in** hikâyeleri. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi kitapları 26. Ankara Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A. O. 1956. **124** sayfa, **100** kuruş).*

Nezihe Meriç, edebiyatımızda, bilhassa hikâye sahasında iyi tanınan bir isimdir. Bu güçlü kadın hikayeciyi edebiyatımıza Seçilmiş Hikâyeler Dergisi kazandırmıştır. İlk hikâyesi "Birşey" 1951'de bu dergide yayınlanmıştı. Bir yıl kadar sonra ayni dergi bir özel sayı yayınlayarak Nezihe Meriç'in 8 hikâyesini bir arada okuyucunun dikkatine sundu. Edebiyatımızda kendini okutturabilen, kendinden bahsettirebilen bir kadın hikayecinin boy göstermesi büyük alâka uyandırdı. Hatta Nezihe Meriç adını bir müstear isim sananlar, bu ismin arkasına saklanmış bir erkeğin mevcudiyetine inananlar çıktı. Nezihe Meriç bir mühendisin kızıydı. Gemlik'te doğmuştu. Çocukluğu Doğu ve Orta Anadoluda geçmişti. Liseyi bitirdikten sonra Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümüne girdi. Fakat iki yıl sonra fakülteden ayrılarak kendini okumaya, nihayet yazmaya verdi. İlk kitabı "Bozbulanık" 1953'de çıktı Bu kitap, Nezihe Meriç ismi etrafındaki alâkayı büsbütün arttırdı. "Bozbulanık"daki 14 hikâye "etrafına çok bakan, iyi görmesini bilen ve sadece kendisini anlatan bir hikayeci" ile karşılaşıldığı intibaını uyandırdı. Bazı hikayeciler de "Bozbulanık"ı okuduktan sonra "erkeklerin kadınlar dünyası ile ilgili hikâyelerde ne kadar yaya kaldıklarını" anladıklarım itiraf ettiler. Bazı tenkitçilere göre de Nezihe Meriç, edebiyat âleminde zaman zaman parlayan ve sonra kayboluveren bir yıldızdan başka bir şey değildi Şimdi elimizde bulunan "Topal Koşma" bu düşüncede olanlara kifayetli bir cevap teşkil ediyor. Kitapta on hikâye var .Onu da ayni ismi taşıyor: Susuz.. Hikâyeler biri birinden numaralarla ayrılmış: Susuz I, Susuz II, Susuz IV gibi.. Bu hikâyelerden dördü evvelce neşredilmişti. Altısı yeni, yepyeni, pırıl pırıl hikâyeler..

Nezihe Meriç'in hemen hepsinde müşterek bir taraf var. Konular daha çok büyük şehirlerde yaşayan orta halli kimselerin hayatından seçilmiş. Hikayeci bu kimselerin günlük hayatlarını, cemiyet içindeki durumlarını kendine has üslubuyla, ustaca anlatıyor. Üstelik bu anlatışta muharriri diğer hikayecilerden ayıran bir hususiyeti her an duymak mümkün oluyor. Bu hususiyet muharririn her satırında dişiliğini hissettirmesi «hâdiselere "dişice" bakmasıdır. "Topal Koşma" bu bakımdan da ayrı bir kıymet taşıyor. Bilhassa Susuz VII ve Susuz VIII muharririn göğsünü gere gere "işte hikâye" diyebileceği yazılardır. Bu tözlerden diğer hikâyelerin zayıf **olduğu** manası çıkarılmamalıdır. **"Topal** Koşma" **son yılın en iyi** hikâye kitapları arasında yer **alabilecek** değerde bir **eserdir.**

KANATLILAR

(Üoseph Kessel'in romanı. Çeviren Tahsin Yücel "Varlık Yayınlan, 356, Cep kitapları serisi 143. İstanbul Ekin Basımevi 1955 • 115 sayfa, 100 kuruş)

Joseph Kessel, günümüz Fransız edebiyatının en önde gelen romancılarından biri olmasına rağmen, memleketimizde maalesef pek as tanınmıştır.

Tahsin Yücel'in "Kanatlılar" diye dilimize çevirdiği "L'Equipage" birinci dünya savaşı sırasında Fransız hava kuvvetleri personeli arasında geçen bir macerayı anlatır.

Kessel bu romanında savaş dramını okuyucuya yadırgatmadan ve tiksindirmeden kabul ettirmeğe muvaffak olmuştur.

Teğmen Herbillon okuldan ve aile ocağından yeni ayrılmış, cephede bulunan savaş birliğine yeni katılmış genç bir askerdir. Katıldığı birlik bir hava birliğidir ve Herbillon hava savaşları hakkında askeri okulda okuduklarından ve dinlediklerinden başka hiç birşey bilmemektedir. Kendisini birliğe götüren trenin içinde türlü türlü duyguların tesiri altında bunalmaktadır. Gençtir. Yakışıklıdır. Hava teğmeni elbiseleri ons bir kat daha yakışıklılık vermektedir. Kahramanlıklar yaratmak sevdasındadır. Ama beyninde alttan alta bir başka duygu da yer almaktadır, korku... Bir harbin içine gitmektedir, Ölüm hemen hemen muhakkaktır. Gençtir. Yaşamak istemektedir, arkada bir sevgili bırakmıştır.

Herbillon kompartımanın yalnızlığında, çevresinin karanlığında adeta bir bozguna uğramıştır. Herşeyi herşeyi bırakıp kaçmayı düşünür. Sonra karanlıklar içinde gürleyen bir topun sesi onu cephe ile yüz yüze getirir.

Nihayet birliğindedir. Muhiti OSM, bütün acemiliği ve çekingenliği ile bağrına basar. Artık Herbillon cephededir. Fakat ilk günlerde bir türlü aradığını bulamaz. İlk uçuşlar bir gezinti uçuşundan farksızdır. Herbillon ise sabırsızlanmaktadır. Nihayet ilk kurbanlar Herbillon'un gözünü acar. Bu arada birliklerine yeni subaylar katılmaktadır. Herbillon artık bir kahramandır. Yeni gelenlerden sessiz sedasız yaşlı bir yedek subayla arkadaş olurlar. Ayni uçakta savaşmaktadırlar.

Claude bir gün Herbillon'a içini döker. Evlidir ve karısını çok merak etmektedir. Bu arada da Herbillon izine gitmektedir. Claude ille gidip karısını görmesini ister. İzin günlerinde Herbillon bir arkadaş, angaryası olarak Claude'nin karısını görmeğe gider. Ama karşısında gördüğü Claude'nin karısı, kendisinin uzun zamandır sevdiği Helene'dir. Tekrar cepheye döndüğünde tam bir bozgun içindedir. Claude'nin yüzüne bakamamaktadır. Claude de durumdan şüphelenmektedir. Harbin içinde ayni safta yanyana dövüşen bu iki insan birbirlerine düşman olmuştur. Ama düşmanlıklarını da dışa varamazlar.

İşte Kessel bu duyguları öylesine derinlemesine incelemiştir ki insan bu satırları okurken adeta nefesi kesilir. Herbillon yahut Claude'den birisi kendisi imiş gibi bir duyguya kapılır.

Nihayet pek şiddetli bir çarpışmada Herbillon vurulur ölür. Claude da ağır yaralanır. Claude uzun bir baygınlıktan sonra yanı basında Helene'ini yeniden bulur. Tahsin Yücel'in tercümesi Kessel'in romanını Türk okuyuculara hiç yadırgatmıyacak kadar iyi. Çok duru ve temiz bir Türkçe. Kanatlılar her bakımdan zevkle okunacak bir romandır.

YEPETAŞ

(Aziz Nesin'in mizahi hikâyeleri Akbaba Mizah yayınlan No: ***12. Yeni Matbaa, İstanbul 1956. 187 tayfa, 200 kuruş)***

Akbaba dergisi, gelmiş geçmiş mizah muharrirlerinin fıkralarını, hikâyelerini toplayarak bazılarını müstakil kitaplar, bazılarını da antolojiler halinde neşretmektedir. Moliere'in "İnsan güldüğü kadar insandır" sözünü kendisine döviz ittihaz eden bu yayınlar bir taraftan memleketimizin belli başlı mizah ustalarının eserlerinin kitap halinde toplanması imkânını verirken diğer taraftan da asık suratlı şu dünyada insanoğlunun bir nebze olsun gülmesinde faydalı oluyorlar.

Bu yayınların 12. kitabı olan "Yepetaş", Turhan Selçuk, Nehar Tüblek, Mim Uykusuz ve Tonguç'un çizgileriyle de süslenmiş, değerlendirilmiş bir kitap.. Aziz Nesin'in temiz bir Türkçeyle, kendisine mahsus zarif ve iğneleyici üslupla naklettiği hikâyeler ,okuyucuyu hem kahkahalarla güldürecek, hem de uzun uzun düşündürecek güçte.. Cemiyetin bozuk düzenli işleri insanoğlunun zaafları inceden inceye, fakat son derece maharetle neşterleniyor. Meselâ Yepetaş'ta, kitaba adını veren bu hikayede, ticaret âleminin içyüzü zarif nükteler ve amansız bir hicivle ortaya konmaktadır. Hikâyenin ismi bile okuyucuyu güldürmeye kâfi geliyor. Yepetaş, Yedek Parça Türk Anonim Şirketi adındaki muhayyel bir ortaklığın kısaltılmış adıdır. Bu şirkette dönen bazı dolaplar son derece ustalıkla işlenmiş bir mizahla nakledilmektedir. Kitapta bulunan diğer 29 hikâye de vaktini hoşça geçirmek istiyen her okuyucuya tavsiye edilebilir.

S İ N E M A

Filmcilik

Yeni mevsime doğru

Parlak yaz güneşinden istifade etmeye çalışan yerli filmciler bir taraftan harıl harıl gelecek mevsime film hazırlarken, ithalâtçılar da Avrupa yolculuklarına başlamış bulunuyorlar. Bugünkü teknik imkânsızlıklar içinde bile daha iyinin yapılması kabil iken, ilgisizlik filmciliğimizin yürekler acısı haline bir çare bulunması ihtimallerini tamamen ortadan kaldırmaktadır. Gecen mevsim marazı bir melodram sevdası hemen hemen bütün filmlerimize bulaşmıştı. Bu hususta uzun uzun yazıldı çizildi. Rejisörler prodüktör dedi; prodüktörler kabahati seyirciye yükledi; seyirci filmleri kötüledi. Film yapımına dair son haberler melodram illetinden kurtulmak yoluna hâlâ gidilmediğini acı bir gerçek olarak açığa vurmaktadır. İstiklâl caddesinde dolaşırken, ağlayan bir kçr, öldürülen bir ihtiyar yahut tecavüz edilen bir genç kızı tasvir eden resimlere rastlayıp hazırlanan filmlerin ne değerde olacaklarını şimdiden kestirmek pek büyük bir mesele değildir. Film tenkitçileri Türk filmlerinde şahsiyet bulunmadığından şikâyet ede dursun XIX. asrın ikinci yarısında Avrupa'da moda olan ümitsiz veremli aşk hikâyeleri bizde hâlâ rağbettedir. "Kamelyalı Kadın" adlı filme para yatırıp emek sarfedenler Türk sinemasına ne kazandıracaklarını umuyorlar? Vurdulu kırdılı Amerikan filmleri özentisi "Katiller Kiralı", bir millî sinemanın kuruluşunda ne rol oynayabilir?

Cannes Festivalinden sonra Paris'te toplantı yapan muhtelif memleketlerin film yapıcıları, bir filmin ancak çevrildiği memleketin millî karakterini aksettirebildiği takdirde milletler arası ölçülerle değerlendirilebileceği üzerinde fikir birliğine varırken "Kamelyalı Kadın", "Katiller Kiralı" gibi temelsiz ve şahsiyetsiz saçmalıklarla uğraşan filmcilerimiz, uzun zaman için sanatseverleri bir Türk sineması varlığından mahrum etmeye azmetmiş görünüyorlar. Filmciliğimiz ne tarafından bakılsa başka bir batağa saplanmış durumdadır. Kurtulmak 1-çin hiçbir gayrete yanaşılmaması, halden memnun olunduğu intibaını vermektedir. Lâfla peynir gemisi yürümiyeceğine, şimdiye kadar yapılan ikazlar fayda etmediğine göre artık endişe ile beklemekten başka yapacak şey kalmamaktadır.

Film ithali meselesi de ferahlık verici vaziyette değilse de daha kolaylıkla tedavi edilebilir. Burada gereken şey ithalâtçının günde yarım saatçığını okumaya hasredebilmesidir. Yarım saatlik ilgi ve tetkik sonunda muhakkak ki harbin bitiminden bu yana geçen on yıl işinde Avrupa, Amerika ve Asya'da birçok dikkate değer filmler çevrildiğini, bu filmlerin bir çoğunun bütün dünyada geniş yankılar yaptığı halde Türkiye'ye hâlâ erişememiş olduklarım keşfedeceklerdir. Belki filmleri değerlendirmeye yarayacak bazı metodlar öğrenebileceklerdir. Bu sadece mesleklerine daha yakışır kimseler olmalarını temin etmekle kalmıyacak, seyirci yararına olarak bazı peşin hükümlerden kurtulmalarını, Amerikan filmlerinin iyi ve ortalarını seçip döküntüleri yerine Avrupa ve Asya filmlerinin önemlilerini getirmelerini sağlıyacaktır. Böylikle talihsiz Türk seyircisi dünya sinema sanatındaki gelişmeleri sadece yabancı basından değil aynı zamanda perdede de takip edebilecektir.

"Sinema" dergisinin son sayısında Cannes Festivalinin 10 yılından bahseden bir yazıda festivaller dolayısıyla tanıtılan rejisörlerden, okullardan bahsediliyor, dolayısıyla 38 filmin adı geçiyor. Bunlardan sadece 6 tanesinin Türkiye'de gösterilmiş olması, ithalâtçılarımızın film seçmede nekadar usta ve zevk sahibi olduklarını ortaya koyar. 1946 dan bu yana doğru bir bakış, iyi yabancı film mahrumiyetinin derecesi hakkında bir fikir verebilir. 10 yılda Cannes ve Venedik'te gösterilen bütün iddialı filmleri saymak bir isim kalabalığından ileri gitmiyeceği için burada en mükemmellerinin isimlerini sayıp sinema tarihi ve sinema sanatının gelişmelerindeki yerlerini işaret etmek gerekir.

1946 Venedik Festivalinde gösterilen filmlerden "Paisa" Roberto Rossellini'nin şaheseri, sonradan neo-realism adı verilecek yeni İtalyan sinemasının belli bağlı örneklerindendi Rossellininin harp sonrası meselelerini cesaretle ele alışı zamanının diğer film yapıcılarına tesir edecek, sinemaya yepyeni bir gerçekçilik anlayışı getirecekti. Filmin altı ayrı hikâyeden kurulması ilerde episodik sinemanın daha yaygın olarak kullanılmasına yol açacaktı. Bir devrin trajik tablosunu çizen bu koca filmin neden getirilmediğini hiçbir ithalâtçı izah edemez. Ayni Rossellini'nin "Roma Citta Aperta — Roma Açık Şehir", "Stromboli", "Europa 51" ve "Angst — Korku" adlı eserleri memleketimizde gösterilmiştir.

1948 Venedik Festivalinin milletler arası mükâfat kazanan eserleri arasında dokümanter filmciliğin iki şaheseri vardı. Büyüklüğünü sinemayla ilgilenen herkesin tasdik ettiği fakat Türk seyircisinin isimlerini duymakla yetindiği Amerikalı Robert Flaherty ile İtalyan Luchino Visconti'nin filmleri "Louisiana Story — Louisiana Hikâyesi" ve "La Terra Trema — Toprak Titriyor" dokümanter edebiyatının zirvesine erişmişlerdir. Ama buna rağmen değerleri bizim bilgili ithalâtçılar gözünde sıfırdı. Dokümanter film de neydi? Kim oluyordu bu Flaherty yahut Visconti?

"Bisiklet Hırsızları" ndan bir sahne

Göremediklerimizden

1951 Cannes Festivalinde en iyi film ve mizansen mükâfatları yalnız o yılın değil bütün sinema tarihinin en cazip filmlerinden ikisi arasında paylaştırıldı. Vittorio De Sica'nın "Miracolo di Milano"su ve Luis Bunuel'in "Los Olvidados"u ayni yıl Venedik'te büyük mükâfatı kazanan Akira Kurosawa

nın "Rashomon"u ile birlikte sinema tarihinin her bakımdan büyük sıfatına lâyık eserleriydi. Neo-rcalism'den söz açıldığı zaman iyi niyetli Türk film tenkitçilerinin Giuseppe de Santis, Silvana Mangano ve "Acı Pirinç"ten hayranlıkla bahsetmelerinin, sanatla ilgisi olmayan bu çeşit ticari filmleri gözlerinde büyütmelerinin tek sebebi bu akımın şeref kaleleri sayılan "Ladri di Biciclette", "Paisa", "Miracolo di Milano" ve "Umberto D." gibi eserleri tanımak fırsatını elde edemeyişleridir. Bir Bunuel'in kim olduğunu bilmeden, "Los Olvidados" yahut "El"i seyretmeden insan ruhunu derinden kavrayan filmlerin yapıcıları hakkında konuşmaya imkân var mı? Sürrealism'in sinemaya kazandırdıkları Bunuel'3iz münakaşa edilebilir mi?

Rene Clement'ın 1952 Venedik Festivali büyük mükâfatını kazanan filmi "Jeux Interdits — Yasak Oyunlar" savaşın çocuk ruhunda meydana getirdiği karışıklıkları ve sıkıntıları inceliyordu. 1946 da ilk filmi "La Bataille du Rail — Demiryolu Savaşı" ile Cannes'da en iyi mizansen mükâfatını kazanalı beri Clement Fransa'nın en gözde rejisörleri arasına girmişti. Dokümanter filmlerden yetişmesine rağmen ifadecilik kudreti müşahede ve kaydedicilikten çok daha kuvvetle hissediliyordu. Usta bir sanatçı oluşu filmlerinin Türkiye'ye kadar gelebilmesi için kâfi değildi. Türk seyircisi Fransız filmi deyince Martine Carol yahut Brigitte Bardot'yu hatırlıyor, soyunma sahneleri bol filmler düşünüyordu.

Tanınmış nazariyeci ve rejisör Carl Dreyer'in 1955 Venedik Festivali büyük mükâfatını kazanan filmi "Ordet" in de sinemalarımızda oynatılması gene uzak ihtimallerdendir.

Cannes ve Venedik Festivallerinde gösterilen filmler, tanıtılan sinemacılar bu kadar değil: "Les Enfants du Paradis" -Marcel Carne-, "Crossiire" -Edward Dmytryk-, "Der Prozess" -G. W. Pabst-, "La Ronde" -Max Ophüls-, "Due Soldi di Speranza" -Renato Castellani-, "Hichinin no Samurai" -Akira Kurosavra- gibi filmlerin üzerlerinde daha dikkat ve ehemmiyetle durulması icabetmektedir. İthalâtçılar tavırlarını değiştirmemekte israr ederlerse festivallerin dünya sinema severlerine tanıttığı her biri ayrı kıymet ve kişilikte birçok rejisörün eserleri Türk seyircileri İşin meçhul olmakta devam edecektir. Kör satmalına usulünü bırakıp seçme yapmadıkça Andre Cayatte, Federico Fellini, Alain Resnais, Albert Lamorisse, Alf Sjoberg, Kenji Mizoguchi, Wolfgang Staudte, J. A. Bardem gibi yeni sinema üstadlarının eserlerini görmek tesadüfe kalacaktır. Sinema severleri iyi filmden mahrum etmek işin imalâtçılarla ithalâtçılar adeta elele vermiş tavrı takınmaktadırlar. Sinema olimpiyatları denebilecek festivallerde milletler şerefli payeler kapmaya çalışadursun, birim filmlerimiz değil mü kâfat kazanmak yahut mükâfata nam

Roberto Rossellini
Tanıyamadığımız şöhret

zet gösterilmek, festivale kabul edilecek ilkel vasıflardan bile mahrumdur. Üstelik bu çeşit sanat olimpiyatlarının örnek eserlerini ihmal etmek, küçümsemek profesyonel, amatör bütün film cilerin, sinemacıların, seyircilerin sinema anlayışı bakımından oldukları yerde saymalarının önüne geçemiyeçektir.

Filmler

Meş'um Kadın

1955 - 56 sinema mevsimi bittikten, sürprizlerden ümit kesildikten nice sonra geçen Salı günü Divan Otelinin Cumhuriyet Caddesine bakan pastahanesinde soğuk limonatalarını yudumlayanlar, Şan sinemasının ilânlarında "Meş'um Kadın" filminin ismini okudular; Adı, "Meş'um Kadın" m aşklı, ölümlü, sıradan konulu filmlerden biri olduğu intibaını uyandırdı. Bilhassa yanında ikinci film olarak çifte tabancalı bir. kadının maceralarının bulunması bu hissi kuvvetlendiriyordu. Ciddî filmler gösteren ağırbaşlı bir sinema olarak tanınan Şan sinemasının bu yıl "Kanun Benim- I, the Jury" gibi merhum Şık -namı diğer Aynalı- sinemaya yakışan filmleri afişe koymasının lüzumsuz bir azizlik olduğu birçok seyirciler tarafından kabul edilen bir gerçekti. Bu sefer ki de öyle olsa gerekti. İstanbul sinema severlerinin iyi film görebilmek için ümit dolu gözlerini çevirdikleri Şan sineması gene yolunu şaşıran bir takım kalitesiz filmlerle oyalanıyordu.

O gece seyircilerin çoğu kendilerine bakan gözlerden kurtulmak isteyen sevgililer ve bazı can sıkıntısı kurbanlarından ibaretti. Sevgililer karanlıktaki sayılı dakikalarından azami istifadeyi sağlar, canı sıkıntılılar sinemada uyuklamanın nimetlerinden faydalanırken, arada bir şurdan hurdan duyulan kahkahalara katılıp filmi takip ettiklerini de ihsas etmeyi unutmadılar. "Hoffmann'ın Sihirli Masalları"nda olduğu gibi gözleri ve kulakları dört açmağa lüzum yoktu. Perdede seyrettikleri küçük çocuğun maceralarını kimbilir ne zaman görüp do unutmuşlardı.

"Meş'um Kadın" ismi verilen film Carol Reed'in meşhur "The Fallen Idol" adlı eseriydi., Türkiye'ye 8 yıl geç gelmiş ve iş yapmaz düşüncesiyle mevsim bittikten, eski filmler yeniden afişe konmağa başlandıktan sonra arada gösterilmişti. 8 yıl geç, garip bir isim altında, halkın açıkhava eğlencelerini sinemaya tercih ettiği bir zamanda "The Fallen Idol"un gösterilmesi, sinemacıların iyi filmlere soğukça sırt çevirmeleri karşısında gene de şükranla anılacak bir hâdisedir. Böylelikle günümüzün en kudretli rejisörlerinden birinin büyüklüğünü ispat eden dört filmini de tanımak mümkün olabiliyordu. Öbür üçü hatırlanacağı gibi "Ölümden Kuvvetli - Odd Man Out", "üçüncü Adam Kim? - The Third Man" ve "Adalar Sürgünü - Outcast of the Islands" idiler.

"Gözden Düşen" yahut "Tıkılan Hayal" diye Türkçeye çevrilebilecek olan "The Fallen Idol", ailesinin uşakların yanında kendi haline bıraktığı küçük bir çocuğun hayallerini, dost ihtiyacını ve sevdiklerine bağlılığını anlatıyor... Felipe -Boby Henrey- Londra'da bir elçinin oğludur. Annesiyle babası sık sık dışarı gittiklerinden evde yalnız kalmaktadır. Bu yalnızlık esnasında ona Afrika hikâyeleri ,aslan avları ve hattâ kendini korumak için nasıl bir adam öldürdüğünü anlatan elçilik memurlarından Baines'Ie -Ralph Richardson- aralarında büyük bir arkadaşlık doğmuştur .Felipe'in başka bir yakın dostu da küçük yılanı Mc Gregor'dur. Bu yakınlarının varlığı ona belki ailesini pek aratmayacaktır, ama ortada bir Mrs. Baines vardır ki her üçünün de rahatını kaçırmaktadır. Mrs. Baines kötüdür; küçük yılan Mc Gregor'u hiç sevmez, Baines'le daima kavga eder, Felipe'i ise azarlar, annesine şikâyet eder. Böyle bir şahsın bulunması muzdarip kocayla ihmal edilen çocuğun dostluk bağlarını kuvvetlendirmektedir.

Felipe ya kendi isteği yahut cemiyetin zoru ile yalnızlığa itilen, çevresindekilerle ya sıcak sevgiyle yakınlaşan yahut sert düşmanlık duygularıyla çatışan bir Carol Reed ti-

pidir. James Mason "Odd Man Out", Orson Welles "The Third Man", Trevor Howard "Outcast of the Islands"-da bu tipin öbür canlı örneklerini vermişlerdi Julle -Michele Morgon-sıkıntıdaki Baines'e sevgisini vermekten başka birşey yapamayan -Kathleen Ryan ve Alida Valli gibi- çaresizlik içindeki kadınlardan biridir. Felipe onu Baines'in kuzeni diye tanır.

Bir aile kavgası esnasında Mrs. Baines'in kaza ile ölümü Baines'i katil durumuna düşürür. Felipe bile onun katil olduğuna inanmaktadır. Çocuk gözünde iyinin kötüyü öldürmesi kadar tabii birşey olamaz. Mc Gregor'u kâğıt içinde sobaya atıp öldüren kötü kalpli Mrs. Baines'den nefret etmektedir. Bu bakımdan kocanın yaptığı iş yerindedir. Graham Greene'in çocuk ruhunu gayet iyi kavrayan hikâyesini Carol Reed bütün teferruatıyla derinlerine inerek inceliyor. Zaten büyük olan evlerinin çocuk gözüyle büsbütün kocaman gözükmesi, ufak bir memur olan Baines'i mühimsememesi, cinayet şüphesi altında onu sorguya çeken polislere karşı müdafaa etmesi, Afrika'da bulunmadığını, ne aslan ne de kendini korumak üzere adam öldürmediğini Öğrendiği zaman Baines etrafında kurulan hayallerinin yıkılması gibi sahneler en ufak bir aksama olmadan akıp gidiyorlar. Bu, bütün İngiliz filmlerinde, bilhassa Carol Reed'de rastlanan ağır, kontrollü bir akış olup seyircinin hikâyenin kahramanlarını daha iyi tanımalarına, sıkıntılarını beraberce hissetmelerine imkân veriyor. Baines'in sorgusu Birasında girip çıkıp sual soran uşaklar ,saat tamircileri sıkışık duruma buruk bir mizah katıyorlar.

Başta Boby Henrey ve Ralph Richardson olmak üzere, Sonia Dresdel ile öbür küçük rollerde Michele Morgan, Denis O'Dea, Jack Hawkins başarılı kompozisyonlar veriyorlar. Rejisörü, senaristi, oyuncularından fotoğrafçısına, fon müziği bestecisine kadar filmin bütün elemanlarının ayni anlayış çerçevesinde çalışması "The Fallen Idol"un yalnız Carol Reed'in değil, İngiliz sinemasının da en değerli eserlerinden biri olmasını sağlıyor.

İngiliz sinemasının karamsar adamı

1936 yılında "Laburnum Grove" **adlı filmin** gösterilmesi **üzerine** "Spectator"daki **tenkid yazısında** şöyle deniyordu : "... İşte nihayet çekinmeden övülecek bir İngiliz filmi.. On rejisörün **dokuzu** bu piyesi bir sürü insan kalabalığından ileri götüremiyecekken Mr. Reed bir film yapabilmiştir. Diyalogların çok gerilerine **nüfuz** eden kamerası, J. B. **Pri**estley'in sahnenin uç duvarına sığı**nıp** anlatmak istediği şehrin **uzak semt hayatlarına** dair **çok** şey **bulup** çıkarmıştır."

Film ikinci eserini veren Carol Reed adlı tanınmamış bir sinemacının, tenkid ise İngiltere'nin ayni zamanda en iyi sinema kritiği olarak bilinen romancı ve hikayeci Graham Greene'indi. 12-13 yıl sonra "The Fallen Idol" ve The Third Man" gibi sağlam mahsuller verecek düşünce ve duygu birliğinin göze çarpan ilk belirtisi buydu. Carol Reed 1936 - 41 arasında 14 film çevirdi. Bunların hiçbiri kusursuz ve bütün halinde başarılı sayılamazsa da yapıcılarının teknik ustalık kazanmasında, kişiliğinin gelişmesinde, önemli roller oynadılar. Geçtiği merhaleler tecrübesini arttırdı, kesin mahalli karakterler yaratmasını, hikâyelerinin hayatın gerçeklerine uzanan kökler salmasını sağladı. 1937'-de "Bank Holiday" yapmacık hikâyesine rağmen insanlarının canlılığıyla dikkati çekti. 1939da A. J. Cronin'in romanından sinemaya adapte ettiği "Stars Look Down" zayıf ve bulanık sonuna rağmen, yer yer G. W. Pabst'-ın "Kameradschaft"mı hatırlatan güçlü sahnelerle takviye edilmişti. İngiltere'de yılın en çok üzerinde durulan filmlerinden biri olan "Stars Lok Down" çeşitli sınıf halktan değişik tepkilerle karşılandı. Maden sahipleri filmin herhangi bir gerçek duygusundan mahrum olduğunu ileri sürerken, maden işçileri meselelerini halka tanıtan en başarılı deneme olduğu fikrindeydiler. "Kipps" (1940) ve "Young Mr. Pitt" (1941) orta halli filmlerdi.

Askere çağrılması Carol Reed'i bir müddet sinemadan uzaklaştardıysa da ordu hesabına yaptığı dokümanter filmlerde ticari endişelerden kurtulması sinema anlayışını bütün cepheleriyle göstermesine imkân verdi önce "The New Lot" sonra da daha geniş bir seyirci kütlesi için hazırlanan "The Way Ahead" harp içinde başlayıp devam eden İngiliz realizminin karakteristik vasıflarını taşıyorlardı. Müttefiklerin Avrupa'yı işgalleri sırasında çekilen aktüel filmlerden derleyip Amerikalı tiyatrocu ve sinemacı Garson Kanin ile hazırladıkları "The True Glory" en iyi harp dokümanterlerinden biri olarak kabul edildi.

Terhis olduktan sonra çevirdiği ilk film ayni zamanda ilk şaheseriydi. "Odd Man Out" cemiyet dışına itilen bir adamın dramını bütün dehşetiyle aksettiriyordu. Carol Reed ölmek üzere olan bir gangsterin son anlarını, karşılaştığı insanları karamsar bir atmosfer içinde en ufak teferruatlarına kadar inceliyordu. Cemiyetle çatışan ferdin içine düştüğü yalnızlığın, kimsesizliğin üstünde İsrarla durması romanlarında hemen hemen ayni şeyi işlemeye çalışan Graham Greene ile biraraya gelmelerinin başlıca sebebi oldu. "The Fallen Idol" konusunu evvelce yazılmış olan bir hikâyeden alırken Graham Greene "The Third Man" için doğrudan doğruya bir film senaryosu hazırlıyordu. Yıllarca evvel başlayan fikir yakınlığı müşterek eserlerini nihayet vermişti. 1952'de konusunu Joseph Conrad'dan alan "Outcast of the Islands" C. Reed'in dördüncü ve sonuncu büyük filmi oldu. "The Man in Between" (1953) "The Third Man"in devamı olduğu hissini veren ,o seviyeyi aşamayan bir filmdi. C. Reed - G. Greene işbirliği burada tekrar denilen tehlikeli çıkmaza girmişti .Dünya seyircilerinin son gördüğü "A Kid for two farthings" pek fazla ilgi uyandıramadı.

"Mecran Kadın" yahut "The Fallen Idol"
Tercümeye **gel, tercümeye!.**

BUNLAR HEP HAKİKATTİR

Dün pazar yerinde bir hayli hararetli, canlı sülük satışları olmuştur. Malûm olduğu üzere sülüğe eski bir âdete göre kan emdirilir ve böylece kan alıcı olarak kullanılır. Galiba mevsimi gelmiş olmalı ki bu maksatla dün pazarda muhtelif su dolu şişeler içinde sülük satılmıştır. Siyah ve alaca renkli sülükler su dolu şişelerde pek canlı bir şekilde kıvrılıp bükülüyor, oynaşıyorlardı. Su dolu bir şişe sülüğün fiyatı toptan elli kuruşa, yani adedi beş kuruştan müşteri bulmaktaydı. Pazarlık neticesinde on sülüğü kırk kuruştan alanlar da olmuştur. Sülük alıcı ve satıcıları bu fiyatların pek ucuz olduğunu beyan etmişlerdir.
(Türk Dili — Balıkesir)

Şehrimizde biri 18 diğeri 50 yaşında İki yankesici kadın kalabalık arasında bir tüccarın parasını çarpmışlar fakat kendilerini gizlice takip eden emniyet memuru tarafından kaçamadan suçüstü yakalanmışlardır.
(Sakarya — Eskişehir)

Dün akşam geç vakit Alaeddin bulvarında aslında tuhaf olan ve ucuz atlatılan bir kaza olmuştur.

Postahane önünden bulvara çıkmakta olan bir payton o esnada Belediye istikametinden gelen ufak bir taksi ile çarpışmıştır. İnsanca en ufak bir zayiat ile arabaya ve atlara bir şey olmamış, buna mukabil otomobilin ön kısmında nikelâjları tamamen, dökülmüş ve ezikler husule gelmiştir.
(Yeni Konya)

Kepsüt Ortaokulu sergisinde bir hırsızlık hâdisesi olmuştur. Salonun bir penceresi sökülerek içeri giren bir şahıs tarafından bir kız öğrenciye ait 20 liralık bir kombinezon ve iki mendil çalınmıştır. Yapılan tahkikat sonunda hırsızlığı bir erkek öğrencinin yaptığı tesbit edilerek hâdise hakkında gereken tahkikata başlanmıştır. (Amasya Sesi)

Diyarbakır, — Şehrinize bağlı Şeyhkent köyünde Mehmet Sait Gür adlı bir çobanın dişi köpeği bugün bir hilkat garibesi doğurmuştur. Başı tamamen domuza ve gövdesi köpeğe benziyen yavru, köye uğursuzluk getirir telâkkisiyle köylü çocuklar tarafından öldürülmüştür.
(Yeni Adana)

Cumartesi günü Balya kazasında enterecan bir hırsızlık olmuş ve bir köylünün iki adet tavuğu bir cami imamı tarafından çalınmıştır. Koca camii mahallesinden Hüseyin adında bir vatandaşın iki tavuğu, imamlık yapan M.G. ve eşi Z.G. tarafından çalınmıştır. Hâdisenin alâkalılara ihbar edilmesi üzerine sanıklar hakkında gereken tahkikata, başlanmıştır.
(Balıkesir Postası)

Antalya, — Bal arıcılığının inkişafı için şehrimiz Teknik Ziraat Mücadele Teknisyenliği tarafından eşek **arıları** ile mücadeleye yeniden başlanmıştır. Bu cümleden olarak teknisyenlik eşek arılarının tanesini 5 kuruştan satın almakta ve arı yuvaları için büyük çapta ikramiyeler vermektedir.

Şehrimizde eşek anlarına karşı açılan kampanyada bilhassa talebeler ön plânda gelmekte ve bu arada günde 15 lira kazananlara rastlanmaktadır.
(Türk Dili — Balıkesir)

Kötürümlerin maçı
Basket çok yüksekte

Çifteler kazasının Kayı köyünde ayni grenci seven Kezban adında bir kadın münakaşa sonunda Meryem adındaki arkadaşını çamaşır tokacı ile başından, ağır surette yaralamıştır. Bayılan kadın koma halinde hastahaneye kaldırılmıştır.
(Sakarya — Eskişehir)

Birecik, — Kasabamızda garip bir intihara teşebbüs vakası olmuştur. Babası ölen Antepli Nezihe isimli bir genç kızı annesi sevmediği birine vermek istemiş ve bu hususta ısrar etmiştir. Bu yüzden evden kaçan Nezihe bindiği Antep otobüsü Birecik köprüsüne geldiği zaman yere inmiş ve 25 m. yükseklikteki köprünün ortalarından kendini sulara fırlatmıştır.

Hâdise yerinde bulunan İzmirli Ahmet Ergun derhal suya atlamış, kızı muhakkak bir ölümden kurtarmıştır.

Hastahaneye kaldırılan Nezihe, annesinin arzu ettiği erkeğe gitmek istemediğini söylemiş, kurtarıcı Ahmet'in **evlenme teklifini memnuniyetle karşılamıştır. (Hedef — İzmit)**

Dün şehrimizde halkın hayret nazarları ile karşılanan çok. garip bir hâdise cereyan etmiş, hastahaneden çıkan bir katil üzerinde pijama olduğu halde cezaevine götürülmüştür.

Geçenlerde Yenişehirde işlenen cinayetin faillerinden olan katil Yakup Baranse, maktul Salih'in dayısı tarafından ağzından yaralandığı için Bursa Memleket Hastahanesine kaldırılmıştı.

Tedavisi sona eren bu 60 lık palabıyık katil üzerinde beyaz desenli açık kahverengi yollu bir pijama, ayaklarında da sadece mor bir çorap olduğu halde garip bir kıyafetle iki jandarmanın nezareti altında halkın hayretli bakışları arasında caddelerden geçirilerek cezaevine götürülmüştür.
(Yeni Ant — Bursa)

Mersin — Silifke yolu üzerinde Kızkulesi civarında bir koyda denize uçmuş 1956 model İstanbul 32547 plâkalı bal rengi bir otomobil bulunmuştur. Bazı kısımları yosun tutmuş olan otomobilin çalınmış veya hariçten getirilerek denize atılmış olması ihtimali üzerinde durulmaktadır.
(Amasya Sesi)

Gaziantebin Güreniz köyünde ayıcılar tarafından oynatılan bir ayı karşısına geçen bir köylü kadını görünce âşık olmuş gibi ellerini açarak kadına yalvarır vaziyetler almış, buna kızan ayıcı hayvanı çekerek çadırına bağlamıştır. Az sonra sahibi başından ayrılınca ayı büyük bir gayret sarfiyle boynundaki ve burnundaki zincirleri kırarak kaçmış ve doğru âşık okluğu kadının evinin kapısına gitmiştir. Ayının ortadan yokolduğunu gören ayıcı hayvanı aramağa başlamış nihayet kadının evi önünde sızlanırken bulmuştur. Ayı sahibinin geldiğini görünce ne bulursa atmağa koyulmuş ve bir fırsatını bulup dağa kaçmıştır. Halk ve avcılar dağda ayıyı aramaktadırlar . (Sakarya — Eskişehir)

Geçen gün Karamürselde Ferah hamamında bir şoförün 5 lira parası çalınmıştır.

Ferah hamamının müşterilerinden olan şoför İbrahim Serbest daha evvel hamamda 10 lirasının çalındığını anlamış ve son gidişinde cebinde bulunan paraların seri numaralarını almıştır. Hamamdan çıktıktan sonra parasının 5 lirası noksan olunca durumu karakola bildirmiştir.

Zabıtaca yapılan aramada para hamamın müstahdemlerinden 938 doğumlu Ömer Kurt adındaki şahsın üzerinde yakalanmış ve Ömer verdiği ifadesinde, her hamama gelenden 5-10 lira tırtıklıyorum, demiş ve tanzim edilen -evrakı ile adliyeye teslim edilmiştir. (Azim — İzmit)

T I B

Sağlık

Hava değişimi

Her yıl bu mevsimde herkesin düşüncesi, yıllık iznimi nerede geçireyim, nereye gideyimdir. İstanbul'a gidilse nerede kalınacaktır? Florya masraflı, Çamlıca uzak, Suadiye lüks, Adalar kalabalıktır. Babamızın toprağından bize Kaşıkadasından başka yer kalmıyor. Yol parası bir derttir. Sayfiye evleri ateş bahası. Herkes kömürlüğünü üç aylık beşbin liradan hesaplıyor.. Akrabalarımız da vardır. Hadi bu yıl da onlara inelim. İyi amma onların da geçim derdi bellerini bükmüş. Bütün aile size abanacak. Acınacak durumdalar. Günde elli lira harcar yine de rahat bir yemek yiyemez, rahat bir döşekte yatamazsınız. Semt berbattır. Ev köhnedir. İstanbul evlerinin sivrisineği, tahtakurusu, yakarcası, tatarcığı da malûm.. Beyoğlunda kalacaksanız Hayganoşun salata suları yollarda hergün başınızdan aşağı inecektir. Çünkü Beyoğlunun iç sokaklarında yemek artıklarını sokaklara serpmek vatandaşlarımızın zarif bir merakıdır. Balık kafaları muhakkak caddeye atılır. Sabahları her evin önünde çeşitli kokular savuran pis çöp tenekeleri vardır. Çöpçü yazın usulen haftada bir uğrar. Yalvarıp yakarıp avuç dolusu bahşiş vererek bu tenekeleri aldırabilene aşkolsun. Bir de sabahın kör karanlığında heyecan, korku, telaş içinde uyanır bütün bir yazın gezme parası olarak tasarruf edebildiğiniz üç beş kuruşun cebinde bulunduğu ceketinizi sırtlarsınız. Yangın mı vardır? Baskın mı vardır? Hayır, hiç biri değil.. Sadece gür sesli satıcılarımız yollara dağılmışlardır. Kimi balık satar, kokmuş torikleri ateş bahasına "deniz kızı" diye yutturmağa çalışır. Kimi süt satar. Kimi gazetecimizdir, sucumuz, ekmekçimiz, sebzecimizdir. Eskiciler, iğneler, firketeler, kurdeleler, terlikler, süpürgeler, arinalar, işkembe ve ciğerler, simitler hep bizde sokakta satılır. Bunların herbirinin ayrı bir ses tonu, ayrı nağmeleri, ayrı şarkıları vardır. Çamaşıra mandal, eskilere tabak, arina, keten helva, koz helva kapımızın önüne kadar, günün en erken saatlerinde, avaz, avaz ciyak ciyak gelir. Daha ne isteriz? Hadi bakalım, İstanbula dinlenmeğe gelmiş misafir, gece bir gazinoya gidin. Vatmanla, biletçiyle, şoförle, garsonla didişmeğe, kem yüzler görüp kem sözler işitmeğe, hattâ boğazlaşmaya, dayak yemeye, küfür işitmeğe tahammülünüz var mı? Hadi bunu da göze aldınız. Turistik yerlerden birine ulaştınız. İşte şimdi yandınız. İstirahati de hava değişimini de, yıllık izni de, "holidey"i de başınızdan kaynar su gibi inecektir. Hesabı hiç istemeyin, cüzdanı bırakıp çıkın. Belki kurtulursunuz. Garsonlar arkanızdan koşuyorsa, arslanın önüne et atar gibi ceketi da, hattâ pantalonu da çıkarıp atın. Canınızı kurtardığınız nenize yetmiyor. Sakın şikâyete falan kalkmayın. Çünkü fiyat listesi patronun özel tarifesine uygundur. O, kimin yüzüleceğim, kimin soyulacağım bilir. Kafanız kızdı farzedelim. Listeyi kaptınız, götürdünüz, şikâyet ettiniz. Alacağınız cevap "Paran yoksa buralara gitme birader.." den ibarettir. Halbuki siz de bu memlekette yaşıyorsunuz. Siz de ufak bir memleket hizmeti görüyorsunuz. Sizin aklınızdan da her gece nihayet öleceğiniz geçmektedir. "Hayat fanidir. Hayat akıp giden sudur. İşte geldik, gidiyoruz. Şen olasın Halep şehri." lâfları senelerdenberi sizin de kulaklarınızı tırmalamaktadır. Bir an ferahlamağa, dertlerinizi dağıtmağa, felekten bir gece çalmağa, kâm almağa sizin de ihtiyacınız vardır. Şu İspanyol dansı kıvıran körpe artistin kalçaları, viragosu ne kadar yuvarlak; şu patinaj yapan, iri halka küpeli artistin göğüsleri ne kadar dolgundur. Bunları doya doya seyretmekten neden mahrum ediliyorsunuz?

İstanbuldan vaz geçtiniz. Bu yıl da küçük bir sahil kasabasına gideceksiniz. Erdek, Akçakoca, Amasrayı nasıl buluyorsunuz? Buralarda da rahat edemiyeceksiniz. Evvelâ kasabanın evden bozma, küçük otellerinde yer bulmak bir meseledir. Kahvelerde yemek yer, katı yastıklarda yatarsınız. Mideniz bozulur, başınız ağrır. Düzgün bir lokanta bulacağınız da şüphelidir. Meyva gelmez, sebze gelmez, gazete gelmez. Buraları da böyle yerlerdir.

Nereye gideceksiniz

Hadi bütün bu dertleri göze aldime. Uçakta biray önceden, yahut trende bir hafta evvel yer ayırttınız. Taksiye üç adım yer için beş kâğıt, hamala iki adım için bir iki buçukluk toka ettiniz. Valizinizi motorlunun bagajına verdiniz. Kocaman bir tekerlek numarayı cebinize sığmadığı için belinize astınız. Yola çıktınız. Nereye gideceksiniz? Hava değişiminin, istirahatin özel yerleri, ilmî esasları, tıbba dayanan bir bilgisi yok mudur? Sahile mi, denize mi, dağa mı, yaylaya mı, ovaya mı, nereye gitmelisiniz? Tabii bunların herbirinin kendine göre güzellikleri, çekici, ferahlatıcı, insana neşe ve zevk verici tarafları vardır. Fakat sağlık ve sıhhat bakımından herkes kendine yarayacak bir iklime yönelmelidir. Dostlarınızın arzularını, akrabalarınızın davetlerini, konforu, gazinoları, plajları hepsini, hepsini bir tarafa bırakınız. Herşeyden önce istirahatinizi ve sağlığınızı düşününüz.. Bunları ön plâna alınız. Tatil günlerinin geçirileceği yer, sizin sağlığınıza ve sıhha-

Deniz kenarında dinlenenler
Doktor tavsiye etti mi?

tinize yararlı olan bir yer olmalıdır. Biz senelerdenberi sıhhi kurullarda çalışırız. Erlere hava değişimi verir dururuz. Bu terim pek hoştur. Hava değişiminin insanların sağlığı üzerinde herhalde hayırlı tesirleri vardır. Hele şehirliler için duman, koku, toz, toprak dolu bir havadan uzaklaşmak, bir müddet, birkaç hafta, birkaç ay saf, temiz, bol oksijenli bir havada yaşamak herhalde organizmanın bazı toksinlerden temizlenmesine ve sıyrılmasına yardım edecektir. Büyük şehirlerde yaşamıyanların böyle bir havaya ve hava değişimine ihtiyaçları olmıyabilir. Ama onlar için de vakana, tatil, izin bir nevi istirahat, sükûnet, dinlenme ve hürriyet demektir. Eğer tatilinizi geçireceğiniz yeri seçmek imkânına sahipseniz her halde senenin birçok aylarını geçirdiğiniz ve yaşadığınız bölgeden başka bir iklime açılınız. Bu çevreden hiç değilse 150 kilometre kadar uzaklaşınız.

İklimler

İklimler tercüme bir romanın adından ibaret değildir. Biz hekimler beş türlü iklim tanıyoruz: Deniz iklimi, dağ iklimi, sahil, ova ve çöl iklimleri.. Bunlardan deniz iklimi, havası kesif, tazyikli rutubeti, ceryan ve rüzgârları fazla bir iklimdir. Gece, gündüz, yaz, kış hararet farkları azdır. Havasında toz ve mikrop d* fazla değildir. Su sathından akseden ziya ve ültraviyole tesiri fazladır. Canlandırıcıdır. İyod ve ozonu çoktur. Yorgun, düşkün kimselere, lenfatik, anemik, raşitik çocuklara, boğmaca, kızamık geçirenlere faydalıdır. Yalnız bunların ciğerlerinin sağlam olması lâzımdır. Aksi halde tehlikeli olabilir, O halde böyle gocukları deniz kenarına, plajlara göndermeden önce ciğerlerini tetkik etmek ve film çektirmek, hekim muayenesinden geçirmek lâzımdır. Tansiyonu yüksek olanlara, kalp ve böbrek hastalarına, gut geçirenlere genel olarak deniz iklimi iyi gelmez. Artritik olanlarda da ağrıların meydana çıkmasına sebeb olabilir. Sinirleri bozuk olanlar da deniz iklimine tahammül edemezler. Bir yandan iyodlu havanın dürtüsü, bir yandan yazın dahi mevcud olan rüzgârlar, onların sinirlerinin tahammül kabiliyetini taşırır.

Dağ iklimine gelince 700 metreden aşağı olanına alçak dağ iklimi, 700-1400 metre arasındakine orta dağ iklimi, 1400 metreden yukarsına yüksek dağ iklimi denilmektedir. Dağ ikliminde barometrik basınç düşüktür. Hava kitlesi hafiftir. Bulanıklık azdır. Güneş ışını ve ültraviyole fazladır. Havanın harareti azdır. Rutubet düşüktür. Kış yaz hararet farkı da önemli değildir. Toz, duman ve vücutta allerji yaratan allergen dediğimiz maddeler de yükseklerde pek bulunmaz. Buralarda ozon gazı da fazladır. Yüksek dağların rüzgârlara karşı kapalı olan yamaçlarında dağ sanatoryomları kurulması da bu özelliklerinden ötürüdür. Yüksek dağ iklimi herkese yaramaz. Kalp hastaları, ipertansiyonu olanlar, böbrek hastaları buralarda barınamazlar. Buna karşılık yorgun kimseler, anemikler, sürmenaj halinde olanlar ve sağlam fakat istirahata ihtiyacı olanlar yüksek dağ ikliminden önemli faydalar sağlarlar. Böyle bir iklim hem vücudu temizler hem tenbih eder, kamçılar. Solunum ve dolaşım rahatlar. Bütün organizma bir gençlik banyosuna girmiş gibi olur. Yüksek dağ iklimine dayanamıyanlar orta ve alçak dağ ikliminden istifade edebilirler. Bunların da tonik tesirleri vardır.

Ovalar büsbütün başka iklim şartlarına sahiptirler. Yüksek dağ iklimi organizmayı kamçılayan bir tesire sahiptir. Orta ve alçak dağ iklimi tonik bir tesir yapar. Fakat ovalar dinlendiricidir. Sükûna ihtiyacı olanlar için ova tercih edilmelidir. Bir yıl sürmenajdan sonra böyle rüzgârsız, gakin, tahriş ve dürtme tesirleri olmıyan bir yerde oturmak arzulamaya ve tavsiyeye değer. Bilhassa artık genç sayılmıyanlar -sayın bayanlar hariç- kalp ve damar hastalığı olanlar, böbrek rahatsızlıkları çekenler, kalp anjini olanlar, enfarktüs geçirenler, romatizmalılar ovaya gitmelidirler. Çocuklar için deniz veya dağı seçmek zorundasınız. Onların organizmalarının stimüle edilmeğe, dürtülmeğe ihtiyacı vardır ve bu dürtülere iyi tahammül ederler.

Hava değişimine gitmeden önce bütün bunları düşünmek sorundasınız. Böylece tatiliniz sadece bir zevk ve eğlence konusu olmaktan çıkacak, vücudunuz toksinlerden kurtularak yeniden düzenlenecek, reconstruction'a uğrayacaktır. O halde bir tatil gezisine, bir hava değişimine çıkmadan önce doktorunuzu ziyaret edip direktiflerini de almanız gerekmektedir.

Dr. E.E.

MUSİKİ

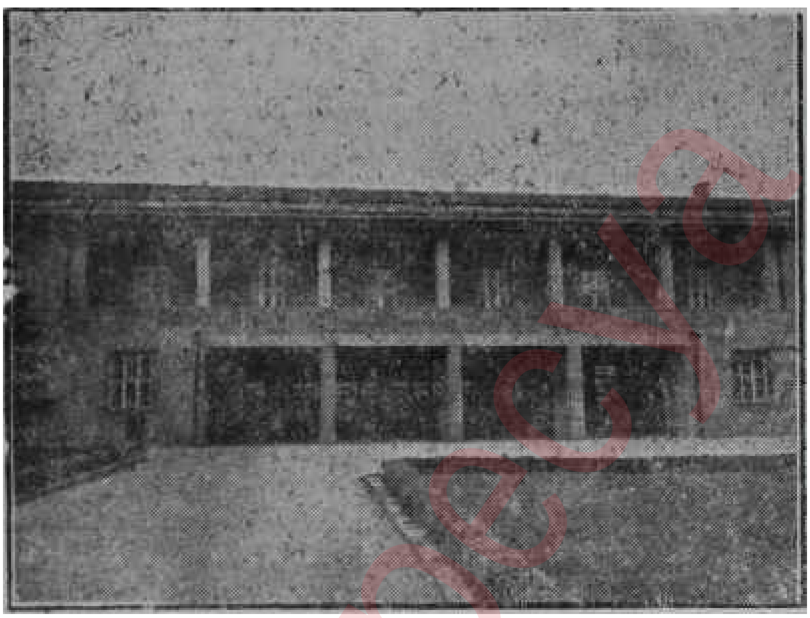
Eğitim

Konservatuardan beklenen

Ankara Devlet Konservatuarı bu yıl 27 mezun verdi. Bu rakkam, geçen yılın verimine göre gerçi daha yüksektir. Fakat konservatuardaki eğitim sisteminin diğer okullardakine benzememesi ve "mezun" sayılanlardan büyük bir kısmının aslında daha birkaç yıl yüksek kısma devam etme durumunda oldukları hesaba katılırsa, fiilen mesleğe atılmak üzere okul safhasını bitirenlerin sayısının çok daha az olduğu görülür.

Konservatuarda eğitim, orta ve yüksek kısımlar olmak üzere, iki devrede yapılmaktadır. Bazı sınıfların - meselâ nefesli sazlar, kontrabas, bale - yüksek kısmı yoktur. Bu sınıflardan ortayı bitirenler, başka bir ders seçmemiş iseler, eğitimlerini tamamlamış sayılırlar. Diğerleri, ortayı bitirdikten sonra, ancak sıkı bir imtihandan geçmek suretiyle yüksek kıtıma devam edebilirler. Bu yılki mezunların çoğu bu durumdadır. Bunun dışında konservatuar bu yıl, orta kısımdan bir kontrabas, bir korno ve iki şan mezunu, yüksekten ise iki piyano ve bir de opera mezunu vermiştir. Yani, musiki eğitimlerini tamamlayarak hayata atılanların sayısı sadece 7'dir. Bunlar da -sınıf bakımından- musiki icra ve yaratma sanatının çeşitli dallarındaki ihtiyaçlarımızı muvazeneli bir şekilde karşılayacak durumda değillerdir. Şöyle ki, iki piyanist ve -yüksek kısımdan mezun olan dahil, üç şarkıcıya karşı tek bir viyolonist, tek bir çellist, tok bir trompetist, tok bir orkestra şefi, tek bir bestekâr, ilh mezun olmamıştır.

Bu muvazenesizliği önleme ve tatbikattaki ihtiyaçları hesaba katarak musikişinas yetiştirme işi herşeyden önce konservatuara öğrenci kabul ederken yapılacak sınıf ayırmasında hesaplı davranmak ve pratik endişeleri göz önüne almakla ilgilidir. Konservatuarın kuruluş yıllarında namzetler, hangi sınıfı seçeceklerini, hangi sazı çalacaklarını bile bilmiyorlardı. Yeni öğrenciyi sınıflara ayırmada kabul komisyonunun mutlak bir tesiri vardı. Bundan başka, o zamanlar talep çok az olduğu için bir öğrenciye bazan üç eğitim dalının birden takip ettirildiği oluyordu. Bugün ise müracaat sayısı son derece artmıştır. Verilen rakamlara göre geçen yıl 190'ı aşan namzet arasından ancak 44'ü kabul edilebilmiştir. Bu yıl için başvuranların sayısının 250'ye varacağı tahmin edilmektedir. Bu rağbete memnun olmamak elde değildir. Ancak, namzetlerin büyük bir çoğunluğu piyano öğrencisi olmak istemektedirler ve bunların arasında dışarda azçok piyano öğrenmiş olanlar da vardır. Böyle bir durum karşısında konservatuarın eğitim sistemini düzenleyenlere düşen şey, ya piyano sınıfına mümkün olduğu kadar az öğrenci alıp namzetleri diğer sazları ve dalları seçmeğe zorlamak, ya da piyano öğrencilerinin aynı zamanda bestekârlık, orkestra şefliği, yahut bir nefesli saz dersi takip etmelerini mecburî kılmaktır.

Ankara Konservatuarı binası
Kapısı yeni talimatnameye açık

Talimatnamedeki boşluklar

Konservatuar müdürlüğü ve öğretim üyeleri ihtiyaçlardan haberdardırlar. Ancak talimatnamedeki eksiklikler tesirli ve günün icaplarına uygun bir eğitimi baltalamaktadır. Bugün Devlet Konservatuarında bahse değer bir orkestra şefliği sınıfı yoktur. Bestekârlık sınıfında sadece üç öğrenci vardır. Bu kısma devam edenler talimatnameye göre ancak muayyen bir safhadan sonra şeflik eğitimi görme imkânı bulabilmektedirler. Zaten öğretim kadrosunda, bu vazifeyi icap ettiği gibi yerine getirecek bir şahıs da yoktur. Halbuki, müstakil bir orkestra şefliği sınıfına ihtiyac büyüktür. Hatta, yıllar önce konservatuarı bitirmiş olanlar bile, böyle bir sınıfa devam etmek için yeniden konservatuara girme imkânını bulabilmelidirler. Oysa talimatname, konservatuarı bitirenlerin tekrar öğrenci olmasına engeldir.

İki yıldan beri, mevcut hükümler bir denemeye tabi tutulmaktadır. Böylece, faydalı maddeleri muhafaza etmek ve istenen eğitime engel olanları çıkartmak suretiyle yeni bir talimatname hazırlanmıştır.

Türkiye'nin en büyük musiki eğitim müessesesinde henüz bir müzikoloji kısmının bulunmaması, folklor kısmının da pek iptidaî şartlarla çalışması, "konservatuar" denen okulun mevcudiyet sebebine uygun düşmemektedir. Yeni talimatnamede bu hususlar da düşünülmüştür. Mevzuata müteallik diğer bir husus da, öğretmenlerin maddi durumuyla ilgilidir. Konservatuar öğretim kadrosu mensuplarının görev ve sorumluluklarıyla ahenkli olarak paraca tatmin edildikleri iddia olunamaz. Dolayısiyle, Devlet Tiyatrosunda çalışanlara ödenen tatmin edici ücretler, konservatuar mensuplarından çoğunu, öğretim vazifelerini bırakıp operaya atlamaya teşvik etmektedir. Hazırlanan konservatuar kanunu, bu gibi hoşnutsuzluk ları önleyecek hükümleri de içine almıştır. Şimdi beklenen, Millî Eğitim Bakanlığının bu yeni talimatnameyi tatbik mevkiine koyması ve kanunu Meclise sevketmesidir.

Eğitim malzemesi

Musiki öğreten bir okul için en ön plânda gelen eğitim vasıtası, piyanodur. Devlet Konservatuarının yirmi yıldır kullanılagelen piyanoları artık iş göremeyecek kadar eskimiştir. Neyse ki yeniden piyano satın alınması hususundaki teşebbüsler başarıyla neticelenmiş, Maliye Bakanlığı gerekli dövizi sağlamış ve Almanya'ya 22 adet Steinway marka piyano sipariş edilmiştir. Ayrıca, bale eğitimi için zarurî olan uçlu pabuçların da getirtilmesi artık mümkün olmaktadır.

Konservatuar kütüphanesi, nota bakımından fakir sayılmaz; yeni neşriyatı da takip etmek mümkün olmaktadır. Ancak okulun diskoteği tatmin edici zenginlikte değildir ve derslerde

fonografın arzettiğl imkânlardan gerektiği gibi faydalanamamaktadır. Yalnız bestekârlık ve musiki nazariyatı derslerinde bazan plâkla eğitime müracaat edilmektedir. Teni plâk getirtme işinde Konservatuar geçen yıla kadar UNESCO kuponlarından faydalanmaktaydı. Ancak bu yıl plâk için UNESCO kuponu dağıtımı, Maliye Bakanlığının bir kararıyla, gerek şahıslar ve gerek eğitim müesseseleri için durdurulmuştur. Konservatuar Müdürlüğü gelecek yıldan itibaren eldeki plâklardan daha geniş ölçüde faydalanmayı düşünmektedir. Yakında inşaatı tamamlanacak olan ek binada öğrencilere plâk dinleme yerleri de hazırlanmıştır.

Konservatuarda bugüne kadar eğitimin noksan taraflarından biri de ders kitabı yokluğuydu. Bu yıl, Adnan Saygun'un solfej kitabının baskısı tamamlanmış ve talebeye dağıtılmıştır. Ayrıca, aynı müellifin musiki nazariyatına ait kitabıyla Nureddin Sevin'in kostüm tarihi mevzulu eseri bastırılmaktadır ve gelecek ders yılına yetiştirilecektir.

Ancak bütün bunlar sadece temel kitap ihtiyacını - o da bir dereceye kadar - karşılamaktadır. Musiki hakkında Türkçe olarak yazılmış hemen hiçbir eser bulunmayışı, günlük derslerin dışında biraz olsun bilgisini ve kültürünü genişletmek isteyen dil bilmez öğrenciyi tam bir imkânsızlıkla karşı karşıya bırakmaktadır.

Devlet Konservatuarı mezunları çoğunluğunun arzu edilen zihin yapısında olmamaları, eğitim usullerinde bir genişleme ve yenileşme ihtiyacına delâlet etmektedir. Konservatuar Müdürlüğü ve öğretim üyelerinin, öğrencileri sadece teknik bakımdan değil, fikir bakımından da yetiştirmeleri istenir. Hatta, sadece öğretim sahasındaki çalışmalarının hududunu genişletmekle kalmayıp musikişinasın içtimaî durumu üzerine eğilmek, onun meseleleriyle daha yakından meşgul olmak, gerektiğinde bağlı bulundukları üst makamlara meseleleri ve ihtiyaçları daha açık ve tesirli olarak anlatmak, hal çarelerini kabul ettirmek, kısacası mücadeleci bir ruh taşımak şarttır. Bu belki musikişinastan tabiî vazifesi dışında birşeyler istemek olur. Fakat bizde musiki Devletçe desteklendiğine göre bu desteklemenin lâfta kalmaması lâzımdır. Devlet Konservatuarının şimdiye kadar bu sahadaki başarıları, kifayetsiz olsalar bile, daha fazlasının yapılabileceğine bir işaret teşkil etmektedir.

Sanatkârlar

Karajan'a yeni vazife

Evvelki hafta Salı akşamı, Herbert von Karajan, Viyana Devlet Operası sahnesini ziyaret eden La Scala opera trupunun "Lucia di Laramermoor" temsilini idare etmek üzere şef kürsüsüne çıktığı zaman salon alkıştan çınlıyordu. Söylentilere göre Karajan, Viyana Operasının sanat müdürlüğü vazifesini kabul etmişti. Nitekim ertesi günkü basın toplantısında söylentiler teyid edildi.

Von Karajan
Gözü yükseklerde

Sanatıyla alâkalı şöhretinin yanında Karajan; ihtiraslı bir adam olarak da tanınmıştır. Berlin Filarmoni Orkestrasının şefliğini ele geçirmek için müteveffa Furtwaengler'le nasıl mücadele ettiği bilinir. Viyana Operasının sanat müdürlüğü de hiç şüphesiz bu karakterde bir insanı cezbedecek mevkilerdendir. Karajan aynı zamanda La Scala temsillerini de idareye devam edecektir. Böylece dünyanın iki büyük opera teşekkülünde parmağı olacaktır. Hatta bir üçüncüsünde de: Karajan'ın gelecek yıl Metropolitan'da da birkaç temsil idare edeceği söylenmektedir. Sanatkâr aynı zamanda ,iki ay müddetle, Berlin Filarmoni Orkestrasının da şefliğini yapacaktır. Karl Böhm'ün, başka memleketlerdeki angajmanları yüzünden Viyana Operasındaki vazifesini gerektiği gibi ifa edemediği için istifa ettiği düşünülürse, onun yerine geçen Karajan'ın ancak pek büyük bir enerji göstermek suretiyle yeni mevkiini muhafaza edebileceği, aksi halde onun da aynı sebep yüzünden istifaya mecbur kalacağı akla gelir.

Salı geceki temsilin bir hususiyeti de, meşhur soprano Maria Callas'ın ilk defa olarak Viyanalı dinleyiciler huzuruna çıkmasıydı. Callas'ın Viyana'daki şöhreti pek büyüktü. Bundan faydalanan opera idaresi, bilet fiyatlarını bizim paramızla 45 liraya kadar yükseltmiş, buna rağmen bütün yerler satılmıştı. Temsilde soprano Callas, muvazenesiz bir teganni çıkarmasına rağmen büyük bir zafer kazandı. Şef Karajan ise zaman zaman opera idare ettiğini unutuyor, kendini bir senfoni şefi sanıyordu. Bazan orkestranın sesini o derece yükseltiyordu ki şarkıcılar haykırmağa mecbur kalıyorlardı. Tempoları umumiyetle çok hızlıydı ve bu yüzden koro. arasıra geride kalıyordu. Telâkkisinin de İtalyan operası üslubuyla alâkası yoktu.

S P O R

Tenis

Ankara birinciliği

İki Amerikalı çıkış kapısına doğru yürürken "Bu ne biçim iş!. İnsana bir kort bile vermiyorlar. Zaten ayda yılda bir geliyoruz.." diye söyleniyorlardı. Hâdise geçen hafta Ankara Tenis Klübünde cereyan ediyordu ve bu iki Amerikalı klüp üyesine istedikleri kortun verilmemesinin sebebi de bir haftadan beri devam etmekte olan Ankara Tenis birincilik, leri maçlarının devam etmesiydi.

Nazmi Bari ve Behbut Civanşir gibi şöhretli oyuncuların da katıldıkları bu birincilik karşılaşmaları cidden alaka çekiciydi. Tek erkekler, çift erkekler, karışık çiftler ve tek kadınlar arasındaki karşılaşmalar bir haftadan fazla devam etti. Bilhassa tek erkekler karşılaşmaları çok çekişmeli ve enteresan oldu. Eleme maçlarında, Davis Kupası karşılaşmalarında Hollandalılara karşı oynayan Şefik Fenmen, Kemal Daş'a yenilerek elimine oldu. Maçlardan evvel nefsine itimadını beyân eden ve finallere yükseleceğini söyleyen Fenmen hayal kırıklığına uğradı. Bir hayal kırıklığı da Uğur Sevindiki bekliyordu. Daş kardeşlerden diğeri de - Aslan Daş - Bahar Kupasında Cihad Özgenelden tattığı mağlubiyet acısını Uğur'dan çıkardı.

Sıra finallere geldiği zaman dedikodular da ortaya çıkmaya başladı. Nazmi Bari'nin elemelere katılmadan finalist olması, Çift erkekler finalinin teklerden önce oynanması, fikstürün Cihadın aleyhinde, Behbut ve Nazminin lehinde bir manzara arzetmesl, ilân edilen programın "bir yanlışlık oldu" diye sonradan değiştirilmesi ayrı ayrı bir çok şikâyet ve söylenti kapısı açtı. Kabak Cihadın başına pat. ladı. Aynı günde hem Behbutla karşılaşmak hem de çift erkekler finalini oynamak zorunda kalan Cihad, ilk karşılaşmada hükmen mağlubiyete razı olarak korta çıkmadı ve kuvvetini çiftlerin finaline saklamayı tercih etti.

Karşılaşmaların en formda oyuncusu şüphesiz Behbut Civanşirdi. İlk maçtan itibaren göz doldurdu. Rakiplerine hiç set vermeden finale kadar geldi. Behbut finalden önce Nazmi'yi yenemiyeceğini ileri sürüyordu. Fakat bu sözler samimî bir kanaattan ziyade tevazu ve nezaket icabı söylenmişe benziyordu. Aslına bakılırsa Behbutun Nazmiyi yenmemesi için bir sebep yoktu. Hatta mevcut şartlara göre onu kolayca mağlûp etmesi icab ederdi. Nazmi işi dolayısıyla bulunduğu Sanyar'da tenis oynayacak, antrenman yapacak kimse bulamadığı için formsuzdu. Üstelik maçtan bir gün önce de çok geç yatmak zorunda kalmıştı. Üstelik daha önce Behbuta yenilmiş olduğunu da hatırlaması kendini iyi hissetmesine imkân bırakmıyordu. Mevsimin en enteresan maçı işte bu hava içinde yapıldı.

Behbut Civanşir kapa alıyor

Galip saydam mağlûp..

Seyircilere atılan top

Geçen Pazar günü, akşam üstü Ankara Tenis Klübünü dolduranlar arasında **tenis** meraklıları kadar açık havada, **rahat** koltuklara gömülerek bira içip sohbet etmek arzusunda o**lanlar da vardı. Allahtan bu ikinci cins seyircilerin sayısı pek fazla değildi. Maç başladıktan sonra neş'eli kahkahaları atarak salondan çıkarılan koltuklara oturan bu seyirciler belki de kortta kimlerin oynadığını bile bilmiyorlardı. Fakat esasen çok sinirli olan Nazmi'nin çileden çıkmasına sebep oldular. Tahammülü tükenen Nazmi topu seyircilere doğru fırlatınca neş'eli sohbet birden bire kesildi. Hâdise Tenis Federasyonu başkanını çok hiddetlendirmişe benziyordu. Ajan Suad Baykurt Başkanı güçlükle teskin edebildi.**

Bu sırada maç devam ediyordu. Nazmi iyice açılmıştı. 1 - 4 geriden yetişip Behbutu yendi. Maçtan sonra kendisini tebrik edenlere "Bugün de yenilmediğime göre, bu mevsim mağlûbiyet acısı tatmam" diyordu.

Halbuki önümüzdeki hafta başlayacak olan Ankara Çalenç'inde ayni rakipler bir kere daha boy ölçüşecekler ve kuvvetli bir ihtimalle finallerde gene Nazmi ile Behbut karşı karşıya kalacaklardır.

Futbol

Lig maçları

Galatasarayın hafta içinde Fenerbahçe ile yaptığı maç, lig şampiyonluğu bakımından hiç bir ehemmiyet taşımıyordu. Zira Galatasaray daha önce toplandığı puanlarla şampiyonluğu çantaya atmış bulunuyordu. Yalnız Fenerbahçe bu kuvvetli rakibini yenerse bir muvaffakiyet kazanmakla kalmıyacak ayni zamanda lig ikinciliğini sağlıyacaktı. Fakat Fenerlilerin bu ümidi tahakkuk etmedi. 1 - 1 beraberlikle biten maçtan sonra iki tarafda hiç değilse yenilmemiş olmakla tesellilerini buldular.

Diğer maçlar

Şampiyonu belli olan lig maçlarına İstanbulun boğucu sıcağı altında devam edilmektedir. Eğer bu tempo kesilmezse, iki hafta sonra mahalli maçlar sona erecektir. Geride bıraktığımız haftanın Cumartesi günü ikincilik mücadelesi yapan Beşiktaş, rahat bir oyunla Beyoğluspor'u 5 - 0 yendi. Haftanın en setin karşılaşması Pazar günü Mithatpaşa stadında Fenerbahçe ile Vefa arasında oynandı. Rusya seyahatinden sonra Sarı - Lacivertlilerin nasıl bir oyun çıkaracağı pek çok kimsenin zihinlerini işgal ediyordu. Yazılan ve anlatılanlara bakarak spor otoriteleri tahminlerinde Fenerbahçelilere şans vermişlerdi. Vakıa neticede pek haksız çıkmadılar. Ama Fenerbahçe tek kelime ile bekleneni vermekten ve tatminkâr olmaktan uzaktı. Doksan dakikalık oyun içersinde ne bir güzel pas, ne de güzel bir harekete - Şerefin kafa şütü hariç - rastlanılmadı. Tribünlerde oturan seyirciler Rusyada kendisine "Avrupanın en iyi takımı" dedirten Fenerbahçe bu mu, demekten kendilerini alamadılar. Yeşil - Beyazlı takım eğer hakemin ofsayıt zannı ile muteber addetmediği gole sinirle-

Fenerbahçe — Vefa
Zorlu oyun

nip bozulmasaydılar sahadan herhalde mağlup ayrılmazlardı. Bir takımın, bir harekete tutularak bu şekilde dağılması tabii lehte bir not sayılamaz.

Teşkilât

Tek seçici döndü

Gecen haftanın başında, Batı Akdeniz seferinden dönen Adana vapurundan Galata rıhtımına inen yolcular içinde orta boylu, zayıf, dökük saçlı bir şahıs da vardı. Bu Futbol Federasyonu Umumi Kâtibi Eşfak Aykaçtı. Gazeteciler bir anda, şöhretli tek seçicinin etrafını sardılar ve onu sual yağmuruna tuttular. Eşfak Aykaç Lizbon'da yapılan F.İ.F.A kongresinden dönüyordu, Umûmî kâtip kongreden çok memnun dönüyordu. Millî takım için çok cazip organizasyonlar temin etmişti. Muzip bir gazeteci "neden uçakla dönmediniz?" diye sorarak federasyon üyesini gafil avladı. Eşfak Aykaçı da Lefter gibi uçak tutuyordu. O da uçak yolculuğuna dayanamıyor, hasta oluyordu. Sualler biribirini kovaladı : "Lefter Rusya seyahatine bu mazereti dolayısiyle katılmadığını ileri sürüyor ve şahit olarak sizi gösteriyor. Buna ne dersiniz?" Tek seçicinin diyecek bir şeyi yoktu. Lefterin uçak yolculuğuna tahammülü olmadığı doğruydu.

Fakat bu şahadet herşeye rağmen Fenerbahçe idare hey'etinin Lefter hakkında verdiği karara tesir edemedi. İdareciler Leftere bir aylık müsabaka boykota verdiler. Ayrıca Federasyona da şikâyet etmek kararını aldılar.

Milli maçlar

Eşfak Aykaç Lizbonda muhtelif milletlerin idarecileri ile temas ederek yeni sezon için tam on bir adet milli ve temsili maç temin etmişti. Bu ilk bakışta bir başarı sayılabilirdi. Memleketimizi muhtelif tarihlerde ziyaret eden futbol otoriteleri de "fulbolünüzü kalkındırmak için bol bol ecnebi temaslar yapın" dememiş miydi? İşte federasyon büyük bir fedekârlığa girerek bu noksanı böylece telâfi etmiş oluyordu. Fakat bu madalyanın bir yüzü idi ve diğer yüz ayni derecede parlak değildi. Çünkü lig maçları henüz sona erdirilememişti. Dört milli karşılaşma yüzünden mahalli maçlar bu kadar aksarca, onbir maçta vaziyetin ne olacağını kestirmek pek güç değildi. Temenni edilir ki, federasyon işin bu cephesini düşünerek lig maçlarım aksatmadan sona erdirmenin bir formülünü bulmuş olsun. Yalnız federasyon Umumi Kâtibi Eşfak Aykaç önümüzdeki sezonda karşılaşacağımız milletlerin isimlerini sıralarken Macarlardan bahsetmemişti. Halbuki Dr. Sebes 3-1 lik mağlûbiyetten bu tarafa hemen her fırsattan faydalanarak bu arzusunu izhar etmiş ve bizi Peşteye davet etmişti.

Aykaç "F.I.F.A. toplantısında Sebes beni adeta kovaladı. Kendisinden kurtulmak için kaçmayı tercih ettim" diyordu. Doğrusu bu şekilde hareket etmek büyük bir hata idi. Çünkü Macarlar bugün için korkulacak, kaçılacak bir rakip değildi. Bizim 3 - 1 lik galibiyetimiz bir tesadüf olabilirdi. Ama Belçikaya 5-4, Çekoslovakyaya 4 - 2 mağlup olmaları, Yugoslavya ve Portekizle 2 - 2 berabere kalmaları eski kuvvetlerinden çok şey kaybettiklerini göstermeye kâfi gelirdi Sebes'in 3 - 1 lik maçtan sonra yaptığı teklifi hemen kabul etseydik büyük bir blöf yakalamış olabilirdik.

Federasyon

Şu satırların yazıldığı sırada, Futbol Federasyonu Bursada bir toplantı yaparak beş senelik kalkınma programı için hazırlanan projeler ve önümüzdeki sezonda yapılacak milli maçlar hakkında mühim kararlar alacaktır. Federasyonun bu toplantıda hakem mevzuuna da el atacağı ve amatör klüplerin durumlarım daha yakından tetkik edeceği söylenmektedir. Ne olursa olsun bu hayırlı bir başlangıçtır. Alınan kararların tam manasıyla tatbik edilip edilmeyeceği hakkında da şimdiden birşey söylenemez. Ama tutulan yol fikre kıymet vermek, çalışmaları bir metod ve programa bağlamak bakımından Ok nazarda memnuniyet vericidir. Dünyanın her yerinde, bilhassa fulbolde ileri giden milletlerde, çalışma tarzı budur. İşi başı bozukluktan ve alaturka zihniyetten kurtarmayı düşünmek dahi bir nevi reform sayılabilir. Federasyon başkanı eğer bu teşebbüsünde muvaffak olursa evvelce teşkilâtta vazife alanlardan kendini ayırabilir ve ilerde isminden minnetle bahsettirebilir.

Boks

Türkiye - İtalya

Biz Türklerin çok cesur ve kuvvetli olduğunu biliyoruz. Buna bugün bir defa daha şahit olduk. Eğer biraz daha tekniğinizi ilerletirseniz ilerde Türkiye - İtalya karmasının Avrupa Boks karmasına meydan okuyacağını söyleyebilirim." Bu sözleri geride bıraktığımız haftanın Pazartesi akşamı Taksim Belediye gazinosunda şereflerine verilen ziyafette İtalya Boks Federasyonu başkanı Reno Rossi söylüyordu. Federasyon başkanı Rossi'nin son derece nazik ve kibar bir adam olduğu anlaşılıyordu. Boks takımımızın 8- 2 lik ağır mağlubiyetini bundan daha ince ve daha nazik bir şekilde anlatmaya imkân yoktu. Cesur olduğumuz kadar teknik bakımından da zayıf olduğumuz şüphe götürmez bir hakikatti Boks millî takımımızın bu anormal şartlar içinde daha iyi bir netice almasını bekleyen hemen hemen yok gibiydi. Bu işten bir parça anlayanlar normal neticenin farklı bir mağlubiyet olduğunu daha bidayette söylediler. Muhakkak olan birşey varsa o da boks sporunda son senelerde gözle görülecek bir gerilemenin mevcudiyetiydi. Boksörlerin ekserisi yaşlıydı. Bunların yerine genç eleman bulunamıyordu. Bulunanlar da henüz milli bir temas yapacak kıvama yükselmemişlerdi. 8-2 lik mağlubiyetimiz bir takım hakikatleri bütün çıplaklığı ile ortaya çıkarmıştı. Artık yapılacak iş yaldızlı söz söylemekten ziyade bu düşüşü önleyecek tedbirleri almak olmalıydı.

Türkiye — İtalya
Nazikçe yumruk

Su Sporları

Amerikadan gelen mektup

Su Sporları Federasyonu Başkanı geçen hafta makamına geldiği zaman masasında bir mektup buldu. Mektup Amerikadan geliyordu. Doğrusu Federasyon Başkanı bugünlerde Amerikadan bir mektup beklemiyordu. Zarfı muskla açtı, mektup İngilizceydi. Zili çaldı, gelen odacıyla mektubu Türkçeye çevrilmesi için kaleme yolladı .Tercümeden sonra mektubun Amerikan Olimpiyat Komitesi Su Sporları kolu başkanlığından gelen bir teklifi ihtiva ettiği anlaşıldı. Mektupta "Olimpiyadlara iştirak edecek olan Amerikan Su Sporları Takımının Kasım ayı içinde Avrupada bir turne yapmasının mutasavver olduğu ve bu arada Türkiyeye de uğramanın arzu edildiği" bildiriliyordu.

Mektup, Federasyon Başkanının canını sıkmıştı. Bu kadar müsait bir teklife red cevabı vermek elbette kolay değildi .Fakat ne yapabilirdi? memleketimizde Kasım ayında musabaka yapmaya müsait bir kapalı havuz mevcut değildi. Neticede istemeye istemeye "kapalı yüzme havuzuna sahip olmadığımızdan dolayı bu değerli teklifi maalesef reddetmek durumunda olduğumuzu" yazdı.

Hakikaten üç yanı denizlerle çevrili olan memleketimizde su sporları yaz aylarına mahsus bir fantazi olmaktan ileri gidememişti. Bir kapalı havuz inşası için defalarca projeler hazırlanmış, fakat bir türlü bu işin hakkından gelinememişti. Eğer bir tek kapalı yüzme havuzumuz mevcut olsaydı, böyle müsait teklifleri utanarak reddetmek mevkiinde kalmaz, belki de önümüzdeki aylarda yapılacak Olimpiyadlara katılacak seviyede yüzücülere bile sahip olabilirdik.

Akıntıya kürek

Geçen haftanın başında Ankara Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğünün odasında bir toplantı yapıldı. Her sene su sporları mevsiminin başında organizasyon ve programın gözden geçirilmesi için böyle toplantılar yapılması mutad idi. Fakat bu toplantıda mutadın dışına çıkıldı. Su sporları sahasında faaliyet gösteren bölgelerin en gerisinde kalan Ankara bölgesinin bir kalkınmaya ihtiyacı olduğu ileri sürüldü. Buna kimsenin itirazı olmaması lâzımdı. Fakat bu kalkınmayı temin etmek için herşeyden evvel bazı hususların halli gerektiği ileri sürülüyordu. Toplantıda 8u Sporları Federasyonu Başkanı da hazır bulunuyordu. Temennilerden çoğu onu alâkadar ediyordu. Başkan Ankarada Su Sporlarının gelişmesi için gereken her şeyi - tabii İmkân dairesinde - yapacağını bildirdi Eskidenberi Ankara'da bu sporları müsabakalarında lisans aranmazdı. Bunun neticesi olarak da lisanslı sporcuların derecelerini federasyona takdim etmek sırası gelince Ankaralı idareciler mahcubiyetten mahcubiyete düşerlerdi. Bu derde bir çare bulmak lâzımdı. Uzun müzakerelerden sonra Ankarada yapılacak su sporları müsabakalarında da lisans mecburiyetine riayet edilmesi kararlaştırıldı. Fakat bir başka husus daha vardı ki, bunda anlaşmak o kadar kolay olmadı. Bölge Başkan yardımcısı Ziya Ozan yüzücülerin Belediye Bahçeler Müdürlüğü havuzunda antrenman yapmamalarını emretmişti. Bu emir Ankara Bölgesinin su sporlarında ilerlemesi mevzuundaki temennilere uygun değildi. Bu emir geri alınmalıydı. Bunda hazır bulunanların hepsi mutabıktı. İhtilâf usule müteallikti. Bazı kimseler bunun ancak rica yoluyla temin edilebileceğine İnanıyor ve Ziya Ozan'ı böyle bir müdahelenin kızdıracağından endişe ediyorlardı. Fakat diğerleri bu fikirde değillerdi ve ekseriyeti teşkil ediyorlardı. Neticede Federasyon Başkanı ile birlikte iki kişinin Bölge Başkanı yardımcısıyla konuşarak yüzücülerin hiç olmazsa haftada bir gün bu havuzda antrenman yapabilmelerini temin etmeleri kararlaştırıldı. Bu teşebbüsün muvaffak olup olmıyacağı önümüzdeki günlerde anlaşılacaktır. Yüzücülerin muntazam antrenman yapma imkânına kavuşmalarından ve müsabakalarda lisans aranmasından en fazla faydalanacak da hiç şüphesiz bizzat Ankara Bölgesi olacaktır.

ATÇILIK

İstanbul

Veliefendi çayırı

Bakırköy semtinin tarihi cayırı onbeş gündenberi yarışlara sahne olmaktadır. Sayısı pek yüksek olan İstanbulun yarış meraklıları bir senelik bir hasreti gidermek istercesine yarışların yapıldığı Veliefendi çayırını doldurmaktadırlar. Doğrusu istenirse çayırın bugünkü hali ile halkın yazışlara rağbeti arasındaki nisbet yarış idarecilerinin yüzlerini ağartacak gibi değildir. Bu mevsim 400 den fazla yarış atının koşulara girmek üzere İstanbulda bulunduğu gözönüne alınırsa İstanbulun modern bir hipodroma olan ihtiyacı bütün açıklığıyla anlaşılır. Bu büyük rağbetin yükünü feragatla yüklenen emektar Veliefendi çayırına hipodrom demek doğru olmaz. Bu hakikati yarış idaresini deruhte eden Jokey Klüp ileri gelenleri de çok iyi bilmektedirler. Bu sebeple senelik toplantıların üzerinde en parlak beyanatlar, en ümitli, en heyecanlı tezahürlere vesile veren mevzuu İstanbulu modern bir hipodroma kavuşturmak projesidir. Fakat her şeye rağmen İstanbullu yarış meraklılarının bu nimete ne zaman nail olacakları henüz meçhuldür.

Veliefendi yarış yerinin bir tek pisti vardır. Yarış da, idmanlar da bu pistte yapılır. Pistin drenajı yoktur. Pullukla sürülmüş toprak tesviyelenmiş ve üzerine 10-15 cm. kadar yükseklikte ince kum dökülmüştür. Bu yüzden yağmur, yarış mevsiminde idareciler için de, yarışçılar için de ade tâ bir felâkettir. Pist hemen bir çamur deryası olur. Atların çalışması imkânsız hale gelir. Bu yüzden idmanlarını yarış pistinde tamamlama fırsatını bulamıyan atlar, gezintilerle veya tarla kenarlarında yapılan tırıs ve hafif dörtnallarla idman kıvamlarını muhafaza etmeye çalışırlar. Bu yüzden atlar yarım yamalak çalışır ve İstanbulda yağmurlu haftalarda sürprizli neticeler birbirini kovalar. Bu kovalamacanın İstanbul modern bir hipodroma kavuşuncaya kadar devam edeceği de muhakkaktır.

İdareciler Veliefendi çayırının ıslahı işini, piste bol bol kum dökmektim ileri götürememektedirler. Muvakkat bir tesis için sarf edilecek paranın heder olacağı kanaati bu şekilde hareketi haklı göstermektedir. Ancak aynı idareciler her yıl onbinlerce lira sar--ıyla tribünler, istirahat salonları, bahsi müşterek gişeleri inşa edilmesini muvakkat bir mahale lüzumsuzca para yatırma telâkki etmiyor olmalılar ki, çayırın seyircilere ait kısımları her sene biraz daha genişletilmekte ve biraz daha mükemmelleştirilmektedir.

Atlar

İzmir ve Ankara yarışlarından sonra İstanbul yarışlarının ortaya yeni yıldızlar çıkarması beklenemez. Ancak değişik bir iklimde ve müsait olmayan bir pistte İzmir ve Ankarada parlayan bazı yıldızların ışıklarını kaybetmeleri, bunların yerine daha arka plândaki atların geçmeleri mümkündür. Ankaradaki büyük ikramiyeli koşular her cinsten atları bir sınıflandırmaya tabi tutmuştur. Bu tasnifin yaz yarışlarında, bozulması için şimdilik görünür bir sebep yoktur. Ancak İstanbul yarışlarında üç yaşlı safkan İngilizler büyük klasik koşularda daha yaşlı rakiplerle karşılaşacaklar ve bir evvelki nesle nazaran kıymetlerini ortaya koyacaklardır. Marmara, Fener, Boğaziçi, ve Başbakanlık Kupası yarışları üç yaşlı safkan İngilizler için cidden çetin birer imtihandır.

İzmir ve Ankara yarışlarında temayüz eden dörtten yukarı yaşta safkan İngilizlerin başında şüphe yok ki, Asalet gelmektedir. Asalet'in en yakın rakibi ona iki defa başarısız bir tabye yüzünden mağlûp olan Bülenttir. Diğerleri arasında Kösemsultan, Server ve Bekâr ciddî bir varlık gösterememelerine rağmen ümitsiz sayılmıyacak atlardır. Rölans ve Nanette'i de birer muadele olarak hesaba katmak faydasız değildir. Üç yaşlılara gelince bütün klasiklerin galibi olan Giraud ahırının tayları Gazi Koşusu galibiyetiyle halelenmiş bir taç taşımaktadırlar. Gerçi Ümit ve Dragon Blanc'ın piste muvakkaten veda etmeleri bu ahır için telâfisi güç bir kayıp teşkil etmekteyse de geriye kalan iki kısrak —Cantatrice ve La Fleche— bütün klasiklerde rakiplerine kafa tutabilecek ve en mühimi onları rahatça mağlûp edebilecek kudrette atlardır.

Her Hesaba Bir Ev

PLÂNINA GÖRE

ANKARA'da Tevzi Edilecek Apartmanlardan

MALTEPE'de Gülseren Sokaktaki Apartman

Her Hesaba Bir Ev Plânının Kur'ası

BUGÜN

Çekilecektir

TÜRKIYE ESKİ MUHARİPLER BANKASI

ANKARA — İSTANBUL — İZMİR

Her Gün Kanserden Bir Çok Kimse iyi Olmaktadır,

İlk safhalarında anlaşıldığı ve tedavi edildiği taktirde *kanserin iyileşmesi ekseriya mümkündür.*

Kanserliler için yeni ümitler. Unutmayın ki, tedavi erken başladığı taktirde ekseriya kanserler kontrol altına alınabilir. X-şuaları ve radyum şayanı dikkat neticeler vermiştir. Bütün dünya üzerinde bilginler yeni çarelere baş vuruyorlar ve kanseri gittikçe daha iyi tanıyorlar. Doktorunuzun vitaminler, kan nakilleri ve yeni ilâçlarla, hastalığın yayılmasını önlemek hususundaki en yeni bilgileri, bu gün kanser ameliyatlarında eskiye nazaran çok başarı sağlamaktadır. Gecikmeyin, doktorunuza hemen *şimdi* muayene olmaya gidin.

Eğer bu belirtiler zamanında doktora bildirilseydi her yıl binlerce insanın hayatı kurtulacaktı.

Bu Kanser Belirtileri Sizi Kurtarabilir. Yukarıda sıralanmış olan bu belirtileri hatırınızda tutunuz. Ailenizin diğer fertlerine de belletiniz. Bunlardan herhangibiri ile karşılaştığınız vakit, hemen doktorunuza danışınız. Gecikmek ciddi neticeler doğurabilir. Tedavi görmeyen kanser, daima öldürücüdür. İyice muayene olunuz. Unutmayın ki, böyle belirtiler, kanser olmayabilir, fakat size kat'î neticeyi yalnız doktorunuz bildirebilir Kanser başladığının *vaktinde* anlaşılması hayatınızı kurtarabilir.

Kanserden herhangi bir korkumu varsa derhal doktorunuza danışınız.

Korku Ve Endişenin Faydası Toktur. Hemen tedaviye başlamak kansere karşı en iyi silâhınızdır. Bekleme ise en büyük düşmanınızdır. Kanserden korkmayın ve merak etmeyin. Kanser bulaşmaz... Irsî değildir. Kanserden şüphelenecek bir hal mevcutsa doğruca doktorunuza gidiniz. İyi bir doktordan başka kimseyi dinlemeyiniz. Kanser belirtilerine karşı kendi uyanıklığınız, hayatınızı kurtarabilir. İşi sağlam tutun. Doktorunuza hemen şimdi giderek muayene olunuz!

• **Bu, en mühim saflık- konularına dair hazırlanmış yanlardan bir tanesidir. Bu yazılarda. doktorunuzla tam işbirliğinin, sağlığınızı korumakla kalmayıp; usun ve sıhhatli bir ömür sürmenizi de nasıl mümkün kılacağını göreceksiniz.**

SQUIBB
İLAÇLARI
1858 DENBERİ